

LUCAS TỸ RÁ

¹ *Lucas* tỹ rá vë. Sỹ ã mỹ rán vë, *Teófilo*'. Ủ tỹ hën ri ke ag tóg *Jesus* kãme rán huri. ² Ủ tỹ ti vég mũ ag tóg ãg mỹ ti kãmén ja nĩgtĩ, ù tỹ ti vĩ tó tĩ ag, ù tỹ ti mré mũ ja ãn ag. ³ Ge ra sóg vãhã rán ke to jykren mũ gé, ha mẽ. *Jesus* kãme mẽ kãn inh, ti mur mré hã. Ủn e ag ki sóg jëmẽ. Hã kỹ sóg komër hã ã mỹ ti kãme rán kãn sór mũ.

Tỹ ã tóg pã'i mág nĩ, *Teófilo*'. ⁴ *Jesus* kãme mẽ ã huri. Sỹ ã mỹ rán mũ tag tugnỹm nĩ. Ki hã ke ti nĩ, ha vem nĩ.

João Batista mur ke tó

⁵ Kejën *Herodes* tóg tỹ *Israel* ag pã'i mág nĩ, ga tỹ *Judéia* tá. Ën kã Topê tũ ki rĩr tĩ tỹ *Zacarias* tóg nĩ nĩ. Ti jógjóg ve jijin hã vỹ: *Abias*, he mũ. *Arão* krẽ'krẽ ù vë. Ti prũ fi jijin hã vỹ: *Isabel*, he mũ. *Arão* krẽ'krẽ fi vë gé. ⁶ Ën fag vỹ Topê jykre hã han tĩ. Kygnê sór tũ fag nĩgtĩ. Hã kỹ fag tóg Topê mỹ há nỹtĩ. ⁷ Hã ra fag tóg krẽ tũ nỹtĩ. Kurĩ fi tóg nĩ, *Isabel* fi. Kỹ fag tóg krẽ tũ nỹtĩ ki kófa nỹtĩ ha.

⁸ Kejën tóg *Zacarias* tỹ Topê tũ ki rĩr tĩg ke pètëm mũ sir. Kỹ tóg *Jerusalém* ra tĩ mũ, ti tỹ tá ù ag mré Topê tũ ki rĩr jé. Tá ag tóg *sorteio* han tĩ, ag tỹ ù tỹ Topê mỹ nén ger há pũn ke mũ ãn ve jé. ⁹ Ag tỹ to joga he kỹ tóg *Zacarias* hã ki kutê mũ sir. Kỹ tóg Topê ãn kã ra rã mũ, ti mỹ nén ger há ãn pũn jé. ¹⁰ Hã ra vënh kar tóg Topê mré vëmén nỹtĩ nĩ, re tá, ti tỹ Topê mỹ pũn mũ jãvo.

11 Vãhã Topẽ tỹ jẽnẽ jafã vỹ, ti mỹ vãnh ven mũ. Topẽ mỹ nén ger há pũn jafã pẽgja tá tóg jẽ nĩ. 12 Ti tỹ ti ve kỹ tóg jũrũn ke mũ. Ti mỹ tóg e tĩ, ti tỹ ti ven kỹ. 13 Hã ra tóg ti mỹ: “inh kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Topẽ vỹ ã vĩ ẽn mẽ, kỹ tóg ã mỹ han ke mũ ha. ã prũ fi kufyg jé ã tóg ke mũ, *Isabel* fi. vỹ kósin ke mũ. Fi tỹ ti ve kỹ tóg gré nỹnh mũ. Kỹ ã tỹ ti jijin kỹ ti mỹ: *João*, hem nĩ,” he tóg. 14 “Kỹ tóg ã mỹ sér tĩnh mũ. ã fe tóg mrin kenh mũ. Û tỹ hẽn ri ke ag mỹ tóg há tĩnh mũ gé, fi tỹ ti ven kỹ. 15 Topẽ vỹ ti tỹ ùn mág han ke mũ. *Vinho* kron ke tũ tóg nĩ. Goj fa kron ke tũ ti nĩ gé, nén ù fa kar ti. Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ti jagrẽ nĩnh mũ, fi tỹ ver ti vég tũ hã ra. 16 *Israel* ag mỹ tóg Topẽ vĩ tónh mũ, kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ ti vĩ mẽ kỹ, kri fi kỹ, ag jykre pãno tovãnh ke mũ, Topẽ jykre kurjy hã han jé, fag ke gé. 17 Ëg *Senhor* jo tóg tĩg ke mũ gé. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ tỹ *Elias* jykre han jé tóg ke mũ. *Elias* vỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ ja nĩgtĩ. Ën ri ke han jé tóg ke mũ. Ti tỹ ag jyvẽn kỹ ag panh tóg ag krẽ mré vỹjyre pir han ke mũ. Topẽ mỹ tóg ag jykre tỹ há' henh ke mũ, *Cristo* kãtĩg ken jo, ã kósin tag ti,” he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti, *Zacarias* mỹ.

18 Kỹ tóg ti mỹ: “hã ra sóg kófa nĩ ha. Kar inh prũ fi tóg kófa nĩ ha ke gé. Kỹ ẽg mỹ tá krỹg mũ vỹ?” he mũ. 19 Kỹ tóg ti mỹ: “tỹ sóg *Gabriel* nĩ,” he mũ. “Topẽ nĩgia tá inh jẽgtĩ. Hã ra tóg inh jẽnẽ, sỹ ã mỹ vãnh vĩ sér tag tó jé,” he tóg. 20 “Ha vé, vỹ vãnh nĩ jé ã tóg ke mũ ha, ha vem nĩ. Vĩ vãnh nĩ ki ã tóg isỹ ã mỹ nén tó mũ tag kurã ẽn pètẽm ke mũ. ã hã ne tóg sỹ ã mỹ nén tó mũ tag kri fig tũ nĩ'. Ti kurã ki ã tóg venh mũ,” he tóg.

21 Hã ra vãnh kar ẽn tóg re tá ti jãvãnh nỹtĩ nĩ.

Ag mǝ tóg e tĩ, ti tỹ Topẽ ĩn kã tá kãkutẽ vãnĥ han kỹ. ²² Vãhã tóg kãkutẽ mũ. Hã ra tóg vĩ vãnĥ jẽ sir. Kỹ tóg ag mǝ kãgran mũ, ti nĩgẽ tỹ. Hã ki ag tóg ki kanhrãn mũ sir, ti tỹ Topẽ ĩn kã tá nẽn nẽ ve ja ẽn ki.

²³ Ti vĩ vãnĥ nĩ hã ra tóg ti tỹ Topẽ tũ ki rĩr ẽn fĩn rãm mũ sir. Kar kỹ tóg ti ĩn ra tĩ mũ sir. ²⁴ Kejẽn ti prũ fi tóg kufyg mũ sir, *Isabel* fi. Kỹ fi tóg kysã tỹ 5 (ke) ki hẽ kã tá tĩ tũ nĩ, fi mỹ sér tĩn kỹ. ²⁵ “Topẽ hã ne ĩnh jagãgtãn’,” he fi tóg. “Ĩnh ve tóg, kỹ tóg ĩnh mỹ’ãg tỹ tũ’ hé. ĩnh kurĩ to fag tóg: Topẽ hỹn fi to kórég nĩ, he ja nĩgtĩ. Hã ra tóg fag vĩ tỹ tũ’ hé,” he fi tóg mũ.

Jesus mur ke tó

²⁶ *Isabel* fi kufy nĩ ki kysã tỹ 6 (ke) vẽ sir. Kỹ Topẽ vĩ ti tỹ jẽnẽ jafã tỹ *Gabriel* jẽnẽ mãn mũ, ti tỹ *Jesus* mur ke tónĥ tĩg jé. Kỹ tóg ga tỹ *Galilėia* ra tĩ mũ, ẽmã tỹ *Nazaré* ra. ²⁷ Tá tytãg ũ fi tóg nĩ nĩ. Ũn mẽn ja tũ fi vẽ. Fi jiji hã vĩ: *Maria*, he mũ. Fi mẽn ke vĩ tỹ *José* nĩ. *Davi* krẽ’krẽ ũ vẽ, *José* ti. ²⁸ Fi hã mỹ tóg vẽnĥ ven mũ sir. Kỹ tóg fi mỹ: “ã mỹ há?” he mũ. “Topẽ vĩ ã jagãgtãn, kỹ tóg ã ve há han mũ,” he tóg mũ. ²⁹ Fi tỹ ti ve kỹ fi tóg jũrũn ke mũ. Ti vĩ tóg fi mỹ e tĩ. “Ti tỹ ne tó nẽ, hỹn?” he fi tóg mũ.

³⁰ Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg fi mỹ: “ĩnh kamẽg tũg ra,” he mũ. “Topẽ vĩ ã jagãgtãn mỹr,” he tóg. ³¹ “Ha vé, kufyg jé ã tóg ke mũ. Kỹ ã tóg kósin ke mũ. Ā tỹ ti jijin kỹ ti mỹ: *Jesus*, hem nĩ. ³² Tỹ tóg ũn mág jẽnĥ ke mũ. Kỹ ag tóg ti to: ũ tỹ kynhmỹ nĩ ẽn kósin vẽ, henĥ ke mũ. Ęg jóg tỹ Topẽ vĩ, ti tỹ pã’i mág han ke mũ, vãsỹ ti jógjóg ve tỹ *Davi* jẽgja kã. ³³ Kỹ tóg tỹ

pã'i mág nĩnh mũ sir, *Jacó* krẽ kar to. Ti tỹ tỹ pã'i mág nĩ tag vỹ tũ' henh ke tũ nĩ," he tóg.

³⁴ Kĩ fi tóg ti mỹ: "hã ra sóg ù mré nỹ ja tũ nĩ ver," he mũ. "Kỹ inh hẽ ri kenh mũ?" he fi tóg, ti mỹ.

³⁵ Kĩ tóg fi mỹ: "Topẽ kuprĩg vỹ ã kri tĩnh ke mũ, ti kãnhvég ti," he mũ, "kỹ tóg ti jykre tỹ ã kósin ti han ke mũ. Hã kỹ ag tóg ti to: Topẽ kósin vẽ, henh ke mũ. ³⁶ Ha vé, ã mré ke tỹ *Isabel* fi vỹ kufy nĩ ha, fi kófa ra. Kysã tỹ 6 (ke) han fi tóg huri, kufy nĩ ki. Fi to ãjag tóg: kurĩ fi tóg nĩ, he tĩ vẽ, hã ra fi tóg kufy nĩ ha. ³⁷ Topẽ hã ne nẽn kar han há nĩ'. Hã kỹ tóg isỹ ã mỹ tó mũ tag han ke mũ gé," he tóg. ³⁸ Kĩ fi tóg ti mỹ: "tỹ sóg Topẽ mỹ rãnrãj tĩ fi nĩ," he mũ. "Kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ã tỹ inh mỹ tó mũ tag ti," he fi tóg. Kĩ tóg tĩ mũ sir, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

Maria fi tỹ Isabel fi venh tĩg

³⁹ Ti tĩg kar kỹ fi tóg fũrũn tĩ mũ sir, *Isabel* fi jamã ra. Ga tỹ *Judéia* tá pãnónh e ãn tá tóg nĩ. ⁴⁰ Fi tỹ *Zacarias* ĩn tá jun kỹ fi tóg fi mỹ: "ã mỹ há?" he mũ. ⁴¹ Fi tỹ fi vỹ mẽ kỹ fi kósin tóg fi kã ki vo mũ. Kĩ Topẽ kuprĩg vỹ fi krĩn mũ. ⁴² Kĩ fi tóg jamã hára *Maria* fi mỹ: "Topẽ vỹ ã ve há han, fag kar kã mĩ tóg ã kuprẽg," he mũ. "Kỹ Topẽ vỹ ã kósin ve há han mũ gé, ã tỹ ùn venh ke mũ tag ti. ⁴³ Inh *Senhor* mỹnh fi hã ne tóg inh venh kãtĩ mũ', kỹ tóg inh mỹ sér pẽ tĩ'," he fi tóg. ⁴⁴ "Ha vé, isỹ ã vỹ mẽ kỹ inh kósin tóg inh kã ki vo mũ. Ti mỹ tóg sér tĩ. ⁴⁵ ã hã ne tóg Topẽ vỹ kri fi', ti tỹ ã mỹ vẽn vỹ jẽnẽn kỹ. Hã kỹ tóg ã ve há han. Kĩ ã tóg venh ke mũ, ti tỹ ã mỹ nẽn tó ja ti," he fi tóg, *Isabel* fi, *Maria* fi mỹ.

Maria fi jãn

46 Kĩ *Maria* fi tóg: “Topẽ mĩ sóg vĩ há han ke mũ gé,” he mũ. “Inh mĩ tóg tỹ ãn mág nĩ, ãg *Senhor* ti. 47 Kĩ inh fe tóg mrin ke mũ, isỹ tỹ Topẽ tũ nĩn kỹ, isỹ tỹ ãg kren han tĩ ãn tũ nĩn kỹ. 48 Inh ki tóg ãvãnh mĩr. Tỹ sóg ti mĩ rãnrãj tĩ fi nĩ. Inh pijé tỹ ãn mág fi nĩ’, hã ra tóg inh ki ãvãnh. Kĩ vẽn kar tóg iso: Topẽ vỹ fi ve há han, henh ke mũ. 49 Topẽ hã ne inh mĩ ãg tỹ nén ve vãnh han’, ti tar nĩn kỹ, hã kỹ tóg inh mĩ ti tỹ nén tó ja tag han. Jykre kuryj ti nĩ, Topẽ ti, kỹ ti jiji tóg ãg mĩ mẽ há tĩ. 50 ãg jagãgtãn tóg tĩ, ãg jójóg ve ag, ãg han mũ fag, ãg krẽ ke gé. Û tỹ ti vĩ kri fig mũ kar jagãgtãn tóg nĩgtĩ mĩr, ha mẽ. 51 Jykre e tóg nĩ, kỹ tóg ãg tỹ nén han vãnh hynhan tĩ. Û tỹ: vėsóg ki inh nén kar han tĩ, he mũ ãn ag jykre tỹ tóg tũ’ henh ke mũ,” he fi tóg. 52 “Pã’i mág ag tỹ tóg ãn kãsir han tĩ. Kĩ tóg ãn kãsir ag tỹ ãn mág han tĩ. 53 Ûn jagtar ag mĩ tóg nén ã há kar vin tĩ, ã tỹ ti vĩ mẽ sór mũ ãn ag kar mĩ. Ûn riko ag mĩ tóg: ha mũ jẽg, he tĩ. Kĩ tóg ag mĩ nén ã nĩm tũ nĩgtĩ, kỹ ag tóg jagtar nỹtĩ ha, ã tỹ ti vĩ mẽ jãvãnh ãn ag, fag ke gé. 54 *Israel* ag jagãgtãn tóg mũ, ti mĩ rãnrãj tĩ ag, ti tỹ vãsỹ ag jagãgtãn ke ãn to jykren kỹ. ãg hã vẽ, ãg jagãgtãn tóg. 55 ãg jójóg ve ag mĩ tóg ti tỹ ãg jagãgtãn ke tó ja nĩgtĩ, *Abraão* mĩ, ti krẽ’krẽ ag mĩ ke gé. Kĩ tóg vãhã ti vĩ ãn to jykren kỹ han mũ, ti tỹ vãsỹ nén tó ja ãn ti. Hã kỹ ti tỹ ãg jagãgtãn ke ãn tóg tũ’ henh ke tũ nĩ,” he fi tóg, Topẽ mĩ vĩ há han kỹ.

56 Kĩ fi tóg *Isabel* fi mré kysã tãgtũ han mũ sir. Kar kỹ fi tóg fi jamã ra vỹn ke mũ sir.

João Batista mur

⁵⁷ Fi tīg kar kŷ *Isabel* fi tóg kejĕn fi kósin venh ke kurã tá krŷg mũ sir. Kŷ fi tóg vég mũ. Hã ra tóg gré nŷ. ⁵⁸ Kŷ fi rã nŷtĩ fag vŷ ti vég mũ gé, fi kanhkã fag ke gé. Topĕ tŷ fi jagãgtãn mĕg fag tóg mũ. Kŷ fag tóg fi mré fi kósin to mŷ sér nŷtĩ sir.

⁵⁹ Ti mur kar kŷ kurã tŷ 8 (ke) ki ag tóg ti gré fár junun kym kãmũ mũ. Kŷ ag tóg ti panh jiji tŷ ti jijin sór mũ, hã vŷ: *Zacarias*, he mũ. ⁶⁰ Hã ra ti mŷnh fi tóg: “vó,” he mũ. “*João* vĕ,” he fi tóg mũ. ⁶¹ Kŷ ag tóg fi mŷ: “ã kanhkã jiji tũ vĕ hã ra,” he mũ. ⁶² Kŷ ag tóg ti panh ki jĕmĕg mũ. Ag nĭgé tŷ ag tóg ti mŷ: “ti jiji hŷn hĕ ri kenh mũ?” he mũ. ⁶³ Kŷ tóg ag mŷ ki rán jafã to vĩ mũ. Kŷ tóg ki rán kŷ: “ti jijin hã vŷ: *João*, he mũ,” he mũ. Kŷ tóg ag mŷ e tĩ sir. ⁶⁴ Kŷ tóg vãhã vĩ há' he mãn mũ sir. Kŷ tóg Topĕ mŷ vĩ há han mũ, ti mŷ sér tĩn kŷ.

⁶⁵ Kŷ fag rã nŷtĩ kar vŷ kamĕg mũ. Vĕnh kar tŷ vĕnh vĩ ĕn tŷ vĕmĕn kŷ tóg, ga tŷ *Judéia* mĩ vĕnh kar kri rŷm mũ. ⁶⁶ “Gĩr tag hŷn hĕ ri kenh mũ?” he fag tóg mũ. Topĕ tŷ ti ki rĩr há han tóg ve há tĩ, hã kŷ tóg fag mŷ e tĩ.

Zacarias tŷ Topĕ mŷ vĩ há han

⁶⁷ Kŷ Topĕ kuprĩg vŷ ti panh tŷ *Zacarias* krĩn mũ, kŷ tóg: ⁶⁸ “tŷ ti ùn mág jĕ, ĕg *povo* tŷ *Israel* kri, ĕg *Senhor* ti, hã vŷ: Topĕ, he mũ. Ĕg ki tóg ĕvãnh nĭgtĩ, ti tŷ ti tũ ag krenkren han jé. Ĕg hã vŷ tŷ ti tũ nŷtĩ,” he tóg. ⁶⁹ “Ti mŷ rãnrãj tĩ tŷ *Davi* krĕ'krĕ ag kã ùn pir ĕn vŷ ĕg krenkren han ke mũ, ĕg tŷ ti vĩ jĕmĕn kŷ. Ùn mág pĕ vĕ, *Davi* krĕ'krĕ ĕn ti. Topĕ tŷ ĕg mŷ nĕn han mũn hã vĕ. ⁷⁰ Hã kŷ tóg vãsŷ tó ja nĩ. Ti vĩ tó tĩ ag vŷ tag tugtó ja nĭgtĩ, ti tũ ĕn ag. ⁷¹ Û tŷ

hën ri ke ag vỹ ãg kókén sór mũgtĩ, hã ra tóg ag jo ãg krenkren han mũ, ù tỹ ãg to kórég távĩ nỹtĩ ag jo. ⁷² Topẽ tỹ ãg jógjóg ve ag mỹ tó ja ên han ja tóg nĩ, ãg jagãgtãn kỹ. Ag mré tóg vỹjykre han ja nĩ, kỹ tóg vãhã ên ki króm mũ sir. ⁷³ ãg jógjóg ve tỹ *Abraão* mỹ tóg: ⁷⁴ “ã krẽ'krẽ ag krenkren han jé sóg ke mũ, ù tỹ ag kókén sór mũ ag jo, ha vem nĩ,” he ja nĩ. “Sỹ ag krenkren han kỹ ag tóg sir jatun mỹ isũ han ke mũ, mũmẽg tũ nĩn kỹ,” he ja tóg nĩgtĩ. ⁷⁵ “Nén ù vẽn h mỹ han ke tũ ag tóg nĩ, kurã kãtĩg ke mũ ên kã. Ag tỹ ga kri mũn kỹ ag tóg vỹjykre kuryj távĩ han ke mũ, isũ han kỹ. Kurã kar ki ag tóg sir inh jykre hã han ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti, *Abraão* mỹ,” he tóg, *Zacarias* ti.

⁷⁶ Kỹ tóg ti kósin mỹ: “ha mẽ!” he mũ. “Sĩ ã tóg nĩ ver. Û tỹ kynhmỹ nĩ ên vĩ tó jé ã tóg ke mũ, kỹ ag tóg ã to: Topẽ vĩ tó tĩ vẽ, henh ke mũ. ãg *Senhor* jo ã tóg tĩnh mũ, ã tỹ vẽn kar mỹ Topẽ vĩ tó jé, kỹ ã tóg ti japry kure ri ke han ke mũ,” he tóg. ⁷⁷ “Ag kanhrãn jé ã tóg ke mũ, Topẽ tỹ ãg krenkren han sór ên to. ãg tỹ ti vĩ mranh tỹ tóg ãg mỹ vẽn pãte fón ke mũ, hã ki tóg ãg krenkren han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg. ⁷⁸ “Topẽ tỹ ãg jagãgtãn hã vẽ, ti tỹ ãg to há távĩ nĩn kỹ. ãg ve jé tóg kãtĩg ke mũ, kỹ tóg rã tỹ jun ke ri ke nĩ, *Cristo* mur ke ti. ⁷⁹ ãg tỹ ti ki kãtĩg nỹtĩn kỹ tóg ãg mỹ kuty ri ke nĩ. Hã ra tóg ti kãtĩg kỹ ãg mỹ kurã han mũ. Kỹ tóg ãg mỹ ti japry ven ke mũ. Jagma mũn kỹ ãg tóg ti jykre kusa venh ke mũ,” he tóg, ti kósin mỹ.

⁸⁰ *Zacarias* fag tỹ *João* ve jan hã vẽ, fag tỹ kófa nỹtĩ ra. Kỹ tóg fag mỹ mog mũ sir. Tar tóg jẽ sir. Krĩ há tóg nĩ gé. Kỹ tóg ãmã tũ mũ tĩ mũ ver, ti tỹ *povo*

tỹ *Israel* ag mỹ Topẽ vỹ kãmén ke jo.

2

Jesus mur

(Mt 1.18-25)

¹ *João* mur kar kỹ ga kri pã'i mág tỹ *Augusto* vỹ kejẽn vẽn h vỹ jẽnẽg mũ, vẽn h kar tỹ ag jiji ránrán mũ jé. Ti ga ki ke kar ag mỹ tóg vẽn h vỹ ên jẽnẽg mũ. ² Ag tỹ vãhã vễjykre tag han. *Cirênio* vỹ tỹ ga tỹ *Síria* kri pã'i tỹ *governador* nĩ, *Augusto* tỹ vẽn h vỹ jẽnẽg mũ ên kã. ³ Kỹ ag tóg mũ kãn mũ, ag jógjóg ve ag jamã ja ên ra, ag tỹ tá ag jiji ránrán jé.

⁴⁻⁵ Kỹ *José* tóg tĩ mũ gé, ti prũnh ke fi mré, *Maria* fi. Êmã tỹ *Nazaré* tá fag tóg pa mũ. Kỹ fag tóg ga tỹ *Judéia* ra mũ mũ, êmã tỹ *Belém* ra, *Davi* jamã ja ra. *Davi* krẽ'krẽ vễ, *José* ti. Kỹ ti prũnh ke fi vỹ ti mré tĩ mũ, hã ra fi tóg kufy jagy nĩ. ⁶ Fag tỹ tá nỹtĩ ki fi tóg fi kurã pětẽm mũ. ⁷ Kỹ fi tóg fi kósin vég mũ sir. Gré ti nỹ, fi kósin ve tag ti. Kỹ fi tóg ti pãg kỹ koso kã kã ti fig mũ. Đn vỹ funfór nỹtĩ, hã kỹ fag tóg vẽn h mễg jo ãn krẽm nỹtĩ ja nĩgtĩ.

Mé ki rĩr tĩ ag

⁸ Kutu ên kã ù tỹ mé ki rĩr tĩ ag vỹ ag japỹ tá ag mễg ki rĩr nỹtĩ. ⁹ Hã ra vãhã Topẽ tỹ jẽnẽ jafã vỹ ag mỹ vẽn h ven mũ, kanhkã tá. Topẽ tỹ jẽngrẽ vỹ ag kri rũm ke mũ. Kỹ ag tóg kamễg kỹ jũrũn ke mũ sir. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “inh kamễg tũg ra,” he mũ. “Isỹ ãjag mỹ vẽn h vỹ há tónh ke vễ, kỹ tóg ãjag mỹ sér tĩnh mũ. Kỹ vẽn h kar vỹ mẽn h ke mũ gé, *povo* kar, kỹ ag fe tóg mrin kenh mũ sir. ¹¹ ãjag krenkren han tĩ vỹ ùri mur, hã vỹ: *Cristo*, he mũ. *Davi* jamã ja tá tóg mur. Tỹ tóg ẽg *Senhor* nĩ ha mỹr. ¹² Ha mũ jẽg, ãjag

tỹ gĩr ẽn ve jé. Koso kã kã tóg pãg kỹ nỹ nĩ. Hã ki ãjag tóg ti ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he tóg ag mỹ.

¹³ Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ vãhã vẽn ven mũ sir, kanhkã tá. Ẽn ag vỹ Topẽ mỹ vĩ há han mũ. ¹⁴ “Topẽ vỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ,” he ag tóg mũ. “Kynhmỹ ti nĩ, vẽn kar kãfór ti nĩ. Kỹ ẽprã ke ag vỹ jatun mỹ nỹtĩ, ag krĩ kusa tĩn kỹ, Topẽ tỹ ù to há ag, fag mré hã,” he ag tóg mũ. ¹⁵ Kar ag tóg tũ' he mũ sir, ag tỹ kanhkã ra mũn kỹ.

Ag tỹ tũ' he kar kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “mũ nỹ, ẽg tỹ ti ve jé. Ẽg *Senhor* hã ne tóg ẽg mỹ vẽn vĩ jẽnẽ,” he mũ. ¹⁶ Kỹ ag tóg fũrũnrũn mũ mũ sir. Ag tỹ tá junjun kỹ ag tóg *Maria* fi vég mũ, *José* ti ke gé, gĩr sĩ ti ke gé. Koso kã kã tóg pãg kỹ nỹ nĩ. ¹⁷ Hã kỹ ag tóg vẽn kar mỹ kãmén mũ. ¹⁸ Kỹ tóg ag kar mỹ e tĩ sir, ge ra tóg ag mỹ sér tĩ. ¹⁹ Kỹ *Maria* fi tóg to jykrén mũ gé sir. Fi pijé kã jatun mũ', to jykrén tãvĩ han fi tóg nĩ nĩ.

²⁰ Kỹ ag tóg sir ag mẽg to vỹnvỹn ke mũ gé. Topẽ mỹ ag tóg vĩ há han mũ. “Ti hã ne tóg ẽg mỹ ti tỹ jẽgnẽ jafã ag tỹ vẽn vĩ jẽnẽ ja nĩ', hã kỹ ẽg tóg vé,” he ag tóg mũ sir.

Fag tỹ Jesus jijin

²¹ Kar kurã tỹ 8 (ke) vỹ tũg mũ. Kỹ tóg gĩr sĩ ẽn gré fár junun kym ke kurã pètẽm mũ sir. Kỹ fag tóg ti jijin kỹ ti mỹ: *Jesus*, he mũ. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã vỹ ti jiji tag tó ja nĩ, ti mỹnh fi tỹ ver ti tỹ kufyg tũ ki.

Fag tỹ Topẽ mỹ Jesus ven

²² Kurã tỹ 40 (ke) tũg kỹ fi vãkre tóg tũ' he mũ. *Moisés* vỹ vãsỹ *Judeu* ag mỹ vễjykre tag rán ja nĩ, fag tỹ gĩr ve kar kỹ vẽn kykũnh ke ti. ²³ Topẽ vĩ ki tag

vỹ rán kỹ nĩ gé, hã vỹ: “*Judeu* fag kósín ve tỹ gré nỹn kỹ tóg tỹ ãg Jóg Mág tỹ Topẽ tũ nỹ,” he mũ. ²⁴ Hã kỹ José fag tóg Topẽ mỹ fag kósín ve ven sór mũ gé. Tĩ mỹ fag tóg nén ù pũn sór mũ, hã vỹ: sórãg régre, ke tũ nĩ kỹ ton régre, he mũ.

Hã jé fag tóg Jerusalém ra mũ mũ.

²⁵ Hã ra *Jerusalém* tá ù tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Simeão*, he mũ. Ûn jykre kuryj vẽ. Topẽ kamẽg tóg tĩ, ti kuprĩg tỹ tóg jagrẽ nĩ. Tĩ tỹ *Israel* ag krenkren han ke mũ ãn jãvãnh tóg tĩgtĩ. ²⁶ Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ ti mỹ: “*Cristo* ve jé ã tóg ke mũ, ã ter ke to hã, Topẽ tỹ ti jẽnẽn kỹ,” he ja nĩgtĩ.

²⁷ Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg kejẽn Topẽ ãn ra tĩ mũ. Tĩ tỹ tá jẽ ra fag tóg *Jesus* va kãmũ mũ, fag tỹ Topẽ mỹ sórãg pũn jé. ²⁸ *Simeão* tỹ fag ve kỹ tóg *Jesus* vãg mũ sir, kỹ tóg ti to Topẽ mỹ vĩ há han mũ.

²⁹ “Ëg Jóg Mág,” he tóg. “Vãhã ã tóg inh jé prẽr ke mũ, kỹ sóg jatun mỹ tĩg ke mũ ha. Á tỹ inh mỹ nén tó jan han ã tóg huri,” he tóg. ³⁰ “Û tỹ ãg krenkren han ke mũ tag ti ve inh huri, *Cristo* ti. ³¹ Vẽn kar mỹ ã tóg ã tỹ ãg krenkren han ke mũ tag ven huri. ³² Kỹ tóg ãg mỹ jẽngrẽ ri ke nĩ. Kỹ *povo* kar vỹ ti jẽngrẽ tag venh ke mũ, fóg ag kar, kanhgág ag kar ke gé. Ëg *povo* tỹ *Israel* tỹ ã tóg ùn mág han huri,” he tóg, *Simeão* ti, Topẽ mỹ.

³³ Kỹ *Jesus* mỹnh fag vỹ ti vĩ mẽg mũ, kỹ tóg fag mỹ e tĩ, ti tỹ *Jesus* to nén tó mũ ãn tĩ.

³⁴ Kỹ *Simeão* vỹ fag mỹ vĩ há han mũ gé. “Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ,” he tóg. Kỹ tóg fi mỹ: “ha vé, *Israel* tỹ hẽn ri ke ag vỹ ti tugrĩn mũ há han ke mũ, jãvo ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ ti tugrĩn mũ kónãn ke mũ

gé. Kĩ ag tóg ti kato vĩnh ke mũ gé, Topẽ tỹ ti jẽnẽg mũ ra,” he mũ. ³⁵ “Kĩ ã tóg ti tugrĩn vėsỹrénh ke mũ,” he tóg fi mẽ. “Kĩ tóg rógro tỹ ã fe tỹ gynh ke ri ke nĩnh mũ, ã vėsỹrénh ke ti,” he tóg.

³⁶ Kĩ ù fi tóg tá nĩ gé, fi jiji hã vỹ: *Ana*, he mũ. Topẽ vĩ tó tĩ ù fi vễ. *Fanuel* kósin fi vễ. Kĩ fi jógjóg ve vỹ tỹ *Aser* nĩ. Kófa pẽ fi nĩ ha. Fi tỹ fi mén mré prỹg tỹ 7 (ke) han kar kũ tóg ter ja nĩ. ³⁷ Kĩ fi tóg vãhã prỹg tỹ 84 (ke) han mũ sir, mén tũ nĩ ki. Kurã kar ki fi tóg Topẽ ãn hã krẽm nĩgtĩ. Tá fi tóg Topẽ tũ han nĩgtĩ. Ti mré fi tóg vēmén tũ, nén ù ko mẽ kã. ³⁸ Ën fi vỹ *Simeão* tỹ Topẽ ãn krẽm *Jesus* va jẽ ra: “inh mẽ tóg há tĩ, sỹ ti ven kũ,” he mũ gé, Topẽ mẽ. Kar kũ fi tóg vẽn kar mẽ gĩr sĩ ãn kãmén mũ, ùn krenkren sór mũ ag mẽ, *Jerusalém* tá.

Fag tỹ Nazaré ra vỹnvỹn ke

³⁹ Kĩ fag tóg *Moisés* tỹ vẽnh kykũnh to nén rán ja ãn han kãn mũ sir. Kar kũ fag tóg sir fag jamã ra vỹnvỹn ke mũ, *Nazaré* ra. ⁴⁰ Kĩ gĩr tóg mog mũ sir. Komẽr hã tóg tar jẽ sir. Kĩ tóg vẽnh kanhrãn há han mũ. Topẽ vỹ ti ve há han mũ gé.

Jesus tỹ ti pir mẽ Topẽ ãn tá nĩ

⁴¹ Prỹg kar ki fag tóg *Jerusalém* ra mũ tĩ, fénhta tỹ *Páscoa* ve jẽ. Fag jykre vễ. ⁴² *Jesus* tỹ 12 (ke) *anos* han kũ tóg fag mré tĩ mũ gé. ⁴³ Fénhta tỹ tũ' hen kũ fag tóg vỹnvỹn ke mũ. Hã ra tóg *Jerusalém* tá nĩ nĩ. ⁴⁴ Fag tỹ ti vэг tũ nĩn kũ fag tóg: “ti hỹn ẽg jo vyr, ẽg mré kãmũ mũ fag mré,” he mũ. Kĩ fag tóg kurã ãn ki mũ mũ, jatun mẽ. Hã tỹ kutu tá fag tóg ti jãvãnh mũ, fag to há kar fag kãmĩ. ⁴⁵ Hã ra fag tóg ti vэг tũ nĩ. Kĩ fag tóg tỹ vaj kũ *Jerusalém* ra vỹnvỹn ke mãn

mũ gé. ⁴⁶ Vãhã fag tóg tá ti vég mũ. Topẽ ãn krêm tóg nĩ nĩ, ãg kanhrãn tĩ ag mré. Ag vĩ mæg tóg nĩ nĩ, kũ tóg ag ki jẽmæg mũ gé. ⁴⁷ Ti vĩ tóg vẽnũ kar mũ e tĩ. To jykren há han tóg mũ. Kũ ãg kanhrãn tĩ ag tóg ti mré vẽnũ nỹtĩ nĩ.

⁴⁸ Ti mỹnh fag tỹ ti ve kũ tóg fag mũ e tĩ gé sir. Kũ fi tóg ti mũ: “inh kósin!,” he mũ. “Á tỹ tag kã ne han nĩ nẽ? Á jóg mré sóg ã jãvãnh to kanẽ jur,” he fi tóg, ti mũ. ⁴⁹ Hã ra tóg fi mũ: “ãjag ne tóg inh jãvãnh ja nĩ!,” he mũ. “Inh panh pẽ ãn krêm sóg nĩ nĩ mũr, kũn mũ ãjag mũ vẽnũ mũ?” he tóg. ⁵⁰ Hã ra tóg fag tỹ to jykren tũ tũ.

⁵¹ Kũ tóg fag mré *Nazaré* ra tĩ mũ. Tá tóg jatun mũ fag mré nĩ nĩ sir. Fag tỹ ti mũ nén tó mũ han tóg mũ. Hã ra ti mỹnh fi pijé nén kar ãn kã jatun mũ!.

⁵² Kũ tóg mog mũ sir. Krĩ há tãvĩ tóg nĩ. Topẽ vỹ ti ve há han mũ gé. Kũ ti jykre tóg vẽnũ kar mũ há nĩ sir.

3

João Batista ti

(*Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28*)

¹ Kejẽn tóg *Tibério* tỹ *Roma* tá tỹ vẽnũ kar kri pã'i mág pẽ nĩ kri 15 (ke) anos han mũ. ãn kã *Pôncio Pilatos* vỹ tỹ, ga tỹ *Judéia* kri pã'i tỹ *governador* nĩ. Kũ *Herodes* vỹ tỹ *Galiléia* kri pã'i tỹ *governador* nĩ gé. Jo ti jãvy tỹ *Filipe* vỹ tỹ ga tỹ *Ituréia* tá pã'i tỹ *governador* nĩ gé, ga tỹ *Traconites* tá ke gé. Jãvo *Lisânias* vỹ tỹ ga tỹ *Abilene* tá tỹ pã'i tỹ *governador* nĩ.

² ãn kã *Caiús* vỹ tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag pã'i mág nĩ, *Anás* mré. Kũ vãhã Topẽ vỹ *Zacarias* kósin tỹ *João*

mỹ: “ha *Israel* ag mỹ vãnh ven tĩg,” he mũ, ti tỹ ẽmã tũ ja tá nĩn kỹ. ³Kỹ tóg tĩ mũ sir, goj tỹ *Jordão* jagma. Tĩg kỹ tóg vãnh kar jyvẽn mũ. Ag mỹ tóg: “ã kype jé sóg ke mũ, ã tỹ ã jykre kórég tovãnh kỹ. Kỹ Topẽ tóg ã tỹ ti vĩ mranh ja tỹ ã mỹ vãnh pãte fón mũ,” he mũ.

⁴Vãsỹ tóg rán kỹ nĩ. Topẽ vĩ to tĩ tỹ *Isaías* vỹ: “ẽmã tũ ja tá tóg jẽn h ke mũ, ga kórég tá,” he ja nĩ. “Tá tóg ag mỹ: “ẽg *Senhor* kãtĩg ke jo vãnh jãnhkrikrig nĩ,” henh ke mũ. “Ëpry kurég ãjag tóg tĩ, ãjag pã'i mág jun ken kỹ. ⁵Ti kãgnó tỹ ãjag tóg kyjer' he tĩ. Kar kỹ ãjag tóg ãpry sór kar kũm tĩ gé. Ti jonjor kugrynh kãn ãjag tóg tĩ. Ti sunsór vãvãm kãn ãjag tóg tĩ gé, ãjag tỹ ẽmĩn han kỹ. Kỹ tag ri ke han nĩ, ãjag jykre kórég tỹ. ⁶Hã kỹ ẽprã ke kar vỹ Topẽ tỹ ẽg krenkren han ke ti venh ke mũ,” he ja tóg nĩ.

⁷Gen kỹ tóg ag jyvẽn mũ, ag tỹ ti to kãmũn kỹ, ti tỹ ag kygpe jé. E tãvĩ ag nỹtĩ. Ag jyvẽn kỹ tóg ag mỹ: “pỹn ri ke ãjag tóg nỹtĩ, ãjag jykre pãno tãvĩ nỹtĩn kỹ,” he mũ. “Û nỹ ãjag mỹ: “Topẽ jũ venh ke tũ ãjag nĩ,” he tĩ'? ⁸Ãjag jykre pãno tugvãnh ra, ãjag tỹ ti jũ ve jãvãnh tĩn kỹ. Vějykre há han ra, ẽg tỹ ãjag jykre tãg ve jé. Hã ra ãjag tóg jagnẽ mỹ: “*Abraão* krẽ vỹ tỹ ẽg nỹtĩ, kỹ Topẽ hỹn ẽg to jũnh ke tũ nĩ,” he tĩ. Hã tũ vẽ hã ra. ãjag jykre pãno ẽn to ãjag tóg jagtar ke mũ, ha vem nĩ. Topẽ vỹ pó tag tỹ *Abraão* krẽ'krẽ hynhan ki kanhró nĩ, ãjag jëgja kã. ⁹Ãjag tỹ tóg tũ' henh ke mũ, ãjag tỹ ãjag jykre pãno tovãnh tũ nĩn kỹ,” he tóg,

“Ëg tỹ ka gỹn ri ke tóg nĩ. Ti kanẽn vãnh jẽn kỹ ẽg tóg tỹ pĩ han tĩ. Tag ri ke han jé tóg ke mũ, ãjag tỹ vějykre há han tũ nĩn kỹ,” he tóg ag mỹ.

10 Kĩ ùn e ag tóg ti mĩ: “kỹ ãg hỹn hẽ ri kenh mũ, ãg tỹ Topẽ jykre han jé?” he mũ. 11 Kĩ tóg ag mĩ: “ã kur régre nĩn kỹ ùn kur tũ ãn mỹ ù nĩm nĩ,” he mũ. “Á vễjẽn tỹ ùn kókĩr ãn mỹ vễnh kãpãm nĩ gé,” he tóg.

12 Kĩ ù tỹ *governo* mỹ *imposto* kaja mãng tĩ ag vỹ *João* to kãmũ mũ gé. Kĩ ag tóg ti mĩ: “ãg kanhrãn tĩ, ãg hỹn hẽ ri kenh mũ?” he mũ gé. 13 Kĩ tóg ag mĩ: “pã'i mág tỹ jãnkamy to ãjag mỹ nén tó mũ ãn hã ri ke mãn nĩ,” he mũ. “Ker kãfãn kỹ mãn sór hẽ,” he tóg ag mỹ.

14 Kĩ porisa ag vỹ: “kỹ ãg hỹn hẽ ri kenh mũ?” he mũ gé sir. Kĩ tóg ag mỹ: “ũ tũ mãn sór tũg nĩ,” he mũ. “Ủ to vãsãn tũg nĩ. Ủ to ón tũg nĩ. Ag jãnkamy mãn tũg nĩ. ãjag rãnrãj to ãjag tóg jãnkamy vég tĩ. Kĩ ti kãfór mãn sór tũg nĩ,” he tóg.

15 Kĩ vễnh kar ag tóg *João* to: “ti mỹ tỹ *Cristo* tũ nĩ vỹ?” he mũ. 16 Kĩ tóg ag mỹ: “inh pijé tỹ *Cristo* nĩ,” he mũ. “Goj hã tỹ sóg ãjag kygpég tĩ. *Cristo* vỹ Inh nón kãtĩg mũ, ha mẽ. Inh kãfór ti nĩ. Sỹ tỹ ti mỹ rãnrãj tĩ nĩnh ke vễ vễ, sỹ ti pẽn né kunũnh jé. Hã ra sóg tỹ ti krẽm ke pẽ jẽ. Topẽ kuprĩg tỹ tóg ãjag jagrẽ han ke mũ, kỹ tóg pĩ ri ke nĩ,” he tóg.

17 “Ti kãtĩg vỹ tỹ ãg tỹ rãgró rẽn ri ke nĩ. Ti rẽn kar kỹ ãg tóg ti fár pũn tĩ, kar kỹ ãg tóg pãjó krẽm ti kanẽ vin han tĩ. *Cristo* kãtĩg kỹ tóg ri ke nĩ. Ủ tỹ ti to há ag mỹ tóg: “ha kãmũ jẽg,” henh ke mũ. Ủ tỹ ti to kórég ag vãm jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg. 18 Hã kỹ *João* tóg vễnh kar mỹ Topẽ vĩ sér tó mũ, ag jyvẽn kỹ.

19 Kĩ tóg pã'i mág tỹ *Herodes* jyvẽn mũ gé, ti prũ fi to, hã vỹ: *Herodias* fi, he mũ. Ti jãvy prũ ja fi vễ,

hã ra tóg fi péju kÿ fi tÿ prÿg mũ. Nén ù vãnh mÿ e han tóg tĩ, hã kÿ tóg ti jyvẽn mũ. ²⁰ Kar kÿ tóg nén ù vãnh mÿ ù han mản mũ gé sir. *João* ség tóg mũ, ti tÿ ti jyvẽn tigrĩn.

João tÿ Jesus kype
(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Ti tÿ ver se kÿ jẽ tũ nĩn kÿ tóg ag kygpe kãn mũ. Kÿ tóg kejẽn *Jesus* kypég mũ gé. Kÿ *Jesus* tóg Topê mré vĩ mũ, ti tÿ ti kype kar kÿ. Kÿ vãnh kankã tóg nor' he mũ. ²² Kÿ Topê kuprĩg vÿ kankã tá kátère mũ, ti kri. Tÿ tóg sórág ve nĩ. Kÿ kankã tá vãnh vĩ tóg mẽ há tĩ. Kÿ tóg: “tÿ ã inh kósin pir jẽ, tÿ ã tóg inh fe pẽ jęgtĩ,” he mũ.

Jesus jógjóg ve ag
(Mt 1.1-17)

²³ *Jesus* vÿ 30 anos han mũ, ti tÿ vãnh kar mÿ Topê kãmén ve ki. “*José* kósin vễ,” he ag tóg tĩ ti to, hã ra tóg tÿ ti kósin tũ nĩgtĩ. *Eli* kósin vễ, *Jesus* ti, kÿ *Eli* ẽn vÿ tÿ ti vovô nĩ.

Ti jo ke ag jigjin hã vễ, hã vÿ: *Eli*, ²⁴ *Matate*, *Levi*, *Melqui*, *Janai*, *José*, ²⁵ *Matatias*, *Amós*, *Naum*, *Esli*, *Nagai*, ²⁶ *Maate*, *Matatias*, *Semei*, *José*, *Jodá*, ²⁷ *Joanã*, *Resa*, *Zorobabel*, *Salatiel*, *Neri*, ²⁸ *Melqui*, *Adi*, *Cosã*, *Elmadã*, *Er*, ²⁹ *Josué*, *Eliézer*, *Jorim*, *Matate*, *Levi*, ³⁰ *Simeão*, *Judá*, *José*, *Jonã*, *Eliaquim*, ³¹ *Meleá*, *Mena*, *Matatá*, *Natã*, *Davi* ³² *Jessé*, *Obede*, *Boaz*, *Sala*, *Nassom*, ³³ *Aminadabe*, *Admim*, *Arni*, *Esrom*, *Peres*, *Judá*, ³⁴ *Jacó*, *Isaque*, *Abraão*, *Tera*, *Naor*, ³⁵ *Serugue*, *Reú*, *Pelegue*, *Éber*, *Selá*, ³⁶ *Cainã*, *Arpaxade*, *Sem*, *Noé*, *Lameque*, ³⁷ *Matusalém*,

Enoque, Jaredé, Malalel, Cainã, ³⁸Enos, Sete, Adão. Adão vỹ tỹ Topẽ tỹ há nĩ. Jesus jóg'jóg ve ag hã vẽ.

4

*Jesus tỹ Topẽ vỹ mranh tũ
(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)*

¹ Jesus vỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ. Hã kỹ tóg goj tỹ *Jordão* tá vỹn ke mũ, ti kype kỹ jẽn kỹ. Ti tũg kỹ Topẽ kuprĩg vỹ ti krĩn mũ. ² Kỹ tóg ãmã tũ ja ra tĩ mũ sir, ga kórég ra. Tá tóg kurã tỹ 40 (ke) han mũ, ãmã tũ ja tá. Kỹ Japo vỹ ti tỹ ti jóg vỹ mranh han sór mũ, hã ra *Jesus* tóg ke tũ nĩ. Jẽg tũ tóg nĩ, kurã tỹ 40 (ke) ki. Kỹ tóg kókĩr mũ sir.

³ Ti kókĩr nĩn kỹ Japo vỹ ti mỹ: “tỹ ã tóg Topẽ kósın nĩ mỹr. Hã kỹ pó tag tỹ ãmĩ han nĩ, ã tỹ kó jé,” he mũ. ⁴ Kỹ tóg ti mỹ: “hã ra tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ãmĩ tãvĩ jamẽn kỹ ãg rĩnrĩr tũ nỹtĩ, Topẽ vỹ hã jamẽn kỹ ãg rĩnrĩr nỹtĩ.” Hã kỹ tóg sỹ ti vỹ mranh jãvãnh tĩ, ãmĩ to,” he mũ.

⁵ Kỹ tóg ti mré krĩ ra tãpny mũ. Kỹ tóg ti mỹ ga kar ven kãn mũ, ù tỹ kri mũ kar ag ke gé. ⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “isũ vẽ mỹr,” he mũ. Japo ti. “Ã mỹ sóg tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ tỹ vẽn kar tag ag pã'i jẽ jé. Kỹ nén sĩnvĩ tag kar vỹ tỹ ã tũ nĩnh mũ. Û tỹ han mũ ãn tỹ inh mỹ: “té,” hen kỹ sóg isỹ ùn kuprẽg mũ ãn mỹ nĩm tĩ sir. ⁷ ã hã mỹ sóg tovãnh sór mũ ha, ã tỹ inh krẽm grĩnh ke kỹ inh mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ, hen kỹ,” he tóg. ⁸ Kỹ tóg ti mỹ: “tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ãg pã'i tỹ Topẽ hã krẽm ãg tóg ãg jakrĩ tỹ grĩnh' ke tĩ, ti hã to ãg tóg: Topẽ vẽ, he tĩ,” he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg sỹ mranh jãvãnh tĩ,” he tóg.

⁹ Kÿ tóg ti mré tǵ mǎn mũ, *Jerusalém* ra. Tá ag tóg Topê ãn to jǎpny kÿ ti nño tá nÿtĩ nĩ. Kÿ tóg tá *Jesus* mÿ: “Topê kósin vÿ tÿ ã nĩ,” he mũ. “Kÿ ki hũm nĩ. ¹⁰ Tag vÿ rán kÿ nĩ, ha mẽ: “ti tÿ jěgně jafã ag mÿ tóg tónh mũ, kÿ ag tóg ã ki rĩr ke mũ. ¹¹ Ag nĩgé tÿ ag tóg ã kǎgmĩnh ke mũ, kÿ ã tóg rÿj ke tũ nĩ. ã pěn vÿ rÿj ke tũ nĩ gé,” he tóg, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. Kÿ jatun mÿ hũm nĩ,” he tóg. ¹² Kÿ tóg ti mÿ: “kÿ tag vÿ rán kÿ nĩ gé, ha mẽ,” he mũ. “Topê mÿ: ã mÿ ã tÿ nén tó ja ěn han mũ vÿ? he tũg nĩ,” he tóg mũ gé, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. Hã kÿ sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg.

¹³ Kÿ Japo vÿ ti tÿ nén tónh ke mũ ěn tó kǎn ja nĩ, hã kÿ tóg *Jesus* tovǎnh mũ ver, ti tÿ kejěn ti mré vĩ mǎn jé, kurã ù kǎ.

Jesus tÿ Galiléia tá ag kanhrǎn

(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Kÿ tóg tĩ mũ sir, Topê kuprĩg tÿ ti krĩn kÿ. Ga tÿ *Galiléia* ra tóg tĩ mũ. Kÿ věnh kar tóg ti kǎme mẽ kǎn mũ sir, ga ěn tá ke kar ag. ¹⁵ Kÿ tóg ag kanhrǎn mũ sir, ag věnh kanhrǎn jafã krěm. Kÿ ti vĩ tóg ag mÿ e tĩ. Hã kÿ ag tóg ti to vĩ há han mũ sir.

Jesus tÿ Nazaré ra vÿn ke

(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶ Kÿ tóg *Nazaré* tá jun mũ gé, ti tÿ hě tá mog ja ěn tá. Kÿ tóg ti tÿ nén han tĩ ěn han mũ. Věnh kǎn ke kurã ki tóg *culto* venh tĩ mũ. Tá tóg sir jěgně mũ, Topê vĩ rá to ke jé. ¹⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ *Isaiás* tÿ rá jun mũ. Kÿ tóg *livro* kavǎn kÿ to ke kÿ tag tó mũ, ha mẽ: ¹⁸ “Topê kuprĩg vÿ inh krĩn mũ. Inh jagrě vě mÿr. “Ũn jagtar ag mÿ inh vĩ tóm nĩ,” he tóg inh mÿ. Inh jěněg tóg mũ, isÿ ùn sigse kÿ nÿtĩ ag kygvǎn jé, isÿ

ũn kyvó ag tỹ ěvãnh há han jé, isỹ ag tỹ ũn vóg kónãn mũ ag ki rĩr há han jé, ag jatú nỹtĩ jé, ¹⁹ isỹ vènh kar mỹ: ũri ěg jóg mág vỹ ěg kren han sór mũ, he jé,” he tóg, *Isaías* ti, vènh rá ěn ki. Hã to tóg ke mũ.

²⁰ To ke kar kỹ tóg ũ tỹ ki rĩr tĩ ěn mỹ nĩm mãn mũ. Kỹ tóg nĩ mũ sir. Hã ra vènh kar tóg ti ki ěvãnh mũ, ti vĩ mẽ jé. ²¹ Kỹ tóg: “vãsỹ rán kỹ nĩ tag mẽ ãjag tóg,” he mũ. “Ũri ke vè. Inh hã to tóg tag rán ja nĩ, *Isaías* ti,” he tóg.

²² Kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir. “Ki hã tóg tó mũ,” he ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ti to: “*José* kósin vè mỹr, ěg mré ke ěn, hã ra tóg ěg kãfór nĩ sór mũ,” he mũ. ²³ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “ãjag hỹn iso jykrén kónãn sór mũ,” he mũ. “*Médico* mỹ ěg tóg: kur vèsỹ há' hé,” he tũ nĩgtĩ. ãjag hỹn inh mỹ: ěmã tỹ *Cafarnaum* tá ã tóg ũn kagyga ag tỹ há' hé, kỹ kur tag ki ěg tỹ há' he gé, ã tỹ vènh kar tỹ há' he sór nĩn kỹ, he sór mũ,” he tóg.

²⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ti jamã tá ke ag tóg Topẽ vĩ tó tĩ to é he tĩ',” he mũ. “Hã kỹ ãjag tóg iso é he tĩ gé. ²⁵ Ha mẽ. *Elias* to jykrén nĩ. Ti tỹ ga kri tĩ mũn kã Topẽ tóg ti mỹ ta kutẽ vãnh han ke tó ja nĩgtĩ. Kỹ ta tóg kutẽ vãnh han mũ, prỹg tãgtũ kri kysã tỹ 6 (ke) ki. Kỹ tóg prỹg tĩ sir, ga ěn mũ, vèjèn tóg tũ' he mũ sir. ²⁶ Kỹ tóg *Elias* jènẽ, ti tỹ ěmã tỹ *Sarepta* ra tĩg jé, *Sidom* to hã. Tá fóg ũ fi tóg nĩ nĩ, ũn mèn ter ja fi. Fi hã mré tóg jèg mũ sir. Topẽ tỹ fi hã to ti jènẽ ja vè, ti tỹ fi kren han jé. *Elias* jamã tá fag tóg e ja nỹtĩgtĩ gé, ũn mèn ter ja fag. Hã ra Topẽ tóg fóg ěn fi hã to ti jènẽ ja nĩgtĩ,” he tóg.

²⁷ “Kỹ *Eliseu* to jykrén nĩ gé, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ěn to. Ti tỹ ga kri tĩ mũn kã ũ tỹ vènh kaga kren vãnh han mũ ag tóg e ja tĩgtĩ gé. Hã ra ag tóg ti mỹ to vĩ

ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag tỹ há' hen jé. Kuvar há tá fóg tóg kãtĩg ja nĩgtĩ, *Naamã* ti, ga tỹ *Síria* tá. Kĩ ěn hã ne *Eliseu* mỹ to vĩ kũ há' he ja nĩgtĩ, inhhã. Ge ãjag tóg nỹtĩgtĩ, iso,” he tóg.

²⁸ Kĩ ũ tỹ ti vĩ mễg mũ ag fe tóg gỹm ke mũ sir, *Jesus* to. ²⁹ Jěgiěg nễgně kũ ag tóg ti pãnfón kãpa mũ sir. Ag tỹ kãgnó ki ti fón sór vễ, ti tỹ ki kutě kũ ter jé sir. *Nazaré* vỹ pãnónh tá nĩ, ag jamã ti. ³⁰ Hã ra *Jesus* tóg ag fĩn rãm kũ ag ré kũ tĩ mũ. Ti tỹ ag tóg hẽ ri ke tũ nĩ sir. Ti vĩ kri ag tóg fi jãvãnh nỹtĩ, ti jamã tá ke ag.

Jesus tỹ vễjagrě kórég kutěm
(*Mc 1.21-28*)

³¹ Kĩ tóg *Cafarnaum* ra tĩ mũ. Tá jun kũ tóg vễnh kán ke kurã ki ag kanhrãn mũ. ³² Kũ ti vĩ tóg ag mỹ e tĩ. Vễnh kar vĩ kãfór ti nĩ.

³³ Hã ra ũn jagrě kórég tóg tá nĩ nĩ. Kũ tóg prěr kũ: ³⁴ “ha mẽ, ã tỹ ěg tỹ hẽ ri kenh ke nễ, *Nazaré* tá *Jesus*?” he mũ. “Ã mỹ ěg tũg sór mũ'? Ã ki kanhró sóg nĩ. Ã pir mỹ ã tóg tỹ Topě mré ke nĩ. Ti tũ pẽ vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg. ³⁵ Hã ra tóg vĩ tar han kũ: “vĩ tũg ra!” he mũ. “Ti tovãnh ra!” he tóg. Kũ ti jagrě kórég ěn tóg ti ter tĩ han kũ ti ki kutě mũ sir. Ti kókég tũ tóg nĩ.

³⁶ Kũ tóg vễnh kar mỹ e pẽ tãvĩ tĩ sir. Jagně mỹ ag tóg: “ne nễ hỹn?” he mũ. “Vễjagrě kórég ag mỹ tóg vĩ tĩ, kũ ag tóg ki ke tĩ, ti kamễg kũ. Ti hỹn tỹ ag kri ke nĩ,” he ag tóg mũ sir. ³⁷ Kũ ti kãme tóg vễnh kar kri rũm ke kãn mũ sir, ga ěn tá.

Jesus tỹ ũn kagyga e ag tỹ há' he
(*Mt 8.14-17; Mc 1.29-34*)

³⁸ Kĩ tóg vènh kanhrãn jafã ãn ki kutẽ kũ *Simão Pedro* ãn ra tĩ mũ. Hã ra ti má fi vỹ kaga kũ nỹ nĩ. Rỹg jagy han kũ fi tóg nỹ nĩ. Kĩ ag tóg ti mỹ fi tó mũ. ³⁹ Kĩ tóg fi mỹ: “rỹg mãn tũg nĩ,” he mũ. Kĩ fi rỹ ãn tóg tũ' he mũ sir. Kĩ fi tóg vèsỹmér nĩ kũ ag ki rĩr mũ sir.

⁴⁰ Rã tỹ pun ke kar kũ ag tóg ãn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ. Kĩ tóg ti nĩgẽ tỹ ag mẽgmẽ kũ ag tỹ hághá' he kãn mũ. ⁴¹ Vējagrẽ kórég pan kãn tóg mũ gé, ag to jũ kũ. Ag panh ke to hã ag tóg prēr tĩ, kũ ag tóg: “Topẽ kósın vỹ tỹ ã nĩ,” he tĩ. Tĩ ki kanhró ag tóg nỹtĩ, ti tỹ tỹ *Cristo* nĩ ti. Hã ra tóg ag mỹ: “vĩ tũg ra,” he mũ.

Jesus tỹ Topẽ vĩ tó
(*Mc 1.35-39*)

⁴² Tỹ vaj kũ *Jesus* tóg ãmã tũ ja ra tĩ mũ, vènh péju kũ. Kĩ vènh kar tóg ti jãvãnh kãn mũ. Vãhã ag tóg ti vég mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ẽg ré kũ tĩ tũg nĩ,” he mũ. ⁴³ Hã ra tóg: “vó, ãmã ù tá sóg ag mỹ Topẽ vĩ tónh ke mũ gé,” he mũ. “Hã jé Topẽ tóg inh mỹ: ha ag mỹ vènh ven, he ja nĩ,” he tóg. ⁴⁴ Kĩ tóg ga tỹ *Judéia* mũ tĩ mũ sir. Tĩg kũ tóg ag mỹ Topẽ vĩ tó mũ sir, ag vènh kanhrãn jafã krẽm.

5

Jesus tỹ Pedro kanhrãn
(*Mt 4.18-22; Mc 1.16-20*)

¹ Kejẽn tóg goj nig mág tỹ *Galiléia* fyr tá Topẽ vĩ kãmén jẽ nĩ. Hã ra vènh e tãvĩ vỹ ti pẽnĩn nỹtĩ nĩ, kũ ag tóg ti kutãn mũ sir. ² Hã ra tóg goj fyr tá *canoa* régre vég mũ. Tỹ ù tũn mũ ag tóg kãpa kũ pirã kugmĩ jafã kupég nỹtĩ nĩ. ³ Kĩ tóg *Simão canoa*

kā ra rã kÿ ti mÿ: “goj kuju kā tá tĭn sĭ han,” he mÿ. Vãhã tóg kā kã nĭ kÿ jatun mÿ vĕnh e ěn ag kanhrãn mÿ sir.

⁴ Ag kanhrãn kar kÿ tóg *Simão* mÿ: “goj kuju ra tĭn, ti nig ja ra,” he mÿ. “Tá ã *rede* tÿ goj ki fón, ã tÿ pirã kugmĭ jé,” he tóg. ⁵ Kÿ tóg ti mÿ: “kuty tag kã ěg tóg *rede* tÿ ki fón', ki fón' he ja nĭgtĭ vĕ. Hã ra ěg tóg nĕn ũ kãgmĭ ja tũ nĭ. Hã ra sóg ã vĭ tugrĭn ki fón mãn ke mÿ ha,” he mÿ. ⁶ Ti tÿ ki fón kÿ tóg kugmĭ mág mÿ. Fór tóg mÿ, *rede* ti, kÿ tóg jaran ke mÿ, ti kufy jagy tãvĭ nĭn kÿ. ⁷ Kÿ tóg ti régre ag mÿ: “kuri, ěg mré kél!” he mÿ, ti nĭgé tÿ ag mÿ ven kÿ. Kÿ ag tóg *canoa* régre ěn fãn mÿ, pirã tÿ. Hã kÿ tóg ki punpun ke kren mÿ sir.

⁸ Kÿ tóg *Simão* mÿ e tĭ. Kÿ tóg *Jesus* krĕm grĭnh kÿ ti mÿ: “ã hÿn inh ré kÿ tĭg mÿ ha. Topĕ vĭ mranh ja inh nĭgtĭ. Kórég inh nĭ,” he mÿ. ⁹ Pirã e pĕ tÿ ge ve ja tũ ti nĭ. Hã kÿ *Jesus* jykre tóg ti mÿ e tĭ, ¹⁰ *Zebedeu* krĕ tÿ *Tiago* mré *João* mÿ ke gé. *Simão* mré ag tóg rãnrãj mÿgtĭ.

Simão tÿ ti mÿ: “ã hÿn inh ré kÿ tĭg mÿ ha,” hen kÿ tóg ti mÿ: “vó, mÿmĕg tũg nĭ,” he mÿ. “Pirã kugmĭ há ã tóg nĭ. ã kanhrãn jé sóg ke mÿ, ã tÿ ěprã ke ag tÿ inh ki ge han jé,” he tóg.

¹¹ Kÿ ag tóg ag *canoa* tÿ nig fyr tá fi han kar kÿ, ag tũ tovãnh kãn kÿ *Jesus* mré mÿ mÿ sir.

Jesus tÿ ũn kaga kren vãnh tÿ há' he
(*Mt 8.1-4; Mc 1.40-45*)

¹² Kÿ tóg kejĕn ěmã ũ tá nĭ nĭ. Hã ra ũ tÿ vĕnh kaga kren vãnh han kÿ nĭ ũ tóg ti tá jun mÿ. *Lepra* he mÿ ěn tóg ti kri rÿm ke kãn ja nĭ. *Jesus* krĕm grĭnh ke kÿ

tóg ti mÿ: “ã mÿ isÿ há' he sór tũ? To tar ã tóg nĩ,” he mũ.

¹³ Kÿ tóg ti nĩgé tÿ ti mēg kÿ: “he,” he mũ. Kÿ ti kaga kren vānh ên tóg há' he mũ sir vēsÿmér. ¹⁴ Kÿ tóg ti mÿ: “ker ù mÿ tó hē’,” he mũ. “Topē tũ ki rĩr tĩ hã mÿ tóm nĩ. Kÿ Topē mÿ *Moisés* tÿ vāsÿ nén tó ja ên nĩm nĩ. Hã tigrĩn vēnh kar vÿ ã tÿ há' he mũ tag ki kanhrān mũ,” he tóg.

¹⁵ Kÿ ti kãme tóg vēnh kar kri rũm ke mũ. Kÿ ù tÿ hēn ri ke ag tóg ti vĩ mēnh kãmũ mũ, ti tÿ ag tÿ há' he jé gé. ¹⁶ Hã ra tóg ag ré kÿ êmã tũ ja ra tĩ mũ, Topē mré vēmén jé.

*Jesus tÿ ùn tĩg vānh tÿ há' he
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)*

¹⁷ Kejēn tóg ag kanhrān nĩ nĩ. Pã'i tÿ hēn ri ke ag tóg ti vĩ mēg nÿtĩ, *Fariseu* ag, Topē vĩ to êg kanhrān tĩ ag, kuvar há tá ke ag, ga tÿ *Galiléia* tá ke ag, ga tÿ *Judéia* tá ke ag, *Jerusalém* tá ke ag ke gé. Hã ra Topē tóg ti tar han, hã kÿ tóg ùn kaga tÿ hēn ri ke tÿ há' he kãn mũ.

¹⁸ Kÿ vāhã ù ag tóg ùn kãnhgrĩ vyn kÿ kãmũ mũ. Ag tÿ *Jesus* mÿ ti ven sór vē. ¹⁹ Hã ra tóg tá fór tãvĩ nĩ, kÿ ag tóg ti tá junjun tũ nĩ sir. Kÿ ag tóg ãn to jãpÿr kÿ ti kri ãn kunũg mũ. Ti nor ki ag tóg ti térem mũ, *Jesus* jē ên kukām. ²⁰ Kÿ tóg ag tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ vég mũ. Hã kÿ tóg ùn kãnhgrĩ mÿ: “ã tÿ Topē vĩ mranh ja ên tÿ tũ' he vē ha, vÿ,” he mũ.

²¹ Hã ra ti vĩ tóg pã'i ag mÿ e tĩ. Kÿ ag tóg ti to jykrén kónān mũ. “Tĩ tÿ ne tó nē hÿn'? Topē to vĩ kónān vē mÿr. Topē hã ne ti pir mÿ ù tÿ ti vĩ mranh mũ ên mÿ tÿ tũ' he há nĩnh mũ',” he ag tóg mũ.

22 Hã ra tóg ag tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ. Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé iso jykrén kónãn nẽ?” he mũ. 23 “Ne nỹ ãjag mỹ vènh mỹ nỹ?” he tóg. “Ûn tĩg vãnh tag mỹ sóg: “ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ên tỹ tũ' he vễ ha,” hé. Sỹ ti mỹ: “nĩ ra, tĩg ra,” henh ke vễ gé. Hã ran mỹ ãjag mỹ vènh mỹ?” he tóg. 24 “Isỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vễ. Tỹ sóg êprã ke fi kósín nĩ. Topẽ vĩ mranh tỹ vènh pãte fón ke tá sóg krỹg ke mũ. Hã ven jé sóg ke mũ ãjag mỹ,” he tóg. Hã kĩ tóg ùn kãnhgrĩ mỹ: “nĩ ra, ã kur gé tĩg, ã ãn ra,” he mũ. 25 Kĩ tóg vãnh jẽgnẽ mũ sir. Ti kur gég tóg mũ, ag rĩnve. Ti ãn ra tóg tĩ mũ, Topẽ mỹ vĩ há han kỹ, ùn kãnhgrĩ ja ên ti.

26 Kĩ tóg vènh kar mỹ e tãvĩ tĩ. Topẽ mỹ ag tóg vĩ há han mũ gé, “ẽg kãfór ti nĩ,” hen kỹ. “Ge ve ja tũ ẽg nỹtĩ,” he ag tóg mũ sir.

*Jesus tỹ Levi jé prěr
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)*

27 Kar kĩ tóg tĩg mãn mũ. Kĩ tóg ù tỹ *governo* mỹ *imposto* kaja mãng tĩ vég mũ, ti jiji hã vỹ: *Levi*, he mũ. Ti rãnhrãj han tóg nĩ nĩ. Kĩ tóg ti mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. 28 Kĩ tóg jẽgnẽ kĩ ti mré tĩ mũ sir, ti tũ kar ré kỹ.

29 Kỹ *Levi* tóg ti mỹ fénhta mág han mũ. Kỹ ù tỹ *governo* mỹ jãnkamỹ mãng tĩ ù ag vỹ tá nỹtĩ gé, ag mré ke ù ag ke gé.

30 Kĩ tóg pã'i ag mỹ kórég nĩ. Hã kĩ ag tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ãjag ne tóg *governo* mỹ jãnkamy mãng tĩ ag mré jẽg mũ'. Topẽ vĩ mranh tĩ ag vễ,” he mũ.

31 Hã ra tóg ag mỹ: “hỹ, ag mré sóg jẽg mũ,” he mũ. “Hã mẽ, ùn kaga tũ ag vỹ *médico* venh mũ tũ nĩgtĩ. Ûn kaga ag hã vỹ ti venh mũ tĩ,” he tóg. 32 “Inh

pijé ù tỹ vễjyre kuryj han mũ ag mỹ: ãjag jykre tovãnh ra, he sór tĩ'. Û tỹ Topẽ vĩ mranh tĩ ên ag hã mỹ sóg: ãjag jykre kórég tovãnh ra, he sór tĩ. Hã jé sóg ãjag mỹ vễnh ven,” he tóg, *Jesus* ti.

Vãkre tãg

(*Mt 9.14-17; Mc 2.18-22*)

³³ Kỹ *Fariseu* ag tóg ti mỹ: “*João Batista* mré mũ tĩ ag vỹ vãkrég tĩ, vễjễn ki. Kỹ ag tóg Topẽ mré vĩ mág han tĩ gé. Kỹ *Fariseu* mré ke ag tóg vãkrég tĩ gé. Jo ã mré mũ tĩ ag ne tóg vãkrég tũ nĩgtĩ. Jềg ag tóg tĩ, kurã kar ki,” he ag tóg mũ. ³⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Vễnh prũg venh kãmũ mũ ag pijé vãkrég tĩ'. Fénhta vễ mỹr, kỹ tóg vễnh kar mỹ sér tĩ. Tỹ sóg, ùn prũg mũ ên ri ke nĩ, hã kỹ tóg, inh mré mũ tĩ ag mỹ sér tĩ,” he tóg. ³⁵ “Hã ra tóg kejễn jun mũ, inh kurã ti, ha vem nĩ. Kỹ ag tóg inh pére mũnh mũ. Ên kã hã ag tóg vãkrenh ke mũ,” he tóg.

³⁶ Kỹ tóg fag mỹ: “inh jykre tãg vỹ, ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Êg pijé, êg kur tãg kókég tĩ', êg tỹ êg kur si jar kã nĩm jé. Êg tỹ jagnẽ mré ki sigse kỹ tóg ki par tũ nĩnh mũ,” he tóg.

³⁷ Kỹ tóg ag mỹ: “*vinho* vỹ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Êg pijé *vinho* tãg tỹ nén fár si tỹ sako há ki kujềg tĩ'. Kunãnh kỹ tóg jar ke mũ, sako ti, kỹ *vinho* ên tóg tũ' henh ke mũ. ³⁸ *Vinho* tãg tỹ sako tãg ki kujễn ke vễ mỹr,” he tóg. Ti tỹ ti jykre tãg tón hã vễ. Hã ra tóg *vinho* kãjãg mũ ri ke nĩ.

³⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “êg pijé *vinho* si kron kar kỹ ùn tãg kron sór tĩ',” he mũ gé. “Ti si hã tóg inh mỹ kron há nĩ, he êg tóg tĩ,” he tóg, ti jykre tãg tó kỹ. Hã ra ag jykre si tóg ag mỹ há nĩ, ù tỹ ti vĩ mẽg mũ ag mỹ.

6

*Věnhkán ke kurã ki vějykre
(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)*

¹ Kejěn tóg věnhkán ke kurã ki *trigo* kré mĩ tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Kĩ ag tóg *trigo* mó ěn tỹ kam ke mũ sir. Ag nĩgé tỹ rynhranh kĩ ag tóg ti kaně ko mũ sir. ² Hã ra *Fariseu* ũ ag tóg ag vég mũ. Ag mỹ věnh rãnrãj vĕ, ag tỹ *trigo* rynhranh mũ ěn ti. Hã kĩ ag tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nĕn han ke tũ han mũ nĩ', věnhkán ke kurã ki',” he mũ.

³ Hã ra tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Ag kókĩnkĩr vĕ mỹr,” he tóg. “*Davi* to jykrĕn nĩ, ti mré mũ tĩ ag to ke gé. Ti kókĩr kĩ tóg ti tỹ nĕn han ke tũ han gé, hã ra Topĕ pijĕ ti to jũ mũ'. ⁴ Topĕ ĩn kã ra tóg rã, *Davi* ti. Tá tóg Topĕ jamĩ ěn kó. Ti tỹ konh ke tũ vĕ vĕ, Topĕ tũ ki rĩr tĩ ag hã tỹ konh ke vĕ vĕ. Hã ra tóg kó, ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg věnh kãpópãm gé. Rán kĩ tóg nĩ nĩ mỹr,” he tóg. ⁵ Kĩ tóg ag mỹ: “tỹ sóg věnhkán ke kurã to pã'i nĩ mỹr,” he mũ. “Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg.

*Jesus tỹ věnhkán ke kurã ki ũ tỹ há' he
(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)*

⁶ Věnhkán ke kurã ũ ki tóg věnh kanhrãn jafã krĕm ag kanhrãn mũ. Tá ũ tóg nĩ. Ti nĩgé vỹ tóg ja nĩ. ⁷ Kĩ ěg kanhrãn tĩ ag tóg *Jesus* tỹ rĩr mũ, *Fariseu* ag ke gé. “Ti mỹ ti tỹ há' he sór tũ, tỹ věnhkán ke kurã ra'? Ti tỹ ti tỹ há' he kĩ ěg tóg pã'i ag mỹ ti kãmĕn mũ,” he ag tóg.

⁸ Hã ra *Jesus* tóg ag tỹ nĕn to jykrĕn mũ ki kanhró nĩ. Kĩ tóg ũn nĩgé tóg ěn mỹ: “kunĩg,” he mũ. “Tag kã jĕnh kãtĩg,” he tóg ti mỹ. Kĩ tóg kãtĩg kĩ kã jĕ mũ sir. ⁹ Kĩ tóg ag mỹ: “sỹ ãjag ki jĕmĕnh ke,” he mũ.

“Vēnhkán ke kurã ki ěg hÿn ne han mũ', ěg tÿ Topẽ vÿ ki króm jé? Ěg mÿ hÿn nén ù há han mũ'? Ěg mÿ hÿn nén ù kórég han mũ'? Ěg mÿ ù kren han mũ hÿn'? Ěg tÿ ù tén kÿn mÿ há nÿnh mũ hÿn'?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mÿ nén ù tó tũ nĩ.

¹⁰ Kÿ tóg ag ki ěvãnh kãn kÿ ùn nĩgé tóg ěn mÿ: “ã nĩgé tÿ krÿg hé,” he mũ. Kÿ tóg tÿ krÿg he mũ sir. Ti tÿ tÿ krÿg he kÿ tóg há' he mũ, ti nĩgé tóg ěn ti. ¹¹ Kÿ tóg vėnh kar mÿ e tĩ. Ag fe tóg gÿm ke mũ, kÿ ag tóg jagnẽ mÿ: “ěg ti tÿ hẽ ri kenh mũ hÿn',” he mũ, “ti kãgmÿnh mũ, vó?” he ag tóg.

*Jesus tÿ apóstolo ag kuprẽg
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)*

¹² Ěn kã tóg kejẽn pãnónh ra tĩ mũ, Topẽ mré vėmén jé. Kuty ěn kã tóg Topẽ mré vÿ nĩ ki kurãg mũ. ¹³ Tÿ vaj kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag jé prěr kãn mũ, kÿ tóg ag kã mĩ ù tÿ 12 (ke) ag hã kuprẽg mũ. Ag to tóg: “sÿ ùn vin mũ ag,” he mũ, hã vÿ: *apóstolo*, he mũ. ¹⁴ Ag hã vẽ, ha mẽ: *Simão*, ti jiji ù hã vÿ: *Pedro*, he mũ, ti jãvy tÿ *André* ke gé, *Tiago* ke gé, ti jãvy tÿ *João* mré, *Filipe* ke gé, *Bartolomeu* ke gé, ¹⁵ *Mateus* ke gé, *Tomé* ke gé, *Tiago* ke gé, *Alfeu* kósin tag ti, *Simão* ke gé, ag tÿ ù to: *Zelote*, he mũ tag ti, ¹⁶ *Judas* ke gé, *Tiago* kósin tag ti, *Judas Iscariotes* ke gé, ù tÿ *Jesus* vatánh tá pã'i ag mÿ ti kãmén ke mũ tag ti.

*Jesus tÿ ùn e ag ki rÿr
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Kÿ *Jesus* tóg ag mré pãnónh ěn tá kãtère mũ sir, kÿ tóg kyjer tá jẽ nĩ. Ti mré mũ tĩ tÿ hěn ri ke ag vÿ tá nÿtĩ gé, fag ke gé. Û tÿ hěn ri ke ag vÿ ti ki junjun ja nĩgtĩ, ga tÿ *Judėia* tá kãmũ kÿ, ěmã tÿ *Jerusalém* tá

ke gé, êmã tỹ *Tiro* tá ke gé, *Sidom* tá, goj kafã tũ fyr tá kãmũ kỹ ke gé. Hã kỹ tóg fór pẽ tãvĩ nĩ. ¹⁸ Kỹ tóg ùn jagrẽ kórég ag tỹ há' he mũ, ag jagrẽ kórég pan kỹ, fag mré hã. ¹⁹ Kỹ vãnh kar vỹ ti kã krỹ' he sór mũ sir, hã jé ag tóg ti ki junjun mũ. Kỹ ù tỹ ti kã krỹ' he mũ ên ag vỹ há' he kãn mũ, ti tỹ ti jykre tar tỹ ag tỹ há' hen kỹ.

Jesus tỹ ag kanhrãn
(Mt 5.1-12)

²⁰ Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag ki êvãnh mũ, kỹ tóg ag mỹ: “Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ: “kórég êg tóg nỹtĩ,” hen kỹ,” he mũ. “Kỹ ãjag tóg Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke mũ,” he tóg.

²¹ “Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ: inh kókĩr ri ke tóg tĩ, sỹ vỹjyre kuryj ve sór tĩ ên ti, hen kỹ. Kỹ ãjag tóg venh ke mũ,” he tóg.

“Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag vêsỹrénh mũn kỹ, êprã. ãjag mỹ tóg sér tĩnh mũ, tá,” he tóg.

²² “Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ, ag tỹ isugrĩn ãjag to kórég nỹtĩn kỹ, ãjag mỹ: “ha mũ jêg, hen kỹ. Ag tỹ isugrĩn ãjag mỹ vĩ kónãn kỹ tóg há tĩ, ag tỹ ón kỹ ãjag jykre kórég tó kỹ. Tỹ sóg êprã ke fi kósın nĩ mỹr,” he tóg. ²³ “Mỹ sér nỹtĩm nĩ, krĩ kuprã nỹtĩm nĩ, ag tỹ isugrĩn ãjag vóg kónãn mũ ra. Kỹ ãjag tóg kanhkã tá nén ù há kar venh ke mũ, vãnh kaja jé, isugrĩn. Ge ja ag tóg nĩgtĩ, ù tỹ ãjag vóg kónãn mũ ag jógjóg ag. Vãsỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag vóg kónãn he ja ag tóg nĩgtĩ gé,” he tóg.

²⁴ “Hã ra Topẽ vỹ ãjag ve kónãn mũ, ãjag tỹ: “há êg tóg nỹtĩ,” hen kỹ. Ga kri mũn kỹ ãjag tóg nén ù há vэг tĩ, kỹ ãjag tóg kanhkã tá jun ke tũ nĩ,” he tóg.

25 “Topê vỹ ãjag ve kónãn mũ, ti tỹ ón kỹ ãjag mỹ sér tĩn kỹ, ãprã, ãjag tỹ vỹjyre kuryj ve sór tũ nỹtĩn kỹ, ti tỹ ãjag mỹ ãjag kókĩnkĩr ri ke tũ nĩ kỹ, ãprã. Kỹ ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Vēsỹrénh jé ãjag tóg ke mũ. Kỹ tóg ãjag kókĩnkĩr ri ke tĩnh mũ, tá. Kygfỹ jé ãjag tóg ke mũ,” he tóg.

26 “Topê vỹ ãjag ve kónãn mũ, vẽn h kar tỹ ãjag to vỹ há han mũn kỹ. ãjag mỹ ti há tĩ, hã ra tóg Topê mỹ kórég nĩ. Ge ja ag tóg nĩgtĩ, ù tỹ ãjag mỹ vỹ há han mũ ag jógjóg ag, ón kỹ Topê vỹ tó tĩ ên ag mỹ, vãsỹ. Ag mỹ ag tóg vỹ há han ja nĩgtĩ gé. Ag ri ke ãjag tóg nỹtĩ, vẽn h kar tỹ ãjag mỹ vỹ há han kỹ. Hã kỹ tóg ãjag ve kónãn mũ, Topê ti,” he tóg.

*Êg tỹ êg kato tẽ mũ ag to há nỹtĩnh ke
(Mt 5.38-48)*

27 “Ủ tỹ ãjag kato vãsãnsãn mũ ên ag to fe nỹtĩm nĩ, inhhã. Ủ tỹ ãjag to jũ mũ ag mỹ nén ù há han nĩ jãvo. 28 Ủ tỹ ãjag mỹ vỹ kónãn mũ ag mỹ vỹ há han nĩ gé. Ủ tỹ ãjag mỹ féfén mũ ag to Topê mré vĩm nĩ gé. 29 Ủ tỹ ãjag jamẽ ki tãnh kỹ ti mỹ ãjag jamẽ ù ven nĩ gé, ti tỹ ãjag mỹ ki tãnh jé gé. Ủ tỹ ãjag pãritó mãn sór kỹ ti mỹ ãjag *camisa* mré nĩm nĩ gé. 30 Ủ tỹ ãjag mỹ nén ù to: “inh mỹ nĩm, hen kỹ ti mỹ nĩm nĩ. Ủ tỹ ãjag tỹ nén ù mãn kỹ ti mỹ: “inh mỹ isũ nĩm,” he tũg nĩ. 31 ãjag tỹ ù to: “ti tỹ inh mỹ tag han ra tóg há tĩ vỹ,” hen kỹ inhhã ti mỹ han nĩ, fi mỹ ke gé,” he tóg.

32 “Ủ ag tóg ãjag to há nỹtĩ. ãjag tỹ tag ag hã to há nỹtĩn kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver. Vẽn h kar vỹ ge nỹtĩ gé. Ủ tỹ ag to há nỹtĩ ên ag hã to ag tóg há nỹtĩgtĩ gé, vẽn h kato. Hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver. 33 Ủ ag tóg

ãjag mÿ vÿ há han tĩ. ãjag tÿ ên ag hã mÿ vÿ há han kÿ tóg tÿ nén ù tũ nĩ ver. Ge ag tóg nÿtĩ gé, Topê vÿ mranh tĩ ag. ãjag tÿ ag mÿ vÿ há han kÿ ag tóg ãjag mÿ vÿ há han mũ gé, vênh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tÿ nén ù tũ nĩ ver. ³⁴ Û ag vÿ, ãjag tÿ ag mÿ *prestar* hen kÿ ãjag mÿ nĩm măn mũ, ãjag tũ ti. ãjag tÿ ag hã mÿ *prestar* he măn kÿ tóg tÿ nén ù tũ nĩ ver. Topê vÿ mranh tĩ ag vÿ ge nÿtĩ gé. ãjag tÿ ag mÿ nĩm măn kÿ ag tóg ãjag mÿ *prestar* he măn mũ sir, ãjag tũ ti. Há ti nĩ, hã ra tóg tÿ nén ù tũ nĩ ver.

³⁵ Ag jãvo ù tÿ ãjag kato vãsãnsãn mũ ag to há nÿtĩm nĩ, ha mẽ. Vênh kar mÿ *prestar* hem nĩ, ag tÿ ãjag mÿ ãjag tũ nĩm tũ hã ra. Kÿ ãjag tóg kanhkã tá venh ke mũ, ãjag tÿ ùri nén han mũ tag ri ke ti. Hã ki ãjag tóg tÿ Topê krê nÿtĩ, ãjag tÿ ti ri ke han kÿ. Ti hã ne vênh kar mÿ vÿ há han kãn tĩ ver', ùn jykre kórég kar ag mré hã. ³⁶ Vênh kar jagãgtãn kãn nĩ, ãg jóg ri ke," he tóg.

Ëg tÿ kãnhmar ù to vÿ kónãn ke tũ
(Mt 7.1-5)

³⁷ "Kãnhmar ù to vÿ kónãn tũg nĩ, kÿ Topê vÿ ãjag to vÿ kónãn ke tũ nĩ gé. Kãnhmar ù to: "kórég ti nĩ," he tũg nĩ, kÿ Topê vÿ ãjag to: "kórég ti nĩ," henh ke tũ nĩ gé. Vênh kar mÿ vênh pãte fón nĩ, ke tũ nĩ mũ ra Topê vÿ ãjag mÿ vênh pãte fón ke tũ nĩ gé. ³⁸ Ag mÿ nén ù há kar nĩm nĩ, kÿ Topê vÿ ãjag mÿ nén ù há kar nĩm ke mũ gé sir, hã ra tóg ãjag mÿ ên kãfór nĩm ke mũ, nén ù há kar tÿ. Hÿ, ge ti nĩ. ãjag tÿ ù mÿ nén ù há han kÿ Topê vÿ ãjag mÿ nén ù há han ke mũ gé. ãjag tÿ ù mÿ nén ù kórég han kÿ tóg ãjag mÿ hã ri ke han ke mũ gé," he tóg.

39 Kĩ tóg ag kanhrãn kĩ ag mỹ: “tag ri ke ti nĩ,” he mũ gé. “Ûn kyvó tỹ ùn kyvó ù mỹ: sỹ ã pére tĩg ke vễ, hen kĩ ag tóg kãgnó ki vár kãn ke mũ. 40 *Aluno pijé ti kanhrãn tĩ kãfór nĩnh mũ*’. Ti tỹ kanhrãn há han kĩ tóg kejẽn ti kanhrãn tĩ ri ke nĩnh mũ. 41 Jykre kórég mág ãjag tóg nỹtĩ, hã ra ãjag régre jykre pãno sĩ ên tóg ãjag mỹ kórég nỹ’. 42 Kỹ ãjag tóg ti mỹ: “sỹ ã mỹ ã jykre kórég kurynh há tóg tĩ,” he tĩ’, ãjag tỹ ãjag jykre pãno tãvĩ ên kurynh jãvãnh hã ra. Ke tũg ra. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg jykre régre nỹtĩ. ãjag jykre kurynh vén nĩ, kar ãjag tóg ãjag régre ag jykre kurynh há han mũ,” he tóg.

Êg jykre tỹ ka há ri ke nĩ
(Mt 7.16-20; 12.33-35)

43 “Ha vé, ka há pijé, kanẽ kórég han tĩ’. Kỹ ka kórég pijé, kanẽ há han tĩ gé’. 44 Êg tỹ ti kanẽ ve kỹ êg tóg: ùn kanẽ ko há ja vễ, henh ke mũ. Ke tũ nĩn kỹ êg tóg: ùn kanẽ ko vãnh ja vễ, henh ke mũ. Sónh to êg tóg, pẽnva vég tũ nĩgtĩ mỹr’, kar êg tóg, vãnh tỹ jóhó to *uva* vég tũ nĩgtĩ gé. 45 Ge tóg nỹgtĩ, êg jykre ti. Êg jykre há nĩn kỹ êg tóg, nén ù há kar to jykrén tĩ. Kỹ êg tóg, jagnẽ krĩn há han tĩ gé sir. Jãvo êg tỹ jykre kórég nĩn kỹ êg tóg, nén ù kórég kar to jykrén tĩ. Kỹ êg tóg, jagnẽ krĩn kónãn tĩ gé sir. Hỹ, ge ti nĩgtĩ. Êg tỹ nén to jykrén tĩ ên hã kãmén êg tóg tĩ, jagnẽ mỹ,” he tóg.

Đn nũna gunh gunh kãme
(Mt 7.24-27)

46 “ãjag ne tóg inh mỹ: *Senhor*’, he tĩ’. Hã ra ãjag tóg isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ên han vãnh nỹtĩgtĩ. Kỹ tóg vễnh mỹ nỹ. 47 ãjag tỹ inh ki ge kỹ, inh vĩ ki króm

kỹ ãjag tóg sir, tag ri ke nýtĩ, ha mẽ. ⁴⁸ Û tóg, ti tỹ ãn han jé kũm tĩ, ga kã há tá. Kỹ tóg ti nũna gunh gunh mũ sir. Kỹ vãhã goj tóg var mũ, kỹ tóg, ãn kri rũm ke mũ. Hã ra tóg kókég tũ nĩ, goj ti. ⁴⁹ ãjag tỹ inh vĩ ki króm tũ nĩn kỹ tóg sir, tag ri ke nĩ, ha mẽ. Û tóg, ti tỹ ãn han mũ ra krĩgmỹ ti nũna kafêg mũ. Kỹ vãhã goj var ên vĩ, ti ãn kri rũm ke mũ sir, kỹ tóg kutê mũ sir. Mráj kãn tóg mũ sir, ti nũna tỹ krĩgmỹ nýtĩn kỹ. Ge ti nĩ, ù tỹ inh vĩ jẽmẽ jãvãnh ên ti,” he tóg.

7

Fóg tỹ capitão tỹ Jesus ki rã

(Mt 8.5-13)

¹ Jesus tỹ vãnh kar kanhrãn kãn kar tóg êmã tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ. ² Tá fóg tỹ capitão tóg nĩ nĩ. Ti mỹ rãnrãj tĩ tóg kaga nỹ nĩ. Krój pẽ tóg nỹ, kỹ tóg: “ti hỹn ter mũ ha,” he mũ. Ti to tóg há tãvĩ nĩ. ³ Ti tỹ Jesus kãme mẽ kỹ tóg ti mỹ vãnh vĩ jẽnêg mũ, Israel kófa ag tỹ, ti tỹ ti mỹ rãnrãj tĩ ên kren han jé. ⁴ Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “ã mỹ ti venh tĩg ke tũ'?” he mũ. “Fóg há vẽ. ⁵ Ëg povo to tóg há tãvĩ nĩ. Ëg mỹ tóg ãn han ja nĩ, êg tỹ krêm Topê vĩ tó jé,” he ag tóg mũ.

⁶ Kỹ tóg ag mré tĩ mũ. Ti tỹ ti ãn to hã tĩ ra capitão tóg ti mỹ vãnh vĩ jẽnê mãn mũ gé, ti mré ke ag tỹ. “Ti venh kãrãnh ke tũ ã nẽji nĩ, ti tỹ tỹ fóg nĩn kỹ,” he ag tóg. “Ã mỹn hỹn jagy nỹ, ã tỹ fóg ãn kã ki sãn ken kỹ,” he ag tóg. ⁷ “Hã kỹ ti nẽji ã venh kãtĩg ke tũ nĩ gé, hã ra tóg ã mỹ vãnh vĩ jẽnêg mũ. ã vĩ pir ki ã nẽji ti tỹ há' henh mũ,” he ag tóg. ⁸ “Ha vé, tỹ ti nẽji pã'i krêm ke nĩ gé, kỹ porisa ag nẽji tỹ ti krêm ke nýtĩ gé. Hã kỹ ti nẽji pã'i jykre ki kanhró nĩ. Ti tỹ porisa ù mỹ: kutĩg, hen kỹ ti nẽji tĩ tĩ, ti tỹ ti mỹ: kunĩg, hen

kỹ ti nêji kãtĩ tĩ gé. Ti tỹ ti mỹ rãnrãj tĩ mỹ: tag han ra, hen kỹ tóg han tĩ. Tĩ vĩ tỹ tóg ag jêgnêg tĩ. Hã kỹ tóg ki kanhró nĩ. ã vĩ tỹ ã nêji ti mỹ rãnrãj tĩ tỹ há' henh mũ," he ag tóg mũ, *capitão* mré ke ag.

⁹ Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg ag mỹ: "Israel ù pijé ti ri ke nĩ', ti tỹ tỹ fóg hã ra'," he mũ. "Ki kanhró tóg nĩ mỹr, kỹ tóg inh ki rã kỹ jê. Ge ve ja tũ sóg nĩ. Há' he kỹ ti nĩ ha, ti mỹ rãnrãj tĩ ti," he tóg.

¹⁰ Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ, *capitão* ãn ra, ti tỹ ùn jêgnêg mũ ag. Ag tỹ tá junjun mũ ra tóg há' he ja nĩ sir.

Jesus tỹ ùn ter mũ rĩn mãn

¹¹ Kỹ *Jesus* tóg tĩ mũ gé sir, ãmã tỹ *Naim* ra. Ti mré mũ tĩ ag tóg mũ mũ gé, fag mré hã. Kỹ vãnh e ag tóg ti nón mũ mũ gé. ¹² Ag tỹ ãmã jy ró jãnkã tá junjun mũ ra ag tóg tá vêser va kãmũ nĩ. Ag tỹ vãnh kej tá ti péjunh mũ vê. Ti mỹnh fi tóg ag mré tĩ nĩ. Fi kósín pir vê. Ti panh tóg ter ja nĩ. Kỹ ù tỹ hên ri ke ag vỹ fi mré mũ nĩ, fag ke gé.

¹³ Kỹ *Jesus* tóg fi vэг mũ, kỹ fi tóg ti mỹ jagtar nĩ. Kỹ tóg fi mỹ: "fỹ tũg nĩ," he mũ. ¹⁴ Kỹ tóg vêser ti mễg mũ. Kỹ ù tỹ ti va mũ ãn ag vỹ krỹg' krỹg' he mũ. Kỹ tóg vêser mỹ: "kyrũ', nĩ ra, he sóg mũ ã mỹ," he mũ. ¹⁵ Kỹ vêser ãn tóg nĩ mũ sir, ha mê. Kỹ tóg vĩ mũ sir. Kỹ tóg ti mỹnh fi mỹ ti fêg mũ.

¹⁶ Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tĩ, kỹ ag tóg Topê to vĩ há han mũ sir. "Topê vĩ tó tĩ kãfór vỹ êg ki jun," he ag tóg mũ. "Topê vỹ êg ve há han, hã kỹ tóg ti jênê," he ag tóg mũ. ¹⁷ Kỹ ti kãmẽ tóg vãnh kar kri rũm ke mũ sir, ga tỹ *Judéia* kar tá, ga kar ãn mũ hã ke gé, ti tỹ ùn ter mũ rĩn mãn ja ãn ti.

*João Batista tỹ Jesus mỹ vẽn h vi jẽnẽ
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Ën kã *João Batista* vỹ se kỹ jẽ nĩ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ *Jesus* tỹ nén han mũ tó kãn mũ sir. ¹⁹ Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg ti to: “Topẽ tỹ ùn jẽnẽg mũn hã mỹ vỹ?” he mũ. Hã kỹ tóg ti mré mũ tĩ régre ag jẽnẽg mũ, ag tỹ *Jesus* mỹ: “ã hã mỹ?” he jé. “Ëg mỹ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte?” he sór ag tóg mũ.

²⁰ Kỹ ag tóg ti mỹ: “*João Batista* vỹ ãg jẽnẽ, ãg tỹ ã ki jẽmẽ jé,” he mũ. “ã hã mỹ?” he tóg. “Ëg mỹ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte? he tóg, *João* ti,” he ag tóg mũ.

²¹ Hã ra *Jesus* tóg ùn kagyga ag tỹ há' he mũ, ag tỹ ti mré vĩnh kãmũ kỹ. Vějagrẽ kórég pan tóg mũ gé. ùn kyvó ag tỹ tóg há' he mũ gé. ²² Kỹ tóg ag mỹ: “*João* mỹ ãjag tỹ nén vég mũ tag tónh mũ jẽg,” he mũ. “Tag han inh tĩ, ha mẽ: ùn kyvó ag vỹ isugrĩn ãvãnh há nỹtĩ ha. ùn kãnhgrĩ ag vỹ mũ há han mũ ha, ù tỹ *lepra* han mũ ag vỹ há nỹtĩ. ùn kutu ag vỹ ãmẽ há nỹtĩ ha. ùn kãgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn gé. ùn jagtar e ja ag vỹ Topẽ vĩ sér mẽg mũ ha ke gé, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke to. ²³ Kỹ tóg ti tỹ iso jykrén kónãnh tũ nĩnh kỹ há tĩnh mũ. Kỹ Topẽ tóg ti ve há han mũ sir. Tag tóm nĩ, *João* mỹ,” he tóg. ²⁴ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, *João* mỹ tó jé.

Ag mũ kar kỹ *Jesus* tóg ùn e ãn ag mỹ *João* kãmén mũ. “Ëmã tũ ja ra ãjag tóg mũ ja nĩgtĩ, *João* ve jé,” he tóg. “Kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ãjag mỹ? Kejẽn kãka tóg goj jagma krã tỹ man man ke tĩ. *João* jykre mỹ ãjag mỹ tag ri ke tũ nĩ? Hỹ, ri ke tũ ti nĩ. ²⁵ Ti

mỹ ãjag mỹ ãn kur sãnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó. ãn kur sãnvĩ ag vỹ ãmã mág tá nỹtĩ, pã'i mág ãn krẽm, ãn jẽn mág tĩ ag. Ag pijé ãmã tũ ja mũ mũ tĩ'. ²⁶ Ti jykre mỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag jykre ri ke nĩ? Hỹ, ri ke ti nĩ. Topẽ vĩ tó tĩ vẽ mỹr, hã ra tóg Topẽ vĩ tó tĩ ag kãfór kar nĩ. ²⁷ Topẽ vỹ *João* jẽnẽ, ti tỹ ijo tĩg jé. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ ki, ha mẽ. “Ha vé, ã jo sóg ã jẽnẽnh mũ, ti tỹ vẽnẽnh kar tỹ há' he jé, ã tĩg ken jo. Ag jyvẽn jé tóg ke mũ, ti tỹ ag jykre kurynh jé,” he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, *João* to,” he tóg. ²⁸ “*João Batista* tóg ãprã ke ag kãfór kar nĩ, Topẽ vĩ tón ki. ã tỹ hã ra Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vég mũ tóg ti kãfór nĩ ha,” he tóg.

²⁹ “Jo ã tỹ hẽn ri ag tóg *João* vĩ mẽ há han ja nĩgtĩ, *governo* mỹ jãnkamy mãg tĩ ag mré hã. Hã kỹ tóg ag kygpe ja nĩgtĩ. ³⁰ Hã ra *Fariseu* ag tóg *João* vĩ jẽmẽ jãvãnh ja nỹtĩgtĩ, Topẽ vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag ke gé. Hã kỹ ag tóg Topẽ tỹ ag mỹ nẽn han sór mũ ãn tỹ ti mỹ nenh ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ *João* tóg ag kygpe ja tũ nĩgtĩ gé,” he tóg.

³¹ “ãri ke ag vỹ ge nỹtĩ gé, ha mẽ. ³² Gĩr ri ke ag tóg nỹtĩ. Gĩr ag vỹ jagnẽ mré kanhinnhir mũgtĩ. Kỹ ag tóg kejẽn jũ tĩ. “ãjag mỹ ãg tóg vãkyn tĩ, hã ra ãjag tóg vẽnẽh gringrén jãvãnh nỹtĩ. Kar kỹ ãg tóg kygfỹ mũ gé sir, hã ra ãjag tóg ãg mré kygfỹ jãvãnh nỹtĩ gé,” he ag tóg tĩ, ón kỹ jagnẽ to jũ kỹ. ³³ Gĩr tag ag ri ke ãjag tóg nỹtĩ, *João* to, iso ke gé,” he tóg. “*João* vỹ vãkre ja nĩgtĩ, jẽg tũ, kron tũ. Kỹ ãjag tóg ti to: “jagrẽ kórég ti nĩ,” he ja nĩgtĩ, ti vãkre to. ³⁴ Ti jãvo sóg vãkrég tũ nĩgtĩ. Jẽg sóg tĩ, kron sóg tĩ gé. Kỹ ãjag tóg iso: “ti hã ne jẽg tĩ'. Ti hã ne kron tĩ'. Ti hã ne Topẽ vĩ mranh tĩ ag to há nĩ',” he tĩ, ãprã ke fi kósin

to. ³⁵ Hã ra ù tỹ Topẽ jykre to há kar ag tóg ti tỹ ki hã tó mũ ki kanhró nỹtĩ, komẽr hã, fag mré hã,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ ag mỹ *João Batista* kãmén hã vè.

Jesus tỹ Simão ãn krẽm jẽn

³⁶ Kejẽn *Fariseu* ù tóg ti kógfyn mũ, ti tỹ ti ãn ra tĩg jé, ti mré jẽn jé. ³⁷ Ti tỹ ti mré jẽg nỹ ra ù fi tóg ti ki jun mũ, ùn mén ja e fi. *Garrafa* va fi tóg kãtĩ mũ. Ëg gãnh tãg jafã tóg ki jẽ, nén ger há ãn ti. ³⁸ Kỹ fi tóg ti pẽn rã hã jẽ kỹ fỹ mũ sir, fi tỹ Topẽ vĩ mranh ja ãn tugrĩn. Fi kynhme tỹ fi tóg ti pẽn kupég mũ. Kỹ fi tóg fi gãnh tỹ ti pẽn kykũg mũ gé. Ti pẽn ki fi tóg nhun ke mũ gé. Kỹ fi tóg ti pẽn tãg mũ sir, *garrafa* ki jẽ ãn tỹ.

³⁹ Kỹ *Fariseu* ãn tóg to jykrén mũ. “Ti tỹ tỹ Topẽ vĩ tó tĩ nĩ ra tóg fi ki kanhró nĩnh mũ vè,” he tóg. “Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ ve nĩ. Topẽ vĩ mranh fi tóg tĩgtĩ mỹr. Hã ra tóg fi tỹ ti vóg kamẽg tũ nĩ,” he tóg.

⁴⁰ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “*Simão*’, sỹ ã mré vēmén ke vè,” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ha tó,” he mũ. ⁴¹ Kỹ tóg: “kejẽn *patrão* ù tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Ti mỹ rãnrãj tĩ régre ag tóg ti mỹ név nỹtĩ. ùn név vĩ tỹ 500 (ke) nĩ, kar ùn név vĩ tỹ 50 (ke) nĩ gé. ⁴² Hã ra ag tỹ ne tỹ kajãm ke tóg tũ tĩ, kỹ tóg ag mỹ tỹ tũ’ he mũ, ag név tỹ. Kỹ ti mỹ rãnrãj tĩ tỹ hẽ nỹ hỹn ti to há kãfór nĩ?” he tóg.

⁴³ Kỹ *Simão* tóg ti mỹ: “ũn név mág ja ãn hỹn ti to há kãfór nĩ,” he mũ. Kỹ tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. ⁴⁴ Kỹ tóg ùn tỹtã kórég ãn fi jé vĩrĩn ke kỹ *Simão* mỹ: “ã mỹ fi vég mũ’?” he mũ. “Fi kynhme tỹ fi tóg ãn pẽn kugpég mũ, kar fi tóg fi gãnh tỹ ãn pẽn kykũg mũ gé. Fi jãvo ã tóg ãn mỹ goj ven tũ nĩ, isỹ ãn pẽn kugpe jé. ⁴⁵ ãn ki nhun ke ja tũ ã tóg nĩ,

ã jãvo fi tóg inh pên ki nhun ke tỹ hên ri ke han mũ. To krónh ke tũ fi nĩ. ⁴⁶ ã pijé inh gãnh tãg ja nĩ', ã jãvo fi tóg inh pên tãg. ⁴⁷ Hỹ, Topê vĩ mranh tỹ hên ri ke han fi tóg. Hã ra tóg fi mỹ vênh pãte fón kãn mũ sir, Topê ti, fi tỹ iso há tãvĩ nĩn kỹ, isỹ tỹ fi fe nĩn kỹ. Û mỹ tóg kejẽn vênh pãte fón pir han tĩ, Topê ti, ù tỹ *patrão* ki név sĩ ên ri ke mỹ. Kỹ ên tóg ti to há sĩ nĩ gé sir, fi tỹ iso há tãvĩ jãvo,” he tóg. ⁴⁸ Kỹ tóg fi mỹ: “ã tỹ Topê vĩ mranh ja ên tỹ sóg vênh pãte fón mũ,” he mũ.

⁴⁹ Kỹ ti mré jêg mũ ag tóg jagnê mỹ: ”ti mỹ êg tỹ Topê vĩ mranh tỹ vênh pãte fón ke mũ vỹ?” he mũ. “Topê hã ne vênh pãte fón há nĩ', hã kỹ tóg êg mỹ vênh mỹ tĩ,” he ag tóg. ⁵⁰ Hã ra *Jesus* tóg fi mỹ ke mãn mũ. “Ã tỹ inh ki rã kỹ sóg ã kren han mũ,” he tóg. “Ha jatun mỹ tĩg,” he tóg, ùn tỹtã kórég ja ên fi mỹ.

8

Ûn tỹtã fag tỹ Jesus ki rĩr

¹ Tag pãte *Jesus* vỹ êmã kar mũ tĩg kãn mũ, êmã kãsir mũ hã ke gé. Topê vĩ tó tóg tĩ mũ. Ag mỹ tóg: “Topê tỹ tỹ ãjag pã'i nĩ sór vê,” he mũ. Kỹ ù tỹ 12 (ke) ag tóg ti mré mũ mũ. ² Kỹ ùn tỹtã fag tóg ti mré mũ mũ gé sir, ti tỹ fag tỹ há' hen kỹ. Û fag tóg kaga ja nỹtĩgtĩ. Û fag tóg jagrê kórég ja nỹtĩgtĩ gé. Hã ra tóg fag tỹ há' he kãn ja nĩ. Û fi vỹ tỹ *Maria* fi nĩ, *Madalena* he mũ tag fi. *Jesus* vỹ fi jagrê kórég tỹ 7 (ke) pan ja nĩ, ha mẽ. ³ Kar ù fi vỹ tỹ *Joana* fi nĩ gé. *Cuza* prũ fi vê, pã'i mág tỹ *Herodes* tũ ki rĩr tĩ ên prũ fi vê. Kar ù fi vỹ tỹ *Suzana* fi nĩ gé. Kar ù fag vỹ ti

mré mũ mũ gé. Fag tũ hã tỹ fag tóg ti mỹ vễjễn han tĩ, ti mré mũ tĩ ag mỹ ke gé.

Nén fy kãme

(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Kejễn ãn e ag vỹ, vễnh mãn mũ sir, ẽmã tỹ hễn ri ke tá kãmũ kỹ. Kỹ tóg, ag kanhrãn kỹ ag mỹ: ⁵ “kejễn ã tóg, nén ã krãn mũ, gãr hễn ri ke mũn. Hã ra ti fy ã tóg ga kri vár mũ, kỹ ag tóg ti sãn mũ, kỹ sễĩ vỹ ko mũ gé sir. ⁶ Ti fy ã tỹ tóg, pãró kri krãn mũ. Kỹ tóg, mur mũ vễ, hã ra tóg tóg mũ sir, ga tỹ sĩ nĩn kỹ. ⁷ Ti fy ã tỹ tóg, sỏnh kã ki krãn mũ. Kỹ sỏnh tóg, ti mré mur mũ, ti kri tóg rũm ke mũ sir. Kỹ tóg ter mũ sir, sỏnh kã ki. ⁸ Ti fy ã tỹ tóg ga há ki krãn mũ. Kỹ tóg mur há han mũ. Kanễn há han tóg mũ. Kanễ tỹ 100 (ke) han tóg mũ sir, ga há ẽn ki,” he tóg. Kỹ tóg prễr mũ. “!..Ủ nĩgrễg nỹtĩ tỹ tỹ jễmễ jẻ..!” he tóg, prễr kỹ, *Jesus* ti.

Jesus tỹ nén fy kãmén

(Mt 13.10-23; Mc 4.10-20)

⁹ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ne to ke nễ, nén fy kãme tag ti?” he mũ. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag hã mỹ sỏg, kãmén há han ke mũ, Topễ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ti,” he mũ. “Hã ra sỏg ã ag mỹ: tag ri ke tĩ nĩ, he tãvĩ han mũ, ã tỹ ón kỹ mễg mũ ag mỹ. Kỹ ag tóg mễg mũ ra ki kagtĩg nỹtĩnh mũ. To jykrẻn ke tũ ag nĩ gé,” he tóg.

¹¹ “Topễ vĩ vỹ, nén fy ri ke nĩ. ¹² Ủ ag tóg, Topễ vĩ jễmễg tĩ. Ag tỹ jễmễ kar kỹ Japo tóg, ag mỹ tỹ tũ' he tĩ, Topễ vĩ tỹ. Kỹ ag tóg sir, ti ki ge tũ nĩgtĩ. Krenkren ke tũ ag tóg nĩ sir. Kỹ ag tóg ga kri vár mũ ẽn ri ke nỹtĩ. ¹³ Kar ã ag tóg tỹ pãró kri krãn kỹ nỹtĩ ẽn ri ke

nýtĩ gé. Měg ag tóg tĩ vē. Kĩ ag tóg: he, he tĩ. Ag mĩ tóg sēr tĩ sir. Hã ra ag tóg tỹ, ěkré jãre tũ ri ke nýtĩ mȳr, ha mẽ. Mũ sĩ han ag tóg mũ, Topě mré. Nén ũ jagy kutě kũ ag tóg, vãhã tovãnh mũ sir. ¹⁴ Kĩ ti fy tỹ sónh kã ki krãn kũ nýtĩ vỹ, ge nýtĩgtĩ gé. Topě vĩ mẽg ag tóg tĩ gé. Hã ra ag tóg, ag rãnrãj hã tỹ vēnh kutãn tĩ. Ôn kũ ag tóg riko nýtĩ sór mũ, ag rãnrãj to. Nén kar to ag tóg én tĩ, kũ tag hã ne ag kókég tĩ'. Hã kũ ag tóg, Topě vĩ mũ ěkrén mãn tũ nĩ sir. Kaněn há han tũ ag tóg nĩ gé sir. ¹⁵ Kar ga há ki krãn kũ nýtĩ ag vỹ, ge nýtĩgtĩ gé. Jěměg ag tóg tĩ. Kĩ ag tóg, ag fe tỹ ti ki rã mũ sir, ag tỹ ti vĩ ki króm jé. Kĩ ag tóg, kaněn há han mũ sir. Koměr hã ag tóg, kaněn há han', han', he mũ, ag tỹ nén ũ jagy vég mũ ra," he tóg.

Něj gru kãme
(Mc 4.21-25)

¹⁶ Kĩ tóg: “ěg tỹ něj grug kũ ěg pijé, kěj krēm fěg tĩ,” he mũ. “Ěg pijé, kũmỹ krēm fěg tĩ gé'. Ti fěg jafã kri ěg tóg fěg tĩ. Kũ vēnh kar tóg vég mũ sir, ag tỹ ěg ĩn kã ra kãgen kũ. ¹⁷ Ge ti nĩ, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ kar ti. Ver ãjag tóg to jykrén tũ nĩgtĩ. Ājag tỹ vãhã to jykrén kãn ke vē. Ver ãjag tóg ki kagtĩg nýtĩ. Ājag tỹ vãhã ki kanhrãn kãn ke vē,” he tóg. ¹⁸ “Hã kũ jěmě há han nĩ. Ũ tỹ to jykrén há han kũ tóg, ũ to jykrén mãn', ũ to jykrén mãn', henh ke mũ. Ũ tỹ inh vĩ to jykrén há han tũ nĩn kũ tóg ti mỹ tũ' he kãn ke mũ, ti tỹ nén ũ to jykrén mũ kar ěn mré hã,” he tóg.

Jesus mré ke pě fag
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

19 Kejĕn *Jesus* mÿnh fi vÿ ti venh kãtĩ mũ, ti jãvy ag mré. Hã ra fag tóg ti ki junjun tũ nĩ, ti pénĩn fór tãvĩ tĩn kÿ. 20 Kÿ ù tóg ti mÿ: “ã mÿnh fi vÿ re tá jĕ, ã jãvy ag mré,” he mũ. 21 Hã ra *Jesus* tóg ti mÿ: “mĕ’,” he mũ. “Hã ra ù tÿ Topĕ vĩ jĕmĕg mũ fag vÿ tÿ inh mÿnh pĕ fi ri ke nÿtĩ, inh jãvy pĕ ri ke ke gé, ù tÿ Topĕ vĩ ki króm mũ ag,” he tóg.

Jesus tÿ kóho tÿ tũ' he
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

22 Kejĕn tóg *canoa* kã ra rã mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Kÿ tóg ag mÿ: “mũ nÿ, goj nig mág kafã ù ra,” he mũ. 23 Ag mũn kÿ *Jesus* tóg nũr mũ sir. Hã ra vãhã kóho jũ tóg kraug he mũ sir. Kÿ goj tóg *canoa* kã ki krém ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ ag kãgter ha mĕ tĩ. 24 Kÿ ag tóg ti rĩn mũ sir. “*Senhor'*, *Senhor'*, ĕg mÿ tóg ĕg kãgter ha mĕ tĩ,” he ag tóg. Kÿ tóg rĩr mũ sir. Kÿ tóg kóho mÿ vĩ mũ, goj mÿ ke gé. Kÿ tóg krÿg' he mũ sir, kóho ti. Katy' he tóg mũ sir. 25 Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé inh ki ge há han tũ nĩ nĕ?” he mũ. Kÿ tóg ag mÿ e tĩ. Kanĕ jur ag tóg mũ, kÿ ag tóg jagnĕ mÿ: “ti jykre tóg ĕg mÿ e tĩ,” he mũ. “Kóho mÿ tóg vĩ mũ, kÿ tóg ki ke mũ, goj ti ke gé,” he ag tóg.

Jesus tÿ ùn jagrĕ kórég tÿ há' he
(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)

26 Kÿ ag tóg *Gerasa* ag jamã tá junjun mũ sir. Goj nig mág kafã ù tá tóg nĩ, ga tÿ *Galiléia* to hã. 27 Kÿ tóg *canoa* kã ki kãkutĕ mũ. Hã ra ùn jagrĕ kórég tÿ hĕn ri ke tóg ti kato tĕ mũ. Si há tóg tĩ ha, ti jagrĕ e nĩ ti. Kÿ tóg kur tũ nĩ. Kator tóg nĩ. Đn tũ ti nĩ gé. Vĕnh kej tá tóg jĕgtĩ, pãró tÿ vĕnh kej tá. 28 Ĕn tóg ti

kato tẽ kÿ ti krẽm mũg ke mũ. Prẽr kÿ tóg: “!..ã isÿ hẽ ri kenh mũ, *Jesus'..!*” he mũ. “!..Kynhmÿ Topẽ kósin'..!” he tóg. “!..Ã mÿ sóg to vïnh mũ, ã tÿ inh vóg kónãn tũ nĩ jé..!” he tóg. ²⁹ Hã ra *Jesus* tóg Nén-Kórég ag mÿ: “ti ki pa jêg,” he ja nĩ, hã kÿ tóg prẽr mũ. Ti kãgmĩ tÿ hẽn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ, Nén-Kórég ag. Kÿ ti mré ke ag tóg *corrente* tÿ ti se ja nĩgtĩ gé, ti mrĩnh kÿ, ti nĩgé, ti pẽn ke gé. Hã ra tóg ti se ja kykym kãn ja nĩgtĩ. Kÿ Nén-Kórég ag tóg ãmã tũ ja ra ti pére mũ ja nĩgtĩ.

³⁰ Kÿ *Jesus* tóg ti mÿ: “ã jiji hẽ ri ke tĩ?” he mũ. Kÿ tóg: “*Mil,*” he mũ, Nén-Kórég tÿ hẽn ri ke ag tÿ tÿ ti jagrẽ nÿtĩn kÿ.

³¹ Kÿ ag tóg *Jesus* mÿ to vï mũ, ti tÿ nũgme ra ag jêgnêg tũ nĩ jé, *inferno* ra. ³² Hã ra porko e ag tóg tá jêg nÿtĩ nĩ, pãnónh tá. Kÿ Nén-Kórég ag tóg *Jesus* mÿ to vï e han mũ, ti tÿ ag mÿ: “ha porko ki gejêg, ge kÿ,” he jé. Kÿ tóg ag mÿ ke mũ. ³³ Kÿ ag tóg ti ki kãpa mũ sir. Porko ag ki ag tóg ge mũ sir. Kÿ porko ag tóg rán ki re mũ. Goj ki ag tóg vár mũ sir. Nãgnãr kÿ ag tóg tũ' he kãn mũ sir.

³⁴ Kÿ ù tÿ porko ki rĩr tĩ ag tóg pétẽ mũ, ãmã ra. Tá ag tóg kãmén mũ, ãmã kãsir mĩ hã ke gé. ³⁵ Kÿ tá ke ag tóg ra mũ kãn mũ, nén ãn ve jé. Ag tÿ *Jesus* tá junjun kÿ ag tóg ti vég mũ sir, ùn jagrẽ kórég ja ãn ti. Nĩ tóg mũ ha, *Jesus* rã hã. Kur tóg nĩ ha, krĩ há tóg nĩ ha. Kÿ ag fe tóg jũrũn ke mũ sir. ³⁶ Û tÿ *Jesus* tÿ ti tÿ há' he mũ vég mũ ãn ag tóg kãmén kãn mũ sir. ³⁷ *Gerasa* tá ke kar ag tóg kanẽ jur nÿtĩ. Hã kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tũg kÿ tóg ãg mÿ há tĩnh mũ,” he mũ. Kÿ tóg *canoa* kã ra rã kÿ tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. ³⁸ Kÿ ùn jagrẽ kórég ja tóg ti mÿ to vï e han mũ,

“nhỹ ã mré tĩg mũ,” hen kỹ. Hã ra *Jesus* tóg ti pére tĩg jãvãnh nĩ. ³⁹“Ã jamã ra vỹn ké,” he tóg ti mỹ. “Tá ag mỹ kãmén nĩ, Topẽ tỹ ã tỹ há' he tag ti,” he tóg. Kỹ tóg ãmã kar mĩ tĩ mũ. Ag mỹ tóg kãmén kãn mũ sir.

Jesus tỹ Jairo kósin fi rĩn mãn
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Kỹ *Jesus* tóg vỹn ke mũ, nig kafã ù ra. Kỹ tóg vãnh e ãn mỹ sér tĩ. Ti jãvãnh ja ag tóg nĩ. ⁴¹ Kỹ vãhã ù tóg ti ki jun mũ. *Israel* ag vãnh kanhrãn jafã to pã'i vễ, ti jijin hã vỹ: *Jairo*, he mũ. Æn tóg ti mỹ to vĩ mũ, ti tỹ ti ãn ra tĩg jé. ⁴² Ti kósin pir fi vỹ kaga jagy nỹ, kỹ fi kaga ãn vỹ fi tén sór mũ. Kri prỹg tỹ 12 (ke) fi nĩ. Kỹ tóg ti mré tĩ mũ.

Ti tĩg kỹ ãn e ag tóg ti nón mũ mũ. ⁴³ Kỹ ag kã ù fi tóg ag pétẽm mũ. Kyvãnh krỹg ja tũ han kỹ fi tóg nĩ, prỹg tỹ 12 (ke) ki. Hã ra *médico* ag tóg fi kaga tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ. ⁴⁴ Æn fi tóg ti nón ti kur tóv mễg mũ. Kỹ vễsỹmér fi kyvãnh tóg tũ' he mũ. ⁴⁵ Kỹ *Jesus* tóg: “ũ nỹ inh kur mẽ?” he mũ. Hã ra vãnh kar tóg: “há',” he mũ. Kỹ *Pedro* tóg: “ã kur mẽ kãn ãg tóg, hã ra ã tóg: “ũ nỹ inh kur mẽ?” he mũ,” he mũ. ⁴⁶ Hã ra tóg: “vó, ù tóg inh kur mẽ,” he mũ. “Inh kuprĩg vỹ inh mỹ tó, hã kỹ sóg ki kanhrãn mũ,” he tóg. ⁴⁷ Kỹ ãn tỹtã ãn fi tóg: “Tĩ hỹn inh vé,” he mũ. Hã kỹ fi tóg jũrũn ke mũ. Ti krẽm fi tóg grĩnh ke mũ. Vãnh kar rĩnve fi tóg ti mỹ tó kãn mũ. “Isỹ ã kur mẽ kỹ sóg vễsỹmér há' hé,” he fi tóg. ⁴⁸ Kỹ tóg fi mỹ vĩ há han kỹ: “inh kósin', ã tỹ inh ki rã kỹ ã tóg há' hé. Ha tĩg, jatun mỹ,” he mũ.

⁴⁹ Ti tỹ ver fi mré vēmén jě ra ũ tóg jun mũ, pã'i tỹ *Jairo* ẽn ĩn tá. “Ă kósın fi vỹ hur tũg. Hã kỹ ti kutãn mãn tũg nĩ,” he tóg.

⁵⁰ Hã ra tóg mễg mũ, kỹ tóg ti mỹ: “ã fe vóg tũg nĩ,” he mũ. “Inh vĩ hã kri fim nĩ, kỹ ã kósın fi tóg há' henh mũ,” he tóg. ⁵¹ Kỹ ag tóg mũ kỹ *Jairo* ĩn tá junjun mũ sir. Kỹ tóg: “*Pedro* hã vỹ inh mré rãnh mũ, *João* ke gé, *João* kãke tỹ *Tiago* ke gé, gĩr fi panh ke gé, fi mỹnh fi ke gé,” he mũ. ⁵² Hã ra ũn e fag vỹ tá nỹtĩ gé. Kygfỹ fag tóg mũ. Kỹ *Jesus* tóg fag mỹ: “kygfỹ tũg ra,” he mũ. “Fi pijé ter mũ!. Fi nũr vễ,” he tóg. ⁵³ Hã ra fag tóg ti to é he mũ. Fi ter ki kanhró fag tóg nỹtĩ, hã kỹ fag tóg ti nyg mũ. Hã ra tóg fag mỹ: “re ra pajẽg,” he mũ.

⁵⁴ Fag pa kar kỹ *Jesus* tóg fi nĩgé kãgmĩg mũ. Kỹ tóg prěr mũ sir. “!..Nĩ ra, já..!” he tóg, jamã há ra. ⁵⁵ Kỹ fi kuprĩg tóg fi to vỹn ke mũ. Nĩ fi tóg mũ sir, mỹr, ha mẽ, ũn ter mũ ẽn fi. Kỹ *Jesus* tóg fag mỹ: “ha fi mỹ vễjẽn ven,” he mũ. ⁵⁶ Kỹ tóg fi han mũ fag mỹ e tãvĩ tĩ sir. Hã ra tóg fag mỹ: “ker ũ mỹ fi rĩr mãn tag tó hễ',” he mũ.

9

Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ag jẽgnẽ (Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

¹ Kỹ tóg ũ tỹ 12 (ke) ẽn ag jé prěr mũ. Ag vễnh mãn kỹ tóg ag tar han mũ sir, ag tỹ vễjagrẽ kórég pan jé, ag tỹ ũn kagyga ag tỹ há' he jé gé. ² Kỹ tóg ag jẽgnẽg mũ sir, ag tỹ vễnh kar mỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ẽn kãmén jé, ag tỹ ũn kagyga ag tỹ há' he jé gé. ³ Hã kỹ tóg ag mỹ: “ãjag mũn kỹ nén ũ ma mũ tũg nĩ. Vãtó va mũ tũg nĩ, sako ke gé, ẽmĩ ke gé, jãnkamy

ke gé. Kur régre rĩnh tũg nĩ gé,” he mũ. ⁴ “Ăjag tỹ ĩn ra ge mũ hã ki nũgnũr' hem nĩ, hã ki ăjag tỹ kurã ki kãpanh ke tá krỹg nĩ,” he tóg. ⁵ “Ag tỹ ăjag mỹ: “kãge jêg ra,” he jãvãnh nỹtĩn kỹ tá kãpam nĩ. Tá kãpa kỹ ăjag pẽn hã kykũkũnh nĩ, ag tỹ to ki kanhró nỹtĩ jé sir, Topẽ tỹ ag tovãnh ken ki,” he tóg.

⁶ Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Ęmã kar mũ ag tóg mũ mũ. Topẽ kãmén ag tóg mũ mũ sir. Ũn kagyga ag tỹ há' he ag tóg mũ gé sir, fag ke gé.

Jesus kãme tỹ pã'i tỹ Herodes mỹ e
(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Kỹ pã'i mág tỹ Herodes vỹ ti tỹ nén han mũ mễg mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykrén tũ tóg tĩ. Hã ra ũ ag tóg ti to: “*João Batista* vễ,” he tĩ. “*João* hỹn ti ter kar kỹ rĩr mãn,” he ag tóg tĩ. ⁸ Jo ũ ag tóg ti to: “*Elias* vễ, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ěn hỹn vẽn ven mãn,” he tĩ gé. Kỹ ũ ag tóg ti to: “vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ũ hỹn rĩr mãn,” he tĩ gé. ⁹ Hã mễg tóg, *Herodes* ti, kỹ tóg: “*João* mỹ vó?” he mũ. “Hã ra sóg *João* krĩ kym. Kỹ ũ nẽ, hỹn'? Nén han vãn h tỹ hẽn ri ke hynhan tóg huri,” he tóg. Kỹ tóg kejẽn ti ve sór mũ, hã ra *Jesus* vỹ ti venh tĩ tũ nĩ.

Jesus tỹ ũ tỹ 5 mil (ke) ag jẽn
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

¹⁰ Kejẽn *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag vỹ ti to vỹnvỹn ke mũ, ti tỹ ag jẻgnẻ ja ěn tá. Ti mỹ ag tóg kãmén mũ sir. Kỹ tóg ag mrẻ vẽn pẻju kỹ tĩ mũ, ěmã tỹ *Betsaida* ra, vyr mỹ ag mrẻ vẻmẻn jẻ. ¹¹ Hã ra ũn e ěn ag tóg mễg mũ, kỹ ag tóg ti nón mũ mũ. Ag tỹ ti pẻtẻm kỹ tóg ag mỹ vĩ há han mũ. Ag mỹ tóg Topẽ tỹ tỹ ẻg

pã'i nĩnh ke kãmén mũ. Kĩ tóg ag kã mĩ ùn kagyga tỹ há' he mũ gé, fag mré hã.

¹² Ti tỹ ag mỹ tó jẽ ki tóg rãké nỹ sir, kũ ù tỹ 12 (ke) ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ag jẽgnẽnh há tóg tĩ, ag tỹ ãmã kar mĩ vėjẽn kũmpira he jé, tá nũgnũr jé ke gé. Tag ki tóg ãmã tũ nĩ,” he mũ. ¹³ Hã ra tóg: “ha inhhã ag jẽn,” he mũ. Kĩ ag tóg: “hã ra ãmĩ tỹ 5 (ke) hã vỹ ki nỹtĩ, pirã régre mré ke gé. Ëg mỹ ag mỹ kũmpira henh mũnh mũ vó, vėjẽn ti?” he ag tóg, *Jesus* mỹ. ¹⁴ Û tỹ 5 *mil* (ke) ag vẽ mỹr, ag tãvĩ, fag mré tó tũ ra. Hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé, gĩr mré ke gé.

Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “ag mỹ tugtó, ag nĩgnĩ jé,” he mũ. “Û tỹ 50 (ke) ag tỹ vyr mỹ vẽn hãn kũ nĩ nĩ he jé,” he tóg. ¹⁵ Kĩ vẽn kar tóg nĩgnĩ mũ sir. ¹⁶ Kĩ tóg ãmĩ tỹ 5 (ke) ãn gég mũ, pirã régre ãn mré. Kĩ tóg, kãnhkã ki ãvãnh kũ Topẽ mré vĩ mũ sir. Kĩ tóg ãmĩ vẽn kãpópãm mũ sir. Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ, ag tỹ ùn e ãn ag mỹ kãnhkrén jé, pirã ãn mré hã. ¹⁷ Kĩ vẽn kar tóg ko kãn kũ funfór mũ sir. Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ke ãn gég mũ. Kẽj tỹ 12 (ke) fãn tóg.

Pedro tỹ Jesus tó (Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Kejẽn *Jesus* tóg Topẽ mré vĩ mũ, ti pin kũ. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré nỹtĩ nĩ. Kĩ tóg ag mỹ: “ag iso hẽ ri ke tĩ?” he mũ. ¹⁹ Kĩ ag tóg ti mỹ: “ũ ag vỹ: *João Batista* vẽ, he tĩ, jãvo ù ag vỹ: *Elias* vẽ, he tĩ gé, jãvo ù ag vỹ: vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ù vỹ rĩr hãn, he tĩ gé, ã to,” he mũ. ²⁰ Kĩ tóg ag mỹ: “ag jãvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?” he mũ. Kĩ *Pedro* vỹ ti mỹ: “tỹ ã *Cristo* nĩ, Topẽ tỹ ãg mỹ ùn jẽnẽg mũ ãn vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ.

21 Kĩ tóg ti mĩ vĩ tar han mũ, ag tỹ ù mĩ tó tũ nĩ jé ver, ti tỹ tỹ *Cristo* nĩ ên.

Jesus tỹ ti jagtar ke tó vén
(Mt 16.20-28; Mc 8.30–9.1)

22 Kĩ tóg ag mĩ: “tỹ sóg, êprã ke fi kósin ên nĩ,” he mũ. “Ijagtar jagy han ke vē. Kófa ag tỹ iso: kórég ti nĩ, henh ke vē, Topê tũ to pã'i ag ke gé, Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ag ke gé. Ag tỹ isén ke vē. Kurã tãgtũ tũg kỹ sóg rĩr mãn mũ hã ra,” he tóg.

23 Kĩ tóg vênh kar mĩ: “ãjag tỹ inh mré kãmũ kỹ tóg há tĩnh mũ,” he mũ. “Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ tãvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ inh krunh tỹ inh kri fi kỹ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vem nĩ. Vênh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki,” he tóg. 24 “Ãjag tỹ ãjag jykre hã han kỹ ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ. Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre tovãnh kỹ ãjag tóg krenkren ke mũ, ãjag kãgter ke mũ hã ra. 25 ãjag tỹ ga kri mũn kỹ ãjag tóg nén kar gỹjỹ he sór mũ. Kỹ ãjag kuprĩg vỹ vãfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ sir, ãjag riko tãvĩ nỹtĩ ra. Gỹj há venh ke tũ ãjag tóg nĩ, gen kỹ. 26 Iso mỹ'ãg tũg nĩ, inh vĩ to. ãjag tỹ ùri iso mỹ'ãg kỹ sóg ãjag to mỹ'ãg ke mũ gé, inh kãtĩg mãn kỹ. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Sĩnvĩ ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn kỹ, inh jóg tỹ inh jẽnên kỹ. Kỹ ti tỹ jẽgnẽ jafã ag vỹ inh mré kãmũnh mũ gé, Topê tũ ag,” he tóg. 27 “Kĩ hã sóg tó mũ, ha mẽ. ãjag kã mĩ ù ag vỹ Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke mũ, ag kãgter ke to hã, tag ki êg mré nỹtĩ ù ag,” he tóg.

Jesus tỹ vênh ve ù han
(Mt 17.1-13; Mc 9.2-8)

²⁸ Ti tỹ tag tó kar kỹ kurã tỹ 8 (ke) vỹ tũg mũ. Kỹ tóg kejẽn ag mỹ: “mũ nỹ, vyrmỹ,” he mũ. *Pedro* mỹ tóg ke mũ, *João* mỹ ke gé, *Tiago* mỹ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnónh ra, Topẽ mré vēmén jé. ²⁹ Tá jun kỹ tóg Topẽ mré vỹ mũ sir. Kỹ tóg vãhã vẽn ve ù han mũ. Vẽn ve kupri han tóg mũ. Ti kur tóg kópréj nĩ, kókov tóg nĩ. ³⁰ Kỹ ùn régre ag tóg vãhã tá vẽn ven mũ sir. Kỹ ag tóg *Jesus* mré vēmén mũ sir. *Moisés* vë, *Elias* mré. ³¹ Ag ve vỹ ti ve ri ke nĩ gé. *Jesus* mré ag tóg vēmén mũ, ti tỹ *Jerusalém* tá ter ke to.

³² *Pedro* ag mỹ tóg nũgnũr há tãvĩ tĩ, ge ra ag tóg ve kãn mũ. ³³ Kỹ ù tỹ ti mré vēmén nỹtĩ ãn ag tóg mũ sór mũ sir. Kỹ *Pedro* tóg *Jesus* mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Tag ki tóg há nĩ,” he tóg. “Ëg tỹ tag ki pãjó tãgtũ han kỹn hỹn há nĩnh mũ, ã mỹ, *Moisés* mỹ, *Elias* mỹ ke gé,” he tóg. Hã ra tóg krĩ tũ nĩ, hã kỹ tóg pãjó tó mũ.

³⁴ Ti tỹ ver ti mỹ vēmén jẽ ki kanhkã góg tóg ag kri rũm ke mũ sir. Kỹ ag tóg kamẽg mũ. ³⁵ Kỹ vẽn vỹ tóg mẽ há' e mũ, kanhkã góg ãn kã tá. “Inh kósin hã vë. Inh fe pẽ vëgtĩ. Ti vỹ jẽmẽ ra,” he tóg, vẽn vỹ ãn ti, Topẽ ti.

³⁶ Kỹ vãhã *Jesus* tóg ti pir mỹ tá jẽ nĩ sir. Ti mré vēmén nỹtĩ ãn ag ve mãn tũ ag tóg nĩ sir. Kỹ ag tóg mũ mũ. Hã ra ag tóg ù mỹ tó tũ nĩ ver, ag tỹ nẽn ve ja ãn ti.

Jesus tỹ kyrũ jagrẽ kórég kutẽm
(*Mt 17.14-21; Mc 9.14-29*)

³⁷ Tỹ vaj kỹ ag tóg pãnónh ãn tá kãre mũ. Kỹ ag tóg ù tỹ hẽn ri ke ag vigvég mũ sir. *Jesus* kato ag tóg kãmũ mũ. ³⁸ Kỹ vãhã ù tóg ag kã mĩ prẽr mũ, ha

mě. “!..*Senhor*..!” he tóg. “!..Inh kósin ve ra..! Inh kósin pir vē. ³⁹ Jagrē kórég ti nĩ. Kĩ tóg kejĕn ti kã vyryn ke tĩ. Vãhã tóg prĕr tĩ. Ti ter tĩ han tóg tĩ sir, kũ tóg jãrãn tĩ. Jãrãn kũ tóg jũrũn' jũrũn' ke tĩ gé, kũ tóg kejĕn ti tovãnh mũ sir, komĕr hã, ti rỹj kar kũ. ⁴⁰ Ā mré mũ tĩ ag mỹ sóg tó vē, ag tỹ ti jagrē kórég kutĕm jé, hã ra ag tóg ti tỹ hĕ ri ke tũ nĩ,” he tóg.

⁴¹ Kũ tóg ti mỹ: “ã ne tóg inh ki rã há han tũ nĩ,” he mũ. “Topĕ tóg ã mỹ krój nĩ ve nĩ, ãjag kar mỹ. Inh mỹ tóg e tĩ. Sỹ ãjag to krónh kenh ha mẽ tóg tĩ. Inh mỹ ti pére kãtĩg,” he tóg. ⁴² Ti jun kũ ti jagrē tóg ti kã vyryn ke mãn mũ. Kũ tóg kutĕ mũ sir. Kũ tóg ti jagrē mỹ vĩ jũ han mũ, ti tỹ ti ki kãkutĕ jé. Hã ki tóg kyrũ ĕn tỹ há' he mũ sir. Kũ tóg ti panh mỹ: “té,” he mũ sir.

⁴³ Kũ tóg vĕnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. “Topĕ ne tóg tỹ ùn mág pĕ nĩ', ti jykre tóg há tãvĩ nĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ ti jagtar ke tó mãn

(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Kũ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: ⁴⁴ “ha mẽ há han,” he mũ. “Ĕprã ke fi kósin ĕn vĩ jagtar nĩnh ke mũ. Inh hã vē,” he tóg. “Ĕprã ke ag vĩ ag tỹ inh ki nĕn han sór mũ ĕn han ke mũ,” he tóg. ⁴⁵ Hã ra tóg ag tỹ ti tỹ ti ter ke kãmĕn mũ tag to jykrĕn tũ tĩ. Ag tỹ to jykrĕn mũ ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. Kũ ag tóg ti ki jĕmĕ sór tũ nĩ, ag tỹ ti kamĕg kũ, hã kũ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tó nĕ?” he tũ nĩ.

Ũn mág

(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Kejĕn *Jesus* mré mũ ag vĩ jagnĕ mỹ vĩ jũ han mũ. “Ĕg kã ù tỹ hĕ nỹ tỹ ùn mág nĩ?” he ag tóg jagnĕ

mỹ. ⁴⁷ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Kỹ tóg gĩr jé prěr mũ, ti tỹ ti mré jẽ jé. ⁴⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “gĩr tỹ ge to há nỹtĩm nĩ, isugrĩn,” he mũ. “Ăjag tỹ isugrĩn ti to há nỹtĩn kỹ ăjag tóg iso há nỹtĩ gé sir. Ăjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ ăjag tóg ù tỹ inh jẽnêg mũ to há nỹtĩ gé sir. Kỹ ăjag kã ùn sĩ ên vỹ tỹ ăjag kãfór kar nĩnh mũ, ha mẽ,” he tóg.

*Û tỹ êg kato tẽ tũ ag
(Mc 9.38-40)*

⁴⁹ Kỹ *João* tóg ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Û ve êg tóg. Vêjagrẽ kórég pan ti tĩ, ă jiji tó kỹ. Hã ra tóg tỹ êg mré ke tũ nĩ, hã kỹ êg tóg ti mỹ: “vêjagrẽ kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg. ⁵⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “ũ mỹ: vêjagrẽ kórég pan tũg nĩ, he tũg nĩ,” he mũ. “Û tỹ êg kato tẽ tũ nĩnh kỹ tóg tỹ êg mré ke nĩ sir,” he tóg.

Samaria tá ke ag tỹ Jesus mỹ: “kãrã ra,” he sór tũ

⁵¹ Kejẽn ti tỹ kanhkã ra tĩg ke kurã tóg kakó tĩ sir. Kỹ tóg to jykrén kỹ *Jerusalém* ra tĩg sór mũ, ag tỹ tá ti tén jé. Kỹ tóg vênh jo ù ag jêgnêg mũ, ag tỹ êmã kãsir tá ti jun ke tó jé. ⁵² Kỹ ag tóg êmã sĩ ù ki junjun mũ. *Samaria* tá ke ag jamã ù vễ. Tá ag tóg ti nũr ke ve sór mũ. ⁵³ Hã ra tá ke ag tóg ag mỹ: “ăjag tỹ hẽ ra mũ nẽ?” he mũ. Kỹ ag tóg: “*Jerusalém* ra,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ kórég nĩ, hã kỹ ag tóg ag mỹ ag nũgnũr ke ven sór tũ nĩ. ⁵⁴ Kỹ *Tiago* tóg jũ mũ, *João* ke gé. Kỹ ag tóg ti mỹ: “êg tỹ *Topê* mỹ: “kanhkã tá pĩ tỹ ag pũn nĩ,” henh há tóg tĩ, *Elias* tỹ nén han ja ri ke,” he mũ. ⁵⁵ Hã ra tóg ag jé vĩrĩn ke kỹ ag mỹ: “ke tũg ra,” he mũ. “*Topê* jykre pijé'. Inh pijé ag tũg sór mũ'. Isỹ ag krenkren han sór vễ jãvo,” he tóg. ⁵⁶ Kỹ ag tóg êmã ù ra mũ mũ, tá nũgnũr jé sir.

*Ĕg tỹ Jesus mré mũnh ke
(Mt 8.18-22)*

⁵⁷ Ag mũn kỹ ù tóg ti mỹ: “sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ,” he mũ. “Ă tỹ hên kã tá tĩg jamĩ sóg ã mré tĩg ke mũ,” he tóg. ⁵⁸ Kỹ tóg ti mỹ: “hã ra tóg jagy tĩ,” he mũ. “Đn tũ sóg nĩ. Mĩg vỹ kré nỹgtĩ, jēsĩ vỹ jagfe nỹgtĩ gé. Ag jãvo isỹ hẽ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósın nĩ,” he tóg,

⁵⁹ Kỹ *Jesus* tóg kejẽn ù mỹ: “mũ nỹ, inh mré,” he mũ. Hã ra tóg ti mỹ: “inh hỹn ver tĩg mũ ha, sỹ inh panh ter kỹ ga ki ti fón jé ver,” he mũ. ⁶⁰ Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “vó, inh ki ge tũ ag vỹ ã panh kej han mũnh mũ. Hã kỹ tóg ã tỹ inh mré tĩg há tĩ, ã tỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke ẽn kãmén jé,” he mũ.

⁶¹ Kỹ ù tóg ti mỹ: “sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ. Hã ra sóg inh jamã ra tĩg sór mũ ver, sỹ inh mré ke fag mỹ isĩg ke tó jé,” he mũ. ⁶² Kỹ tóg ti mỹ: “vó,” he mũ gé. “Ĕg tỹ *arado* tỹ ga kũm kỹ ẽg pijé vēsỹjãm ẽvãnh tĩ'. Ge ti nĩ, ã tỹ inh mré tĩg sór kỹ. Inh mré ã tóg tĩg mũ. Ă tỹ ã jykre han sór kỹ ã tóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ tá krỹg ke tũ nĩ,” he tóg.

10

Ủ tỹ 70 (ke) ag tỹ Jesus vĩ kãmén mũ

¹ Kỹ *Jesus* tóg ù tỹ 70 (ke) ag vin mũ gé sir, ag tỹ ti jo mũ jé. Ủn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mỹ tóg: “ẽmã kar mĩ Topẽ vĩ kãmén mũjẽg,” he mũ. Ag nón tóg ra tĩg sór mũ gé. ² Kỹ tóg ag mỹ: “ủ tỹ mẽ ja tũ ag tóg inh mỹ ẽkré ri ke nỹtĩ,” he mũ. “Kejẽn ẽg jakré tóg éhé nỹgtĩ, hã ra ag pipir nỹtĩ, ù tỹ krenh ke mũ ag. Ge ti nĩgtĩ, inh vĩ ti. Ủn e ag tóg inh ki ge sór mũ nĩ, hã ra ù tỹ ag mỹ tónh ke tóg tũ tĩ. Hã

kỹ Topê mré vīm nĩ, ti tỹ ù tỹ ag mỹ tónh ke mũ ag jěgně jé,” he tóg.

³ “Ha mũjěg. Ha vé, mé krě vỹ věnh jy nĩgãn ki kagtĩg nỹtĩ, mĩg tỹ ag mãn sór kỹ. Mé krě ẽn ri ke ãjag nỹtĩ. Ge ra sóg ãjag jěgněg mũ. Kỹ Topê vỹ ãjag jy nĩgãn mũ,” he tóg. ⁴ “Kỹ ãjag mũn kỹ sako ma mũ tũg nĩ, jãnkamy tũ ke gé. Pẽn né věnh kafã gé mũ tũg nĩ gé. Kỹ ãjag tỹ ù ven kỹ ti mỹ: “ã mỹ há?” he tũg nĩ gé. Jatun mỹ mũm nĩ.

⁵ Kejěn ãjag tóg ẽmã ù tá junjun ke mũ. Kỹ ãjag tỹ tá ãn ù ra ge kỹ ãn ẽn krẽm ke fag mỹ: “Topê jé ãjag ki rĩr, kỹ ãjag jé krĩ kuprã nỹtĩ,” hem nĩ,” he tóg. ⁶ “Kỹ tá ke ù tỹ inh ki rã kỹ tóg krĩ kuprã nĩ sir, ti tỹ tỹ Topê kósin nĩn kỹ. Tá ke ù tỹ inh ki rã jãvãnh nĩn kỹ tóg krĩ kuprã nĩnh ke tũ nĩ sir. Ti jãvo ãjag tóg krĩ kuprã nỹtĩnh mũ sir inhhã.

⁷ ãjag tỹ ãn ra ge mũ ẽn hã krẽm nũgnũr hem nĩ. Fag tỹ ãjag mỹ nén nĩm mũ ẽn hã kom nĩ gé. Ûn rãnrãj mũ ẽn tóg ti kaja venh ke mũ, hã kỹ ag tóg ãjag jẽn ke mũ sir, věnh kaja jé. Đn ù ra ge tũg nĩ, ẽmã ẽn tá. ⁸ ãjag tỹ ẽmã ù tá junjun kỹ ãn pir krẽm nỹtĩm nĩ. Ag tỹ ãjag mỹ nén nĩm mũ hã kom nĩ. ⁹ Ûn kaga ag tỹ há' hem nĩ. Ag mỹ: “Topê vỹ tỹ ãjag pã'i nĩnh mũ, ùri,” hem nĩ.

¹⁰ Kejěn ẽmã ù tá ke ag tóg ãjag mỹ: “kãgejěg ra,” he jãvãnh nỹtĩnh mũ. Kỹ ẽmã ẽn fĩn rãm kỹ ag mỹ tag tóg nĩ, ha mẽ: ¹¹ “ha vé, ẽg pẽn nug hã kykũgkũg ẽg tóg mũ, ãjag tỹ ẽg kavěnh tũ nĩ jé,” hem nĩ. “Ge ra ẽg tóg ãjag mỹ tó mũ, ẽg tỹ ãjag mỹ nén tónh kãmũ jan ti, hã vỹ: “Topê vỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh mũ, ùri,” he mũ,” hem nĩ ag mỹ,” he tóg. ¹² “Ha mẽ, kurã tỹ ẽgno kã ag tóg věsỹrěnh ke mũ, ag tỹ ãjag vĩ mẽ jãvãnh

nýtĩn kŷ. Ěmã tŷ *Sodoma* tá ke ag vĕšŷrĕnh kãfór han jé ag tóg ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

Jesus tŷ ũ ag mŷ vĩ kónãn
(Mt 11.20-24)

¹³ Kŷ tóg: “sŷ ěmã tŷ *Corazim* ki ke ag mŷ tag tó sór vĕ, ěmã tŷ *Betsaida* ki ke ag mŷ ke gé,” he mũ. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ,” he tóg. “Ěg tŷ nĕn han vãnh tŷ ěn ri ke hynhan isóg ãjag mŷ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre tugvãnh sór tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Ěmã tŷ *Tiro* tá, ěmã tŷ *Sidom* tá sóg ěg tŷ nĕn han vãnh ěn hynhan ja tũ nĩ. Sŷ tá hynhan ra ag tóg ag jykre kórég tugvãnh ke mũ vĕ, vãsŷ,” he tóg. “Ag jykre pãno to ag jykren ke mũ vĕ, kygfŷ jé ag tóg ke mũ vĕ, ag mŷ ti e tĩnh mũ vĕ, sŷ ag mŷ tó ra. Ag jãvo ãjag tóg to jykren sór tũ pĕ nĩ,” he tóg. ¹⁴ “*Tiro* tá ke ag vŷ vĕšŷrĕnh kãn ke mũ, kurã tŷ ěgno ěn kã, *Sidom* tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Ag vĕšŷrĕnh kãfór han jé ãjag tóg ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

¹⁵ Kŷ tóg: “sŷ ěmã tŷ *Cafarnaum* ki ke ag mŷ tag tó sór vĕ gé, ha mẽ,” he mũ. “Űri tóg ver ãjag mŷ sér tĩ. “Kanhkã ve jé ěg tóg ke mũ,” he ãjag tóg tĩ, ón kŷ. Hã ra ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ,” he tóg.

¹⁶ Kŷ tóg ti mré ke ag mŷ: “ũ tóg ãjag vĩ mẽ sór mũ, ha vem nĩ,” he mũ. “Kŷ tóg sir inh vĩ mẽg mũ. Ű tóg ãjag vĩ mẽ sór ke tũ nĩ, ha vem nĩ. Kŷ tóg inh vĩ mẽ sór ke tũ nĩ gé. Ti tŷ inh vĩ mẽ sór tũ nĩn kŷ tóg ũ tŷ inh jĕnĕg mũ ěn vĩ mẽ sór ke tũ nĩ gé sir, Topĕ vĩ ti,” he tóg.

Ű tŷ 70 (ke) ag tŷ Jesus to vŷnvŷn ke

¹⁷ Kejĕn ag tóg ti to vŷnvŷn ke mũ, kŷ ag tóg ti mŷ vĩ sér han mũ sir. “*Senhor*’,” he ag tóg mũ. “Ă jiji tó

kỹ ãg tóg vễjagrẽ kórég ag mỹ vĩ, kỹ ag tóg ãg vĩ ki hã han,” he ag tóg mũ.

¹⁸ Kỹ tóg: “vãsỹ inh Japo vé, ti tỹ kanhkã tá kãtère kỹ,” he mũ. “Ti fĩn rãm sóg, hã kỹ sóg ti fón. Tỹ tóg ta tỹ kómkóm ke ri ke nĩ ja nĩ. ¹⁹ Ti kri ke vỹ tỹ inh nĩ. Ha vé, ãjag to sóg vãsãn mũ, pỹn tỹ ãjag kókég tũ nĩ jé, ãjag tỹ ti sãn mũ ra, pỹn kakrã ke gé, Nén-kórég kar ag ke gé. Ủ vỹ ãjag kókén ke tũ pẽ nĩ gé. ²⁰ Hã ra tag to mỹ há nỹtĩ tũg nĩ ver. Tag vỹ tỹ nén ủ tũ nĩ ver. Vễjagrẽ kórég vỹ ãjag vĩ han, vễnh kuprĩg ke gé. Hã ra tag to mỹ sér nỹtĩ tũg nĩ. Nén ủ vỹ ha pẽ nĩ, hã vỹ: ãjag jiji vỹ kanhkã tá ránrán kỹ nỹtĩ, he mũ, Topẽ *livro* ki, ãjag tỹ tá junjun jé,” he tóg.

Jesus tỹ mỹ sér nĩ

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Kỹ tóg ti mỹ sér tĩ, óra ẽn kã. Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg: “jóg’,” he mũ. “Tỹ ã tóg kanhkã tãn ag kãfór kar nĩ, kar ã tóg tỹ ẽprã ke ag kãfór nĩ gé,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ nén han mũ ti. Ủ tỹ: “ki kanhró mág inh nĩ,” he mũ ag mỹ ã tóg ã jykre ven ja tũ nĩ. Ủ tỹ ki kagtĩg ag hã mỹ ã tóg ã jykre nĩm ja nĩ. Kỹ tóg há tãvĩ nĩ, jóg’,” he tóg. ²² Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “inh jóg tóg inh mỹ tovãnh kãn, ti tỹ nén han ja kar ti,” he mũ. “Kỹ ủ pijé ti kósin ki kanhró nĩ’. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ’. Kỹ ủ pijé ijóg ki kanhró nĩ gé’. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ’. Hã kỹ sóg ãjag mỹ ti kãmén jé kãtĩ mũ. Isỹ ùn kuprẽg mũ ag hã mỹ sóg ti kãmén tĩ,” he tóg.

²³ Kỹ tóg vyr mỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ãjag hã ne Topẽ jykre vég mũ’,” he mũ. “Sér pẽ ti tĩ. ²⁴ Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ủ tỹ hẽn ri ke ag vỹ inh ve sór tãvĩ ja

nýtigtĩ, vāsỹ. Hã ra ag tóg inh mur ke jo kãgter kãn. Topẽ vĩ tó tĩ ag ja vẽ, pã'i mág ag ja vẽ, hã kỹ ag tóg ãjag tỹ nén vég mũ ve sór tãvĩ ja nýtigtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ. Mẽ ja tũ ag tóg nĩ gé, ãjag tỹ ũri nén mẽg mũ ti. ãjag hã ne mẽg mũ inhhã'," he tóg.

Jesus tỹ ẽg tỹ jagnẽ jagãgtãn ke kãmén

²⁵ Kỹ vãhã Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ũ vỹ, ag kã mĩ jẽgnẽ mũ. Ti tỹ ón kỹ *Jesus* ki jemẽ sór vẽ. Kỹ tóg ti mỹ: “*Senhor*’,” he mũ. “Inh hỹn vỹjykre tỹ ne han mũ, isỹ rĩr krỹg ja tũ ve jé?” he tóg.

²⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “ne nỹ hỹn rãn kỹ nĩ, Topẽ vĩ ki?” he mũ. “Topẽ jykre tỹ ne han jé ã ke mũ, hỹn’? To ke há ã tóg nĩ, ha inh mỹ tó,” he tóg.

²⁷ Kỹ tóg: “Topẽ vỹ tỹ, ẽg kri ke nĩ, kỹ ti hã to há nĩm nĩ, ti ki rã há han nĩ, ti to jykre pĩr nĩm nĩ, ti to tar nĩm nĩ. Kỹ ã régre kar ki rĩr há han nĩ gé, ã tỹ vẽnhi ki rĩr há han ri ke. Topẽ tỹ ẽg mỹ nén tó mũn hã vẽ,” he tóg.

²⁸ Kỹ tóg: “hỹ, ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Tag han ra, kỹ ã tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tóg.

²⁹ Hã ra tóg ti mỹ há tũ nĩ, *Jesus* vĩ ti. Hã kỹ tóg ti mỹ: “kỹ ũ nỹ tỹ inh régre nĩ?” he mũ.

³⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “*Judeu* ũ tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg *Jerusalém* tá kãtĩg kỹ ẽmã tỹ *Jericó* ra tĩ mũ. Ẽpřy kri ũn jykre kórég ag tóg, ti jo vãjig mũ, *bandido* ag. Kỹ ag tóg, ti kãgmĩ kỹ, ti kur nũnh kãn kỹ ti mrãnmrãn mũ. Ti tén kren ag tóg mũ, kỹ ag tóg ẽpřy fyr tá ti fón kar kỹ mũ mũ sir, ti tũ mãn kãn kỹ.

³¹ Ti tỹ tá nỹ ra ũ tóg, ẽpřy ẽn jagma kãtĩ mũ. Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag kã ũ vẽ. Kỹ tóg ti vég mũ. Hã ra tóg ti venh rã sór tũ nĩ. Ẽmĩn jagma tóg tĩ mũ.

³² Kÿ vâhã ù tÿ Topẽ ãn ki rÿr tÿ ag kã ù tóg ãprÿ jagma kãtÿ mÿ gé. Tá jun kÿ tóg ti vég mÿ gé, hã ra tóg ti venh rã sór tũ nÿ gé. Êmÿn jagma tóg tÿ mÿ gé sir.

³³ Kÿ vâhã *Samaría* tá ke ù tóg ãprÿ jagma kãtÿ mÿ gé. Kÿ tóg tá jun kÿ ti vég mÿ. ³⁴ Kÿ tóg inhhã ti kygtãg mÿ sir. *Azeite* mré *vinho* tÿ tóg, ti mÿ to tÿn mÿ. Ti kur ù tÿ tóg ti pãg mÿ sir. Kÿ tóg ti mæg kri ti nÿm kÿ ti ra ma tÿ mÿ. Kÿ tóg ag tÿ ãn krêm nÿgnÿr jafã tá jun mÿ sir. Tá tóg ti ki rÿr mÿ.

³⁵ Tÿ vaj kÿ tóg tÿg mãn sór mÿ, kÿ tóg ù tÿ ãn ki rÿr mÿ ãn mÿ jãnkamy régre vin mÿ, kÿ tóg ti mÿ: “ti ki rÿr há han nÿ,” he mÿ. “Jãnkamy tag tÿ ã mÿ tá krÿg tũ nÿn kÿ sóg ã mÿ kajãm mãn mÿ, sÿ vÿn ken kÿ,” he tóg.

³⁶ Kÿ tóg: “ũn tãgtũ ag vÿ ti ve ja nÿ. Kÿ ag kã ù tÿ hẽ nÿ tÿ ag tÿ ùn vóg kónãn mÿ ãn régre ja nÿ? Ha to jykrén kema’,” he tóg.

³⁷ Kÿ tóg: “ũ tÿ ti jagãgtãn mÿ ãn vÿ tÿ ti régre ja nÿ,” he mÿ, ù tÿ ón kÿ ti ki jëmæg mÿ ãn mÿ.

Kÿ tóg ti mÿ: “hÿ, tó há han ã,” he mÿ. “Kÿ ãn ri ke han nÿ. ùn vësÿrénh mÿ ag jagãgtãn nÿ, ti ri kén,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tÿ Maria fi mré Marta fag venh tÿg

³⁸ Kejẽn tóg ti mré mÿ tÿ ag mré ãmã sÿ ù tá jun mÿ. Tá *Marta* fi tóg nÿ nÿ. Kÿ fi tóg *Jesus* mÿ: “inh mré kãmÿjæg, inh ãn mÿ,” he mÿ.

³⁹ Kÿ fi jãvy fi vÿ nÿ gé, hã vÿ: *Maria*, he mÿ. ãn fi vÿ ti rã hã nÿ kÿ ti vÿ jëmæg nÿ nÿ. ⁴⁰ Hã ra *Marta* fi tóg ag mÿ vëjẽn han to vënh kutãn mÿ.

Kỹ Marta fi tóg ti mý: “*Senhor*,” he mũ. “Rãnhrãj mág han tĩ sóg nĩ, hã ra fi tóg nĩ nĩ. Fi mý ké, fi tỹ inh mré vễjên ki rĩr jé,” he fi tóg mũ.

⁴¹ Hã ra tóg fi mý: “krĩ kufy ã tóg nĩ, nén ù tũ to, hã ra fi tóg inh vĩ jễmễg nĩ nĩ,” he mũ. “Vễjên to vễnh kutãn tũg nĩ. ⁴² Nén pir hã ne há nĩ', hã vĩ: inh vĩ, he mũ. *Maria* fi vĩ inh vĩ hã jễmễ sór mũ. Kỹ sóg fi mý: “ha nén ù han,” he sór tũ nĩ. Nén ù há kuprễg fi tóg, fi tỹ inh vĩ jễmễ sór kỹ,” he tóg.

11

Êg tỹ Topễ mré vễmén
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Kejên tóg Topễ mré vĩ mũ. Ti tỹ Topễ mré vễmén kar kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mý: “*Senhor*,” he mũ. “Êg kanhrãn nĩ, êg tỹ Topễ mré vĩ há nỹtĩ jé, *João* tỹ ti mré mũ tĩ ag kanhrãn ri ke,” he ag tóg.

² Kỹ tóg ag mý:

“Topễ mré vĩ kỹ tag tóm nĩ, ha mẽ,” he mũ.

“Êg jóg mág, ã jiji tó êg tóg tĩ.

Kỹ vễnh kar jé ã tỹ tỹ ùn mág nĩ vé.

Êg jé kãnhmar ã tỹ tỹ êg pã'i nĩ vé.

³ Êg mý êg jên ti nĩm, êg tỹ kurã kar ki ko tĩ ên ti.

⁴ Kỹ êg mý vễnh pãte fón nĩ, êg tỹ ã vĩ mranh ja ti, hã jé êg tóg êg tỹ jagnê to jũ tỹ jagnê mý vễnh pãte fón ke mũ gé.

Kỹ êg tỹ ã vĩ mranh sór kỹ êg kren han nĩ, êg tỹ mranh tũ nĩ jé,” hem nĩ,” he tóg.

⁵ Kỹ tóg ag mý, êg tỹ Topễ mré vễmén ke ù kãmén mũ. Kỹ tóg: “kejên ù tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Kuty si há tá tóg ti régre ãn tá jun mũ. Kỹ tóg ti régre mý: “inh mý ã jamĩ tăgtũ nĩm,” he mũ. ⁶ “Inh mré ke ù vĩ

jun. Kór há tá tóg kãtĩg. Hã ra sỹ ti mỹ ne han ke tóg tũ tĩ,” he tóg.

⁷ Kĩ tóg ti mỹ: “hã ra sóg nỹ nĩ. Kĩ inh krẽ ag tóg nũgnũr nỹtĩ ha ke gé,” he mũ. “Jãnkã vỹ nĩfénh kũ jẽ ha. Hã kũ tóg vẽn hỹ tĩ,” he tóg.

⁸ Hã ra tóg sir to vĩ mãn', to vĩ mãn' he mũ. Hã kũ tóg nĩ kũ ti mỹ nĩm mũ sir. Ti régre vẽ. Ge ra tóg ti mỹ nĩm ke tũ nĩ vẽ. Hã ra tóg ti tỹ ti mỹ to vĩ mãn', to vĩ mãn' he tũgrĩn ti mỹ nĩm mũ sir,” he tóg.

⁹ “Ha mẽ, Topẽ mỹ nén kar to vĩm nĩ, kũ tóg ãjag mỹ han mũ sir. ãjag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ẽn jãvãnh nĩ, kũ ãjag tóg venh ke mũ sir. Ti mré vĩ kũ ẽg tỹ ti jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han nĩ, kũ tóg ãjag mỹ ti nón ri ke han mũ, ti tỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nén to vĩ mũ ẽn han kũ. ¹⁰ Hỹ, hã vẽ. ãjag tỹ ti mỹ nén ã to vĩn kũ tóg ãjag mỹ han ke mũ. ãjag tỹ jãvãnh kũ ãjag tóg venh ke mũ. ãjag tỹ jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han kũ tóg ãjag mỹ nón ri ke han mũ. ¹¹ Kejẽn ãjag kósin tóg ãjag mỹ pirã to vĩ mũ. Kũ ãjag pijé ti mỹ pỹn nĩm ke mũ'. Pirã hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ. ¹² Kejẽn tóg ãjag mỹ garĩnh ovo to vĩ mũ. Kũ ãjag pijé ti mỹ pỹn kakrã nĩm ke mũ'. Garĩnh ovo hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ. ¹³ Jykre pãno ãjag nỹtĩ. ãjag jykre pãno hã ra ãjag tóg ãjag krẽ mỹ nén ã há nĩm tĩ. Ge ti nĩ gé, ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ã to vĩn kũ. Nén ã há hã nĩm jé tóg ke mũ. Hã ra tóg ãjag kãfór han tĩ, ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti. ãjag tỹ ti mỹ to vĩn kũ tóg ti kuprĩg tỹ ãjag jagrẽ han ke mũ mỹr, Topẽ ti,” he tóg.

*Jesus tỹ Japo kãfór nĩ
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)*

14 Kejëñ *Jesus* tóg ù mý ti jagrẽ kórég kutẽm mũ. Ti vỹ vãnh han ja tóg nĩgtĩ, ti jagrẽ ti. Ti tỹ ti jagrẽ kutẽm kar tóg vỹ há nĩ sir. Ký tóg vãnh kar mý e tĩ. Ag mý tóg sér tĩ sir. 15 Hã ra ù ag tóg ti to: “jagrẽ kórég ti nĩ,” he mũ. “Nén-Kórég ag pã'i vỹ tỹ, ti jagrẽ nĩ, *Satanás* he mũ ãn. Hã ký tóg Nén-Kórég ag pã'i jykre tỹ ag jagrẽ kórég pan tĩ,” he ag tóg ón ký. 16 Hã ra ù ag tóg ón ký ti jykre ve sór mũ gé, ký ag tóg ón ký ti tỹ ãg tỹ nén han vãnh han mũ ve sór mũ sir, ti tỹ ag mý kanhkã tá vỹjyre ven jé.

17 Hã ra tóg, ki kanhró nĩ. Hã ký tóg ag mý: “pã'i pir krẽm ke ag tỹ jagnẽ kato tẽn ký ag tóg, jagnẽ kãgtén kãn ke mũ,” he mũ. “Đn pir krẽm ke fag tỹ jagnẽ kato tẽn ký fag tóg, jagnẽ kãgtén kãn ke mũ gé sir. 18 Ge ti nĩ, Nén-Kórég ag jykre ti. Nén-Kórég ag tỹ jagnẽ kato tẽn ký ag tóg, jagnẽ tỹ tũ' henh ke mũ gé. Hã ký tóg vãnh mý nĩ, ãjag tỹ iso: “*Satanás* jykre tỹ tóg, Nén-Kórég ag pan tĩ,” he mũ ti,” he tóg. 19 “Ãjag mré ke ag to jykrén nĩ. Nén-Kórég ag pan ag tóg tĩ gé. Ag pijé *Satanás* jykre tỹ ag pan tĩ'. Topẽ jykre tỹ ag tóg ag pan tĩ mýr'. ãjag tỹ tag to jykrén ký ãjag tóg inh jykre há ki kanhrãn ke mũ vỹ,” he tóg. 20 “Topẽ kuprĩg jykre hã tỹ sóg Nén-Kórég ag pan tĩ mýr, ha mẽ. Isỹ ag pan kãn ký Topẽ tóg tỹ ãg pã'i nĩnh mũ. Tag to jykrén nĩ,” he tóg.

21 “Ủ tỹ é he mẽ tóg ti tũ ki rĩr há han tĩ. Ti rógro vyn ký tóg ti ãn ki rĩr tĩ sir, ù tỹ ti tũ mãg tũ nĩ jé. 22 Kejëñ ù tỹ ti tar kãfór nĩ ãn tóg ti ãn tá jun mũ. Ký tóg ti rógro vãg mũ. Ti tũ génh kãn tóg mũ gé sir. Ge ti nĩ. Ủ tỹ é he mẽ ri ke ti nĩ, Japo ti. Hã ra sóg ti tar kãfór nĩ. Hã ký sóg ag jagrẽ kórég pan tĩ,” he tóg.

23 “Ãjag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn hã ký ãjag tóg,

inh kato tēgtē mū. Ājag tỹ inh mré ēprā ke ag tỹ Topē to kāmū han kỹ tóg há tĩ vē, hã ra ājag tóg, ag kāmū kamēg mū,” he tóg, *Jesus* ti.

*Vējagrē kórég tỹ vỹn kenh ke
(Mt 12.43-45)*

²⁴ Kỹ *Jesus* tóg: “kejēn sóg, vējagrē kórég ũ kutēm mū,” he mū. “Kỹ tóg ga kórég ra tĩ mū. Goj venh ke tũ tóg nĩ, tá. Kỹ ti tỹ hē tá vēnhkán ke tóg tũ tĩ. Kỹ tóg vāhā to jykrén mū sir. “Inh jé hỹn sỹ ũ tá kākutē ja ēn ra tĩg mǎn ha, sỹ ti kǎ ra rǎ mǎn jé, he tóg mū, ti jagrē ēn ti. ²⁵ Kỹ tóg ti venh kǎtĩ mū. Hã ra tóg sir krĩ há nĩ. Kỹ tóg ti mỹ ĩn há ri ke nĩ sir, ĩn prur, ĩn sǐnvĩ ri ke. ²⁶ Kỹ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mỹ tónh tĩ mū sir. “Ha kāmū jēg,” he jé tóg ke mū. Kỹ ag tóg sir ũ ēn kǎ ra ge mū, tỹ ag tóg ti jagrē nỹtĩ mǎn mū sir, isỹ ũn mỹ ti jagrē pir kutēm ja ēn ti. Hã kỹ tóg kórég tǎvĩ nĩ sir. Ti jagrē kórég pir kutēm ja inh nĩ vē, hã ra ũ tỹ 8 (ke) ag tóg tỹ ti jagrē nỹtĩ ha, ti tỹ inh ki rǎ tũ nĩn kỹ,” he tóg.

Topē tỹ ēg ve há han ke

²⁷ Kỹ ũ tỹ ti vĩ mēg mū ũ fi tóg prēr mū sir, fi tỹ ti vĩ tag mē kỹ. Ũn e ēn ag kǎ kǎ fi tóg jē nĩ, kỹ fi tóg: “!..Topē vỹ ā mỹnh fi ve há han, fi tỹ ā han tugren, fi tỹ ā pafǎm tugren..!” he fi tóg, prēr kỹ. ²⁸ Kỹ *Jesus* tóg fi mỹ: “hỹ,” he mū. “Hã ra Topē vỹ ā ve há han ke mū gé, ā tỹ ti vĩ mē kỹ ki króm kỹ,” he tóg.

*Jesus tỹ ón kỹ milagre han ke tũ
(Mt 12.38-42)*

²⁹ Hã ra ũ tỹ hēn ri ke ag tóg sir, tá junjun mū, ti vĩ mē jé. Kỹ tóg fór tǎvĩ tĩ. Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “kórég ājag nỹtĩ,” he mū. “Ón kỹ ājag tóg, nén han

vānh ve sór mū. Venh ke tū ājag tóg nī. Nén ũ pir hā ve jé ājag tóg ke mū, hā vỹ: *Jonas* tỹ nén ve ja ěn ri ke, he mū,” he tóg. ³⁰ “*Jonas* vỹ, ěmā tỹ *Nínive* tá ke ag mỹ Topě vī tó ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ti vī mẽ há han ja nĩgtĩ. Ěn ri ke han jé sóg ke mū, ājag mỹ. Tỹ sóg ěprā ke fi kósin ěn nĩ,” he tóg. ³¹ “Vāsỹ pā'i mág fi tóg, kanhkā fyr tá kātĩg ja nĩgtĩ, fi tỹ pā'i mág tỹ *Salomāo* vī mẽ jé. *Salomāo* káfór vỹ tỹ inh nĩ, hā ra ājag tóg inh vī mẽ jāvānh nỹtĩ, fi jāvo. Hā kỹ Topě tóg, kurā tỹ ěgno ěn kā ājag mỹ vī kónān ke mū, fi ve kỹ, ha vem nĩ,” he tóg. ³² “Kỹ Topě tóg *Nínive* tá ke ag ve kỹ ājag mỹ vī kónān ke mū gé, kurā tỹ ěgno ěn kā, ha vem nĩ. *Nínive* tá ke ag tỹ *Jonas* vī mẽ kỹ ag tóg ag jykre tugvānh ja nĩgtĩ. Tỹ sóg *Jonas* káfór nĩ, hā ra ājag tóg ājag jykre tugvānh jāvānh nỹtĩ, sỹ ājag mỹ tó mū ra,” he tóg.

Jěngrě ri ke ěg nỹtĩ
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ “Ěg tỹ néj grug kỹ ěg pijé, péju kỹ fěg tĩ'. Ěg pijé, kěj krēm fěg tĩ'. Ti fěg jafā kri ěg tóg fěg tĩ. Kỹ ěg tóg ěg tỹ ĩn kā ra kāge kỹ ve há han tĩ,” he tóg.

³⁴ “Ěg kaně hā tóg tỹ, ěg tỹ ve jafā nĩ. Kỹ tóg ěg jo kurā han tĩ. Ti há nĩn kỹ tóg ěg jo kurā kar nĩ sir. Jāvo ěg kaně kórég nĩn kỹ tóg, ěg jo kuty kar nĩ sir. Kỹ tóg ge nĩ, ěg jykre kórég ti. Ěg kaně kórég ri ke ti nĩ. Ěg jo tóg kuty han tĩ. ³⁵ Kỹ věnh kanhrān nĩ. Ke tū nĩ mū ra tóg, ājag jo kuty ri ke nĩ. Vějyre kórég hā vė. Kỹ vějyre kórég han sór tũg nĩ. ³⁶ Ājag jo kurā nĩn kỹ tóg há tāvĩ nĩ. Ājag jykre há tāvĩ nĩn kỹ tóg, ājag jo kurā ri ke nĩ sir. Kỹ ājag tóg sir néj gru ri ke nỹtĩ gé. Néj gru mág nĩn kỹ tóg ěg kaně jo jěngrě há

han tĩ. Ge ěg nýtĩ, ěg jykre há tãví nĩn kȳ,” he tóg *Jesus* ti.

Jesus tȳ ũn jykre régre ag mȳ ví kónãn

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

³⁷ Ti tȳ ag mré vēmén kar kȳ *Fariseu* ũ tóg ti mȳ: “inh mré jĕn kãtĩg,” he mũ. Kȳ tóg ti mré tĩ mũ.

³⁸ Hã ra *Jesus* tóg *Judeu* ag jykre han ja tũ nĩ. *Judeu* ag tóg ag jĕn jé vĕnh nĩpég tí. Kȳ tóg *Fariseu* ěn mȳ e tí, *Jesus* tȳ vĕnh nĩpég tũ nĩn kȳ. Kȳ tóg to jykrén kónãn mũ sir.

³⁹ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ, kȳ tóg ti mȳ: “*Fariseu* vȳ tȳ ãjag nýtĩ,” he mũ. “Kȳ ãjag tóg kópa ven ja kupég tí, pĕnky ven ja ke gé, hã ra ti kã tá ke tóg kavéj nĩ. Kȳ ãjag jykre vȳ ge nĩ gé. Jykre há nýtĩ ve ãjag tóg nĩ, hã ra ãjag tóg vĕjykre pãno kar han tĩ.

⁴⁰ Krĩ tũ pĕ ãjag nýtĩ. Ũ tȳ ěg ven ja han mũ vȳ ěg jykre han mũ gé mȳr. ěg jykre há nĩn kȳ ěg ven ja vȳ há nĩ gé. ⁴¹ Ũ jagãgtãn ra, ãjag tȳ nén ũ tȳ. Vĕjykre há kar han ra, kȳ tóg ãjag tȳ nén ũ kar jãnhkri nĩ ri ke nĩ sir,” he tóg.

⁴² “*Fariseu'*, Topĕ vȳ ãjag ve kónãn. Ón kȳ ãjag tóg Topĕ mȳ ãjag jakré tȳ *dízimo* han kãn tí. ãjag jakré tȳ *hortelã* tȳ 10 nĩn kȳ ãjag tóg Topĕ mȳ ũn pir nĩm tí, ãjag jakré tȳ *arruda* tȳ ke gé, ãjag jakré kar tȳ mȳr. Hã ra ãjag tóg vĕjykre kuryj han tũ nĩ jãvo. Topĕ to há tũ ãjag tóg nýtĩ, ti ví jĕmĕ jãvãnh ãjag tóg nýtĩ. ãjag tȳ ti tȳ ěg jyvĕn ki króm mré hã ãjag jakré tȳ *dízimo* han kȳ tóg há tãví tĩnh mũ vĕ. Hã ra ãjag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ,” he tóg.

⁴³ “*Fariseu'*, Topĕ vȳ ãjag ve kónãn. Vĕnh kanhrãn jafã krĕm ãjag tóg vĕnh kãpãm kȳ nýtĩ, vĕnh kar tȳ

ãjag to: ùn mãg ag vë, he jé. Êmã kuju tá ãjag tóg mũgtĩ, kÿ tóg vënh kar tÿ ãjag mÿ: “Ëg kanhrãn tĩ, ã mÿ há?” hen kÿ ãjag mÿ sér tĩ. ⁴⁴ Topë vÿ ãjag ve kónãn mÿr. Vënh kej si ri ke ãjag nÿtĩ, vënh kej to ró tũ ri ke. Vënh kar tóg kri mũ tĩ, kÿ ag tóg vënh vatánh tá vënh kavénh tĩ. Tag ri ke ãjag tóg nÿtĩ,” he tóg,

⁴⁵ Kÿ Topë vÿ to ëg kanhrãn tĩ ù tóg ti mÿ: “ã tÿ *Fariseu* ag mÿ tag tó kÿ ã tóg ëg to vÿ kónãn mũ gé, ag mré,” he mũ.

⁴⁶ Kÿ tóg: “ón kÿ ëg kanhrãn tĩ,” he mũ. “Hÿ, Topë vÿ ãjag ve kónãn gé,” he tóg. “Vënh kar mÿ ãjag tóg vëjykre kufy nĩm tĩ. Ti kufy jagy nĩn kÿ ãjag tóg han sór tũ nĩgtĩ. Ge ra ãjag tóg ag mÿ: “ki króm nĩ,” he tĩ. ⁴⁷ Topë vÿ ãjag ve kónãn mÿr. Æjag jógjóg ve ag vÿ Topë vÿ tó tĩ ag kãgtén. Jãvo ãjag tóg ón kÿ ag kej ki rĩr há han tĩ. ⁴⁸ Hã ki ãjag tóg ãjag jógjóg ve ag tÿ ag kãgtén to: “há ti nĩ,” he tĩ. ⁴⁹ Hã kÿ Topë vÿ ãjag to vÿ ja nĩ. Ki kanhró ti nĩ, hã kÿ tóg ãjag to vÿ kónãn ja nĩ, ha mẽ. “Inh vÿ tó tĩ ag jëgnë jé sóg ke mũ, isÿ ùn vin mũ ag ke gé, ag tÿ ag mÿ inh vÿ tó jé. Hã ra ag tóg ag vóg kónãn ke mũ, ag kãgtén jé ag tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topë ti. ⁵⁰ Æjag jógjóg ve ag vÿ ag kãgtén kãn, hã ra tóg ãjag mÿ há tĩ, hã kÿ Topë vÿ, to ãjag vóg kónãn ke mũ. Û tÿ hën ri ke ag kãgtén ag tóg, ãjag jógjóg ve ag, Topë tÿ ëprã ke ag han kar kÿ. ⁵¹ *Abel* kãke tóg ti tén. Kÿ ãjag jógjóg ve ag tóg ti nón ke ag kãgtén ja nĩgtĩ gé. Vãhã ag tóg *Zacarias* tén mũ gé, Topë ïn krëm, Topë mÿ nén ù pũn jafã ën tá. Hã kÿ tóg, ãjag tÿ ag kãgtén ri ke nĩ. Kÿ ãjag tóg ag kãgter tag kajãm kãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

⁵² “Ón kÿ Topë vÿ to ëg kanhrãn tĩ', Topë vÿ ãjag

vóg kónān ke mū. Ū tỹ Topě ki rā sór mū ra ājag tóg, ti mỹ tó há han tū nĩgtĩ, ti tỹ ki rā tū nĩn jé. Kỹ tóg, ěg tỹ ũ jo ĩn nĩféh ěn ri ke nĩ,” he tóg.

⁵³ Tag pāte tóg, hēn ra tĩ mū sir. Kỹ Topě vĩ to ěg kanhrān tĩ ag tóg, ti mré mū kỹ ti tugnỹm tĩ, *Fariseu* ag ke gé. Ag tỹ ti vĩ to ti se sór vē. ⁵⁴ Ón kỹ ag tóg ti ki jēmēg tĩ gé sir. Hā ra ag tóg ti vĩ mē há han tū nĩ sir. Nén ũ pir hā to ag tóg jykrén mū, hā vỹ: ti kãgmĩnh ke, he mū.

12

Ūn jykre régre ag
(Mt 10.26-27)

¹ Hā ra ũ tỹ hēn ri ke *mil* (ke) ag vỹ, vēnh mān kỹ nỹtĩ. Kỹ ag tóg, jagnē sānsān mū sir. Kỹ *Jesus* tóg ag kanhrān mū. Ti mré mū tĩ ag kanhrān vén tóg mū, kỹ tóg ag mỹ: “*Fariseu* ag jykre han sór tũg nĩ,” he mū. “Ěmĩ jāgia jafā ri ke ti nĩ, ag jykre ti. Hā kỹ tóg Topě mỹ kórég tāvĩ nĩ,” he tóg. ² “Ěg tỹ péju kỹ nén han mū vỹ, vēnh ven kãn ke mū. Ěg tỹ vēnh kar vatánh tá nén to jykrén mū vỹ, vēnh ven kãn ke mū, kurā tỹ ěgno kã,” he tóg. ³ “Ājag tỹ vēnh kar vatánh tá vēmén ja ěn mē kãn jé ag tóg ke mū, vēnh kar. Ājag tỹ kékén kỹ nén tó ja ěn tó kãn jé ag tóg ke mū, jamā há ra, ājag tỹ ĩn kã tá nén tó ja ěn. Hā kỹ vējykre régre han tũg nĩ,” he tóg.

Ěg tỹ ěprā pã'i ag kamēg ke tũ
(Mt 10.28-31)

⁴ “Ha mē, iso há ājag nỹtĩ. Pã'i ag tỹ kejēn ěg tén sór mū ra ag kamēg tũg nĩ. Ag tỹ ěg tén kar kỹ ag tóg, ěg tỹ hē ri kenh ke tũ nĩ sir. Hā kỹ ag kamēg tũg

nĩ. ⁵ Ājag mĩ sóg tónh ke mũ ha, ājag tỹ ãn kamẽg ke ti, hã vỹ: Topẽ, he mũ. Ti hã ne ěg tén kar kỹ nũgme ki ěg vãm ki kanhró nĩ', mỹr ha mẽ'. Kỹ ti hã kamẽg nĩ. ⁶ Sēsĩ tỹ 5 (ke) kato ag tóg jãnkamy pir nĩm tĩ, ag tỹ ko jé. Hã ra Topẽ pijé ag kã jatun mũ'. Ag ki rĩr tóg nĩ nĩ. ⁷ Ěg ki rĩr tóg nĩ gé. Ěg tỹ nén vég mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã kỹ tóg, ěg gãnh nĩkrén kãn ja nĩ gé. Sēsĩ kãfór ājag tóg nỹtĩ, Topẽ mỹ. Ājag kã mũ ãn pir tóg sēsĩ e kãfór nĩ. Hã kỹ ag kamẽg tũg nĩ, ù tỹ ěg tén sór mũ ag,” he tóg.

Ěg tỹ Jesus kãmén ke

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ “Hã kỹ sóg ājag mỹ tag tó mũ. Ěprã ke ag mỹ: “tỹ sóg ti mré ke nĩ,” hem nĩ, iso. Ag kamẽg tũg nĩ. Kỹ sóg ājag tónh ke mũ gé, Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ, kurã ěn kã, ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ ti. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ, mỹr, ha mẽ. ⁹ Ājag tỹ ěprã ke ag mỹ inh kãmén tũ nĩn kỹ sóg ājag kãmén ke tũ nĩ gé, Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ, ājag tỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” hen kỹ,” he tóg.

¹⁰ “Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Ag tỹ iso vĩ kónãn mũ ra sóg ag mỹ vènh pãte fón sór mũ. Ag tỹ hã ra Topẽ kuprĩg to vĩ kónãn kỹ Topẽ tóg ag mỹ vènh pãte fón mãn ke tũ nĩ,” he tóg.

¹¹ “Ājag vin jé ag tóg ke mũ, pã'i ag mỹ, *governador* ag mỹ ke gé, ag tỹ ājag sigse jé. Ěg vènh kanhrãn jafã krēm ag tóg ājag ki jēmé sór ke mũ, ājag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ti, ha vem nĩ. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ, ājag tỹ ag mỹ inh kãmén ke ěn to. ¹² Topẽ kuprĩg hã vỹ ājag kanhrãn ke mũ', kurã ěn kã. Hã kỹ ājag tóg tónh ke mũ sir,” he tóg.

Ëg tỹ nén ù to én ke tũ

13 Kĩ ùn e ag kã mĩ ù tóg *Jesus* mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Ëg panh vỹ tóg ter. Kĩ inh kãke mré vĩm nĩ, ãg tỹ ti tỹ nén kar tỹ vãnh kãpãm jé,” he tóg.

14 Hã ra tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Isũ pijé,” he tóg. “Inh pijé ã mỹ ã kuge ve sór mũ’. Inh pijé ã tũ tỹ vãnh kãpãm sór mũ’,” he tóg.

15 Kĩ tóg ag kar mỹ: “ker nén ù to én hẽ’,” he mũ. “Ëg tỹ nén kar nĩ pijé ãg rĩr han ke mũ’. Ëg tũ mág nĩ tigrĩn ãg pijé mũ há han ke mũ’,” he tóg.

16 Kĩ tóg ag mỹ: “vějykre há vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ûn riko tóg nĩ ja nĩgtĩ mỹr,” he tóg. “Ti japỹ vỹ nén kar kanẽ e han ja nĩgtĩ. 17 Kĩ tóg: “inh hỹn ne han mũ ha? Sỹ krẽm inh jakré kanẽ kar nĩm jé,” he mũ. 18 “Inh pãjó kókén jé sóg ke mũ, sỹ ti jẽgja ki ùn mág han jé, kỹ sóg krẽm isũ kar vin mũ, inh jakré kanẽ kar ti,” he tóg mũ, to jykrén kỹ. 19 “Kỹ sóg jatun mỹ nĩnh mũ sir. Isũ vỹ prỹg tỹ hẽn ri ke pětẽm mũ. Kỹ sóg rãnrãj mãn ke tũ nĩ ha. Jatun mỹ sóg jẽg nĩnh ke mũ, kron sóg nĩnh ke mũ gé, inh mỹ sér tĩn kỹ,” he tóg, to jykrén kỹ, ùn riko ti.

20 Hã ra Topẽ tóg ti mỹ: “krĩ tũ ã nĩ,” he mũ. “Kuty tag kã ã tóg ter ke mũ ha. Kỹ ã tũ mág tag vỹ tỹ, ù tũ nĩnh ke mũ ha? Ma tĩg ke tũ ã tóg nĩ,” he tóg ti mỹ, Topẽ ti,” he tóg. 21 “Ge tóg nĩ, ãg tỹ ga kri nén ù há ve sór kỹ. Ma mũnh ke tũ ãg tóg nĩ, kanhkã ra. Ëg tỹ kanhkã tá tũ mág nỹtĩnh ke tag hã ne há nĩ’,” he tóg.

Ëg tỹ nén ù to krĩ kufy han ke tũ
(Mt 6.25-34)

22 Kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag mÿ: “ha vé,” he mũ. “Nén ù to jykrén kÿ krĩ kufy han tũg nĩ,” he tóg, “vějĕn to, ke tũ nĩ kÿ kur to. Inh hÿn ne konh mũ’? Inh hÿn ne tunh mũ’? he tũg nĩ. 23 Topĕ tÿ ĕg han ja vĕ mÿr, ĕg tÿ ga kri mũ jé. Hã kÿ tóg ĕg jĕn ki rĩr ke mũ gé, ĕg kur ki ke gé. 24 Sĕsĩ to jykrén nĩ. Ag mÿ ĕkrãn tĩ’? Vó. Ag mÿ ag jakré kunũg tĩ’? Vó. Ag mÿ pãjó han tĩ’? Vó, ke tũ ag tóg nĩgtĩ. Ge ra Topĕ tóg ag jĕn tĩ. Jĕsĩ kãfór ãjag tóg nÿtĩ, Topĕ mÿ. 25 Kÿ ĕg tóg Topĕ tÿ ĕg jé prĕr kÿ mũnh ke mũ gé. Ĕg pijé mũnh ke tũ nĩ’. Ĕg tÿ to krĩ kufy han mũ ra ĕg tóg tũg mũ. 26 Ĕg pijé ĕg krĩ kufy tugrĩn, ĕg krĩ há tugrĩn mũnh ke tũ nĩ’. Mũ jé ĕg tóg ke mũ, ti tÿ ĕg jé prĕr kÿ. Hã kÿ nén ù ù to krĩ kufy han tũg nĩ.

27 Ka fej to jykrén nĩ gé. Jatun mÿ tóg mog tĩ. Rãnrãj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg sĩnvĩ nÿtĩgtĩ. Kÿ pã’i mág tÿ *Salomão* ĕn kur tóg ri ke tũ nÿtĩ ja nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ja ra. Ki hã sóg tó mũ mÿr. 28 Topĕ hã ne ka fej sĩnvĩ han tĩ’. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ. Ũri tóg há nÿtĩ, tÿ vaj kÿ tóg kógungur nÿtĩgtĩ. Topĕ tÿ ka fej sĩnvĩ han kÿ tóg ãjag kur ki rĩr ke mũ gé, ha vem nĩ. Kÿ ti to: “ti mÿ ĕg mÿ kur nĩm mũ vÿ?” he tũg nĩ. 29 “Inh hÿn ne konh mũ’, ũri?” he tũg nĩ gé. To krĩ kufy han tũg nĩ. 30 Topĕ ki ge tũ ag vÿ tag to jykrén mág tĩ. Hã ra ĕg jóg tÿ Topĕ vÿ ki kanhró nĩ, ĕg tÿ nén konh ke mũ ki, ĕg kur ti ke gé. Kÿ to krĩ kufy han tũg nĩ. 31 Topĕ tÿ tÿ ĕg pã’i nĩ ĕn hã ve jé vãsãnsãn nĩ. Tag hã to jykrén nĩ. Kÿ Topĕ vÿ ãjag mÿ ãjag tÿ nén ve sór mág mũ ĕn vin ke mũ sir,” he tóg.

*Kanhkã tá ãg tũ
(Mt 6.19-21)*

³² “Kamẽg tũg nĩ, ãjag pipir nỹtĩ ra. Ëg jóg tỹ Topẽ vỹ ãjag to há nĩ, hã kỹ tóg ãjag mỹ kanhkã ti ven sór mũ, ha mẽ. ³³ ãjag tỹ nén kar vin nĩ, ùn vësỹrénh mũ ag mỹ. Kỹ ãjag tóg kanhkã tỹ tỹ nén ù mág nỹtĩnh mũ. Tá ãjag kuge tóg tũ' he măn ke tũ nĩ. Tag ki ãg tóg ãg jãnkamy fón tĩ, nén ù kar to. Tá tóg tũ' he jãvãnh nĩ, ãg kuge ti. Tá ù tóg péjunh kãtĩg ke tũ nĩ gé, tá ti ga tóg kagranh ke tũ nĩ gé. ³⁴ ãjag tỹ ga kri tỹ nén ù mág nỹtĩn kỹ ãjag tóg ga kri mũ mág sór mũ. ãjag tỹ hã ra kanhkã tỹ tỹ nén ù mág nỹtĩ sór kỹ tag hã ne há nĩ,” he tóg.

Jesus kãtĩg măn jãvãnh ke

³⁵ “Ëg kur tỹ ãg tóg vësógfĩg tĩ, ãg tỹ rãnhraj há han jé. Ëg néj grug ãg tóg tĩ, kuty kỹ, ãg tỹ ve há han jé. Ën ri ke han nĩ, ãjag tỹ inh kãtĩg măn ke jãvãnh kỹ, nén ù tỹ ãjag kutãn tũ nĩ jé, ãjag tỹ inh mré mũnh ke to. ³⁶ Kỹ ãjag tóg tỹ ù camarada ri ke nỹtĩ. Kejẽn ag patrão vỹ hẽn kã tá tĩg mũ, ti prũ ke ki fénhta mág han jé. Kỹ ti camarada ag vỹ ti tỹ tá vỹn ke jãvãnh nỹtĩ. Ag tỹ ti jãvãnh há han kỹ tóg há tĩ, ag nũgnũr tũ nĩn kỹ. Kỹ ag tóg kãnhmar ti tỹ jãnkã tỹ tórón tórón ke mẽnh mũ. ³⁷ Hã ra tóg kejẽn jun mũ sir. Kỹ tóg sér tĩ, ti camarada ag tỹ ti jãvãnh nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ag mỹ vỹ há han ke mũ sir. Kỹ tóg vësóg fĩn kỹ ag mỹ: “nĩgnĩ ra ver, mesa to,” henh ke mũ sir. Kỹ tóg ti camarada ag mỹ vễjẽn ven ke mũ, ag patrão ti. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg. ³⁸ “Hẽn ri ke mũn tóg meia noite ki jun ke mũ, hẽn ri ke mũn tóg galo kyr mũ ra jun ke mũ. Ti camarada ag tỹ ti jãvãnh nỹtĩn kỹ

tóg ag mÿ vÿ há tâvÿ han ke mÿ sir, ha vem nÿ,” he tóg.

³⁹ “Kÿ tag to jykrén nÿ, ha mẽ. Inh kâtÿg măn ke vÿ tÿ ù tÿ nén ù pigju tÿ kâtÿg ri ke nÿnh mÿ. Û tÿ ti ãn krēm nÿ ěn pijé ki kanhró nÿ', ti kâtÿg ke ki. Ti tÿ ki kanhró nÿ ra tóg ti tÿ nén ki rÿr ke mÿ vĕ, ti tÿ ti tÿ mǎg tÿ nÿ jé. Hã ra tóg ki kagtÿg nÿ. ⁴⁰ Ge ti nÿ, inh kâtÿg măn ke ti. Ha vĕnh ki rÿr. Ęprã ke fi kósin vÿ kâtÿg ke mÿ, ãjag tÿ ti kâtÿg ke to jykrén tÿ hã ra,” he tóg.

Ûn camarada kãme
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Kÿ Pedro vÿ ti mÿ: “*Senhor*’,” he mÿ. “Ã tÿ ù mÿ ke nĕ? Ã tÿ ù tÿ ã ki ge tÿ ag mÿ ke mÿ, ěg mÿ ke mÿ vó?” he tóg.

⁴² Kÿ tóg: “kejĕn *patrão* tóg hĕn ra tÿg sór mÿ. Kÿ tóg ti *camarada* ag kã ù kuprĕg mÿ, ti tÿ ti jo ag ki rÿr jé. Û tÿ ti rãnrãj ki rÿr há han tÿ ěn kuprĕg tóg mÿ, ti tÿ ag mÿ vĕjĕn ven jé. ⁴³ Ti tÿ ag ki rÿr há han kÿ ti *patrão* vÿ, ti mÿ vÿ há han ke mÿ, ti kâtÿg măn kÿ. ⁴⁴ Ti tÿ tóg pã'i han ke mÿ, ti tÿ ti tÿ ki rÿr kãn jé sir. Ki hã sóg tó mÿ mÿr, ha mẽ. ⁴⁵ Ti *camarada* ěn jykre kórĕg nÿn kÿ tóg vĕnh mÿ nÿ jãvo, ha mẽ. To jykrén kÿ tóg: ěg *patrão* vÿ kâtÿg vãnh han mÿ, he mÿ. Kÿ tóg ti mré ke ag vóg kónãn mÿ. Ag mrãnmrãn tóg mÿ sir, fag ke gé. Kÿ tóg jatun mÿ jĕn mág han mÿ. Ûn kronkron tÿ ag mré tóg kron kÿ pépĕv tÿ nÿ sir. ⁴⁶ Kÿ ti *patrão* vÿ ti kãnhmÿ jun ke mÿ, ha vem nÿ, ti tÿ ti jun ke kurã ki kagtÿg nÿn kÿ. Kÿ tóg ti vóg kónãn ke mÿ gé sir. Kÿ tóg ti fón ke mÿ, Topĕ vÿ mranh tÿ ag mré,” he tóg.

47 “Ti *camarada* ù vỹ ti *patrão* kãtĩg ke jo ki rĩr há han tũ nĩgtĩ, ti *patrão* tỹ ti mỹ tó mũ ra. Ti vĩ ki tóg króm tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ti mrãnmrãn mág ke mũ. 48 Û tóg ti tỹ nén han ke mũ mẽ há han tũ nĩ. Kỹ tóg vễjyre kórég han mũ gé. Kỹ ti *patrão* vỹ ti mrãnmrãn ke mũ gé. Ti mrãnmrãn sĩ han jé tóg ke mũ, jãvo.

Û tóg vễnh kanhrãn mág han tĩ. Kỹ Topẽ tóg ti tỹ vễjyre há han ẽn ve sór mũ,” he tóg.

*Û tỹ Jesus tugrĩn ẽg kato tễnh ke
(Mt 10.34-36)*

49 Kỹ *Jesus* tóg: “ga kri inh mur, isỹ re pũr tĩg ri ke han jé,” he mũ, “hã vỹ: ùn e tỹ inh ki ge, he mũ. Sỹ re pũr tĩg ri ke ẽn venh há tóg tĩ, hã ra tóg ver grug tũ nĩ. 50 Ti grug to hã sóg vễsỹrénh ke mũ. Iser ke vễ, kỹ tóg inh mỹ e tĩ. Sỹ ve jãvãnh tóg tĩ vễ,” he tóg.

51 “Ãjag hỹn iso: “vễnh kar tỹ jagnẽ to há han jé tóg ke mũ,” he tĩ. Hã tũ vễ. Û tỹ hẽn ri ke tỹ jagnẽ kato tễgtẽ han jé sóg ke mũ, ha vem nĩ. 52 Ha vé, ỉn pir krêm ke fag vỹ jagnẽ kato tễnh ke mũ. Ûn tãgtũ fag vỹ ùn régre fag kato tễgtễnh ke mũ. Kar kỹ ùn régre ẽn fag vỹ ùn tãgtũ fag kato tễgtễnh ke mũ gé sir. 53 Jagnẽ kato fag tóg jagnẽ to jũgjũnh ke mũ. Û tóg ti kósin kato tễnh ke mũ, kỹ ù tóg kejẽn ti panh kato tễnh ke mũ gé. Û fi vỹ fi kósin fi kato tễnh ke mũ, kỹ ù fi vỹ fi mỹnh fi kato tễnh ke mũ gé. Kỹ ù tóg ti má fi kato tễnh ke mũ, kỹ fi tóg fi jamré kato tễnh ke mũ gé sir. Ge ti nĩgtĩ,” he tóg.

*Jesus jykre ki kanhrãn
(Mt 16.2-3)*

⁵⁴ Kÿ tóg vĕnh kar mÿ: “kanhkã ve kÿ ãjag tóg ta ki kanhró nÿtĩ,” he mÿ. “Kanhkã góg tÿ tãtã kãtĩn kÿ ãjag tóg: “ta vÿ kutĕnh mÿ,” he tĩ. Ki kanhró ãjag tóg nÿtĩgtĩ. ⁵⁵ Kar ãjag tóg kãka ki kanhró nÿtĩ gé. “Tag tán kãtĩ mÿ, kãka ti, kÿn jÿ jagy han mÿ, ha vem nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. ⁵⁶ Ki kanhró ãjag tóg nÿtĩ, ta jykre ti, kãka jykre ti. Hã ra ãjag tóg inh jykre ki kanhrãnrãn sór tũ nĩ, sÿ ũri ãjag mÿ tó mÿ tag ti. Kutu ãjag nÿtĩ,” he tóg.

Ēg tÿ jagnĕ mÿ vĕnh pãte fón
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ “Kÿ ãjag tóg vĕjykre kuryj to jykrén tũ nĩ gé, ãjag tÿ jagnĕ mÿ vĕnh pãte fón jé, ãjag tÿ ver ga kri mÿn kÿ. ⁵⁸ Kejĕn ãjag tóg nĕn ũ tigrĩn jagnĕ to jÿ mÿ. Kÿ ãjag kã ũ tóg hĕn ri ke mÿn pã'i mÿ tónh mÿ sir. Tĩ tĩg ken jo ti mÿ: “inh mÿ vĕnh pãte fón,” hem nĩ. Ke tũ nĩ mÿ ra pã'i vÿ ã jykre pãno venh ke mÿ, kÿ tóg porisa mÿ: “ti se ra,” henh ke mÿ. Kÿ tóg ã senh ke mÿ sir. ⁵⁹ Ha mĕ, tá ã kãnhmar kãkutĕ mãn ke tũ nĩ. Ā tÿ kajãm kãn kar kÿ ã hĕn ri ke mÿn tá kãkutĕ mãn ke mÿ sir,” he tóg.

13

Ēg tÿ ĕg jykre pãno tovãnh ke

¹ Kejĕn fóg tÿ pã'i tÿ *Pilatos* tóg, ga tÿ *Galilĕia* tá ke ũ ag kãgtén ja nĩ, ag tÿ *Topĕ* mÿ ag mĕg tãnh kÿ pÿn mÿ ĕn kã. Kÿ ag kyvĕnh tóg, ag mĕg kyvĕnh mré kutĕ ja nĩ.

Kÿ ũ ag tóg, *Jesus* mÿ kãmén mÿ, ag tÿ *Pilatos* tÿ ũn kãgtén mÿ ag to: “ag hÿn *Topĕ* vĩ mranh mág,” hen kÿ. ² Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag hÿn *Galilĕia* tá ũn kãgter mÿ ag to jykrén sór mÿ,” he mÿ. “Ag hÿn

Galiléia tá ke ag jykre pãno kãfór han mũ nĩ, hã kÿ Topẽ hÿn tóg ag vóg kónãn mág, he ãjag tóg tĩ ag to. ³ Hã tũ vë hã ra. ãjag ri ke ag tóg nÿtĩ, mÿr, ha mẽ. ãjag tÿ ãjag jykre tovãnh tũ nĩn kÿ ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ⁴ “Û tÿ 18 (ke) ên ag to jykrén nĩ, ù tÿ goj tÿ *Siloé* tá kãgter mũ ên ag. Ðn téj ên tóg, ag kri kutẽ, hã kÿ ag tóg kãgter mũ. *Jerusalém* tá ke kar ag jykre ri ke ja ag tóg nÿtĩ. Ag pijé, ag jykre pãno kãfór ja nÿtĩ', ha mẽ. ⁵ Kÿ sóg ãjag mÿ ke mũ. ãjag tÿ ãjag jykre pãno tovãnh tũ nĩn kÿ ãjag tóg, nũgme ki vár ke mũ,” he tóg.

Ka tÿ kanẽn vãnh kãme

⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ù tÿ Topẽ jykre han sór tũ ag vÿ, ge nÿtĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Ka há krãn ja tóg nĩgtĩ, ka tÿ *figueira*. Ka kanẽ ko há vë. *Uva* kré kã mĩ tóg krãn ja nĩ. Kÿ tóg kejẽn ti kanẽ ko sór mũ, kÿ tóg venh tĩ mũ. Hã ra tóg kanẽn ja tũ nĩ. ⁷ Kÿ tóg *uva* ki rĩr tĩ mÿ: “ti gÿn ra,” he mũ. “Prÿg tãgtũ vë ha, sÿ ti kanẽ vég tũ ki. Kanẽn vãnh ti hÿn jẽ. Kÿ ti gÿn nĩ, ti tÿ ga kókég tũ nĩ jé,” he tóg. ⁸ Hã ra tóg ti *patrão* mÿ: “ti tovãnh ra ver,” he mũ. “Ti pénĩn sóg kũm mũ ver, sÿ ti pénĩn ga vãvãm jé ver. ⁹ Hẽn ri ke mũn tóg kanẽn ke mũ ha. Ti kanẽn tũ nĩn kÿ sóg vãhã ã mÿ ti gÿn ke mũ,” he tóg mũ,” he tóg.

Vẽnhkán ke kurã ki ùn kaga tÿ há' he

¹⁰ Kejẽn tóg vënh kanhrãn jafã krẽm ag kanhrãn mũ, vënhkán ke kurã ki. ¹¹ Hã ra ù fi tóg tá jẽ nĩ. Jagrẽ kórég fi nĩ, hã kÿ fi tóg pãnh ke kÿ jẽ nĩ. Vënh ra hã fi tóg jẽ kórég nĩ, fi jagrẽ tugrĩn. Prÿg tÿ 18 (ke) han fi tóg, fi jagrẽ tÿ fi kagãg tĩ ki. ¹² Kÿ *Jesus* tóg fi

vég mũ. Kĩ tóg fi jé prēr mũ. “Kunĩg, jỹ,” he tóg. “Ă kaga tỹ sóg tũ' henh ke mũ,” he tóg fi mỹ. ¹³ Kĩ tóg ti nĩgẽ tỹ fi kri fig mũ. Kĩ fi tóg vẽn ra hã jẽg há' he mũ, ha mẽ. Kĩ fi tóg Topẽ mỹ vĩ há han mũ sir.

¹⁴ Hã ra vẽn kanhrãn jafã to pã'i tóg *Jesus* to jũ mũ, ti tỹ vẽnhkán ke kurã ki fi tỹ há' hen kỹ. Kĩ tóg vẽn kar jyvẽn kỹ ag mỹ: “kurã tỹ 6 (ke) hã ki ẽg tóg rãnrãj ke mũ ha,” he mũ. “Hã kỹ kurã tỹ 6 (ke) ẽn ki kãmũm nĩ, ti tỹ ãjag tỹ há' hen jé. Vẽnhkán ke kurã ki vẽn kygtãg kãmũ tũg nĩ,” he tóg mũ.

¹⁵ Hã ra *Jesus* tóg ti vĩ kãfãn kỹ: “jykre régre ã nĩ mỹr,” he mũ. “Vẽnhkán ke kurã ki ãjag tóg ãjag mẽg ki rĩr tĩ gé, monh ki, kãvãru ki ke gé, ha mẽ. ãjag mẽg kygvãg ãjag tóg tĩ, ag tỹ goj kron mũn jé, ti tỹ ãn kã kã se kỹ jẽ kỹ, *cocho* to. ¹⁶ Kĩ tag fi vĩ se kỹ jẽ ẽn ri ke ja nĩ gé, ha mẽ. *Satanás* hã vĩ fi sé', prỹg tỹ 18 (ke) ki. Ẽg jógjóg ve tỹ *Abraão* krẽ'krẽ ù fi vẽ. Ẽg mẽg kãfór fi tóg jẽ. Hã ra ã tóg jũ sór mũ, isỹ vẽn hkán ke kurã ki fi tỹ há' hen kỹ. Isỹ fi kavãn ri ke vẽ,” he tóg.

¹⁷ Ti vĩ tag to ag tóg mỹ'ãg'ãg mũ sir, ti kato tẽ mũ ag. Hã ra tóg vẽn e ẽn mỹ sér tĩ sir. Ag mỹ tóg nẽn ù há kar han tĩ, hã kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir.

*Topẽ vĩ tỹ vẽn kar kri rũm ke
(Mt 13.31-33; Mc 4.30-32)*

¹⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke vĩ tỹ ka tỹ krén ri ke nĩ,” he mũ. ¹⁹ “Ti krãn ẽg tóg tĩ. Kĩ tóg mog há han tĩ. Hã kỹ sēsĩ tóg ti fėj kã ki jagfénh tĩ,” he tóg.

²⁰ Kĩ tóg fag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke vĩ ùn tỹtã fag tỹ ẽmĩ han ri ke nĩ,” he mũ gé. ²¹ “*Fermento*

sĩ tỹ fag tóg farĩnh e mré jëgĩãg tĩ, hã ra tóg tỹ són ke kãn tĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jãnkã sĩ kãme

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Kĩ tóg tĩg mãn kĩ ãmã e fĩn rãm mũ, ãmã mág, ãmã kãsir ke gé. Tĩg kĩ tóg ag kanhrãnrãn mũ sir. Kĩ tóg vãhã, ãmã tỹ *Jerusalém* kukãm tĩ mũ. ²³ Kĩ ù tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ûn krenkren mũ ag mỹ pipir nỹtĩ, e nỹtĩ vó?” he tóg. Kĩ tóg ti mỹ: ²⁴ “inh ki rã vỹ, jãnkã sĩ ra rã ri ke nĩ,” he mũ. “Vãsãn nĩ, ã tỹ ra rã jé. Kejẽn ù tóg, ra rã mãn ke tũ nĩ ha. Ën kã ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ, ra ge sór ke mũ, hã ra ag tóg, tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ sir. ²⁵ Đn ki rĩr tĩ ãn tỹ nĩfénh ja vẽ mỹr, hã kĩ ag tóg, kã ra genh ke tũ nĩ ha. Kanhkã to ken hã vẽ, ãn ti. Đn ki rĩr tĩ ãn hã ne nĩfénh ke mũ', kĩ ãjag tóg sir re tá nỹtĩ kĩ tỹ tórón' tórón' kenh ke mũ. “*Senhor*’, ãg mỹ róm, ãg jy nón, jãnkã ti,” he jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg sir ãjag mỹ: “ãjag ki kagtĩg sóg nĩ,” henh ke mũ. ²⁶ Kĩ ãjag tóg ti mỹ: “ãg hã vỹ ã mré jẽn ja nĩ, ã mré ãg tóg kron ja nĩ, ãg kanhrãn ja ã tóg nĩ, ãg jamã tá. Ëg hã vẽ,” henh ke mũ. ²⁷ Hã ra tóg ãjag mỹ: “inh pijé ãjag ki kanhró nĩ,” henh ke mũ. “Ãjag pijé tỹ inh mré ke nỹtĩ'. Ha mũjëg. Vëjykre pãno han ãjag tóg mũgtĩ,” he jé tóg ke mũ. ²⁸ ãjag tỹ ra mũnh ke tá ãjag tóg vësỹrénh ke mũ, tá ãjag tóg ãjag jã tỹ gãngán kenh ke mũ. Kór há tá ãjag tóg *Abraão* venh ke mũ, tá, *Isaque* ke gé, *Jacó* ke gé, Topẽ vĩ tó tĩ ag kar ke gé. Ën ag kar vỹ, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh mũ sir, ãjag jãvo. ²⁹ Ën kã Topẽ ki ge kĩ nỹtĩ kar ag tóg kãmũnh mũ, rã jur ja tá, rã pur ja tá, kanhkã fyr kar tá. Kãmũ kĩ ag tóg, Topẽ

tỹ ag ki rĩr nĩ ti venh ke mũ, ãjag jãvo. ³⁰ Ën kã tag ki ãn kãsir ã ag tóg tỹ ãn mág nỹtĩnh mũ, tá. Kỹ tag ki ãn mág ã ag tóg tỹ ãn kãsir nỹtĩnh mũ gé, tere kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ Jerusalém ra tĩg ke

³¹ Kurã ãn kã *Fariseu* ã ag tóg ti mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Pã'i mág tỹ *Herodes* vỹ ã tén sór mũ. Hã kỹ vẽn h pėjunh tĩg,” he tóg.

³² Kỹ tóg ag mỹ: “mĩg sĩ ri ke ti nĩ, hã kỹ tóg ke mũ,” he mũ. “Kỹ ti mỹ: “ver sóg vėjagrẽ kórég pan mũ, ver sóg ãn kagyga ag tỹ há' henh ke mũ, ãri, vaj kỹ ke gé. Kurã tãgtũ ki sóg han kãn ke mũ, he ti,” hem nĩ. ³³ “Ûri sóg ver tĩnh mũ, vaj kỹ ke gé, vaj ãn kỹ ke gé. Iser ken kỹ sóg *Jerusalém* hã tá ter ke mũ. Tag ki ke pijé'. *Jerusalém* tá ke ag hã tóg Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén tĩ, he ti,” hem nĩ ti mỹ,” he tóg.

Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to fe kaj nĩ (*Mt 23.37-39*)

³⁴ Kỹ tóg: “*Jerusalém* tá ke',” he mũ. “Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén ãjag tóg tĩ. Topẽ tỹ ãjag mỹ ãn jėgnėg tĩ ag pin ãjag tóg tĩ, pó tỹ. Isỹ ãjag ki rĩr há tóg tĩ vė. Garĩnh fi vỹ fi krẽ kri jėg tĩ. Fi tỹ ag vėsỹrénh tũ nĩ jé ke vė. Ën ri ke han sór sóg mũ vė, hã ra ãjag tóg ke jãvãnh nỹtĩ. ³⁵ Hã kỹ ag tóg ãjag jamã pũn kãn ke mũ, kỹ ã vỹ kãnhmar tá nĩg mãn ke tũ nĩ ha. Inh ve mãn ke tũ ag nĩ ha mỹr. Kejẽn ãjag tóg iso: “Topẽ tỹ ti jėnė ja vė,” henh ke mũ. Ën kã hã ãjag tóg inh ve mãn ke mũ,” he tóg.

14

Jesus tỹ vėnhkãn ke kurã ki ã tỹ há' he

¹ Kejẽn tóg vẽnkhán ke kurã tá krỹg mũ. Kỹ tóg *Fariseu* ag pã'i ù ìn krẽm nĩ nĩ, ti mré jẽn jé. Hã ra ag tóg tá ti tỹ rĩr mũ. “Ti mỹ vẽnkhán ke kurã ki rãnhraj ke tũ?” he ag tóg mũ.

² Hã ra ùn kaga ù tóg tá jun mũ. Kãnhpar kãn kỹ tóg jẽ. ³ Kỹ *Jesus* tóg pã'i ag mỹ: “ẽg tỹ vẽnkhán ke kurã ki ù tỹ há' hen mỹ há nĩ, mỹ kórég nĩ, vó?” he mũ. ⁴ Hã ra ag tóg ti mỹ nèn ù tó tũ nĩ. Kỹ tóg ùn kaga ẽn vóg kỹ ti tỹ há' he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ha tĩg ge,” he mũ. ⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “kejẽn ãjag kósìn ù tóg goj ki kutẽnh mũ, ke tũ nĩ kỹ ãjag mẽg tỹ monh,” he mũ. “Vẽnkhán ke kurã ki tóg ki kutẽnh mũ, hẽn ri ke mũn. Kỹ ãjag tóg ti kunũnh ke mũ gé,” he tóg. ⁶ Kỹ ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ sir.

Fénhta to vễjykre

⁷ Hã ra tóg ti mré jẽg nỹtĩ ag tỹ jẽn vén sór vég mũ, ag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ jé. Hã kỹ tóg ag mỹ: ⁸ “kejẽn ù tóg ãjag kógfyn mũ, ãjag tỹ ti prũg ke to fénhta ve jé,” he mũ. “Kỹ ti fénhta kã jẽn vén sór tũg nĩ. Hẽn ri ke mũn ã kãfór nĩ ù tóg tá jun mũ. ⁹ Kỹ fénhta ki rĩr mũ ẽn tóg ã mỹ: “toreg ver'. Ti jẽn kar kỹ hã ã tóg jẽn ke mũ,” henh ke mũ. Kỹ tóg ã mỹ'a tĩnh mũ sir, ha mẽ. ¹⁰ Kỹ ã tỹ fénhta venh tĩg kỹ mẽ kã nĩm nĩ ver. Kỹ fénhta ki rĩr mũ vỹ ã mỹ: “ha jẽn vén, fag mré,” henh ke mũ. Kỹ ã pijé mỹ'ãg ke mũ,” he tóg. ¹¹ “Hã kỹ tóg ù tỹ ag kãfór nĩ sór mũ térem ke mũ, vễỹkã, Topê ti, ha vem nĩ. Jãvo tóg ù tỹ: “tỹ inh ùn sĩ nĩ,” he mũ ẽn jãnfyn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg tỹ ùn jagtar ag jagãgtãn

¹² Kỹ tóg ù tỹ ti kógfyn mũ ẽn mỹ kãmén mũ gé. Ti mỹ tóg: “ã tỹ fénhta han sór kỹ ùn riko ag mỹ tó sór

tũg nĩ, ã mré ke fag mÿ, ã kãke ag mÿ, ã jãvy ag mÿ. Æ rã nÿtĩ ag mÿ tó tũg nĩ gé,” he mũ. “Æ tÿ ùn riko ag mÿ tó kÿ ag tóg vënh kaja jé ã mÿ fénhta han sór mũ gé. Kÿ ã tóg ã fénhta kaja ti vég mũ sir, ëprã. ¹³ Æ tÿ fénhta han sór kÿ ùn kaga kÿ rãnrãj vãnh ag mÿ tóm nĩ, ùn kãhgrĩ ag mÿ, ùn kyvó ag mÿ. ¹⁴ Æ tÿ tag han kÿ Topë vÿ ã ve há han ke mũ, ha vem nĩ. Æ mÿ ag tóg fénhta han ke tũ nĩ, ag tÿ tÿ nén ù tũ nÿtĩn kÿ. Kÿ ã tóg ã rĩr mãn kÿ ti kaja venh ke mũ, Topë tÿ ùn jykre kuryj kar ag rĩnrĩn mãn ke kurã ën kã,” he tóg.

*Fénhta mág to vëjykre
(Mt 22.1-10)*

¹⁵ Kÿ tóg tá ti mré jëg nĩ ù mÿ mẽ há tĩ, ti vĩ tag ti. Kÿ tóg ti mÿ: “ù tÿ Topë tÿ tÿ ëg pã'i nĩ vég mũ mÿn hÿn sér pë tĩnh mũ, ù tÿ tá fénhta vég mũ ën mÿ,” he mũ.

¹⁶ Kÿ tóg ti mÿ: “hÿ, kanhkã tá fénhta vÿ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejën ù tóg nĩgtĩ. Fénhta mág han sór tóg mũ, kÿ tóg ù tÿ hën ri ke ag mÿ tó ja nĩ, ti tÿ fénhta han ke to hã. ¹⁷ Ti fénhta kurãn kã tóg ti *camarada* jënëg mũ, ti tÿ ùn kógfyn kÿ nÿtĩ ag mÿ: “ha kãmũjëg, kar kÿ tóg nĩ ha,” he jé. ¹⁸ Hã ra ag tóg ve sór tũ nĩ, ag kar ti. Û tóg ti mÿ: “ga kajãm inh, hã kÿ sóg venh tĩ mũ ver. Ûri tóg inh mÿ vënh mÿ tĩ,” he mũ. ¹⁹ Kÿ ù tóg ti mÿ: “monh gé sóg, monh tÿ 5 (ke) régre,” he mũ gé. “Kÿ sóg ag venh tĩ mũ ver,” he tóg mũ gé sir. ²⁰ Kÿ ù tóg ti mÿ: “ùri sóg prũg mũ ha, hã kÿ tóg vënh mÿ tĩ,” he mũ gé.

²¹ Kÿ ti *camarada* tóg ti mÿ tónh kãtĩ mũ. Kÿ tóg jũ mũ. Ti mÿ tóg: “ëmĩn mág ra tĩg, ëpry kãsir ra ke

gé, ěmã kar ki,” he mũ. “Kỹ ùn jagtar ag tatĩ kãtĩg, ùn kãnhgrĩ ag, ùn kyvó ag, ùn tĩg vãnh ag ke gé,” he tóg. ²² Kĩ tóg tĩg mãn mũ. Tá vỹn ke kũ tóg ti mỹ: “ke kãn inh huri. Hã ra tóg fór tũ nĩ ver, fénhta jo ãn ti,” he mũ.

²³ Kĩ ti *patrão* tóg: “vẽsỹkã tĩg mãn ge,” he mũ. “Vãnh kã mĩ tĩg, ěmã kãsir pẽ kã mĩ ke gé, ěpry ra, ěmĩn jagma,” he tóg. “Ag kutãn nĩ, fénhta jo ãn fór jé,” he tóg.

²⁴ Hã kũ sóg ãjag mỹ ke mũ. Û mỹ sóg tó vén ja nĩ, hã ra ag tóg inh fénhta venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg. *Jesus tỹ Fariseu* ag mré jẽn kũ ag mỹ kãmén hã vẽ.

Ěg tỹ ěg jykre tovãnh
(Mt 10.37-38)

²⁵ Kejẽn ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. Kĩ tóg ag jé vĩrĩn ke kũ ag mỹ: ²⁶ “ũ tỹ inh mré tĩg pẽ han sór mũ jé inh hã to há kãfór nĩ, ti han mũ fag kri, ti prũ fi kri, ti krẽ kri, ti kãke ag kri, ti jãvy ag kri, ti ve fag kri, vẽn kri ke gé, mỹr, ha mẽ,” he mũ. “Ke tũ nĩ mũ ra tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kũ tóg tỹ inh mré ke nĩnh ke tũ nĩ gé. ²⁷ Ha vé, ag tỹ inh krunh tỹ inh kri fi kũ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kũ isén jé, ha vem nĩ. Vẽn nenh ke tũ sóg nĩ. Û tỹ inh ri ke han sór tũ nĩn kũ tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kũ tóg tỹ inh mré ke nĩnh ke tũ nĩ gé,” he tóg.

²⁸ “Û tỹ ãn mág han sór mũ to jykrén. Ti jãnkamy nĩkrén vén jé tóg ke mũ. Kũ tóg ãn kaja to jykrén ke mũ gé sir. Ti tỹ ti mỹ há nĩn kũ tóg vãhã ãn han sór ke mũ. ²⁹ Ti tỹ to hã to jykrén há han tũ nĩn kũ tóg vẽn mỹ tĩ. Kũ tóg ãn jẽg ken ki kũm kũ ti krogrog han ke mũ sir. Ti tỹ ti krogrog han mũ ra ti jãnkamy tóg tũ' henh ke mũ, kũ tóg tovãnh ke mũ sir. Kũ ti mré ke

ag tóg ti to ví ky ti nynh mũ sir. ³⁰ Ti to ag tóg: “In mág han sór tóg mũ vễ, hã ra tóg to jykrén há han ja tũ nĩ, hã ky tóg kar tũ nĩ,” henh ke mũ,” he tóg.

³¹ “Kar ky pã'i mág to jykrén nĩ gé. Pã'i ù tỹ ti mré vễnh génh han sór ky tóg ti krêm ke ag nĩkrén vén ke mũ gé sir, vễnh génh ke to hã. “10 *mil* (ke) ẽg nỹtĩ,” he jé tóg ke mũ. “Èg mỹ ag tỹ hên ri kenh mũ vỹ? 20 *mil* (ke) ag nỹtĩ. Ag mỹ ẽg tỹ tũ' he kãn ke tũ nĩ vỹ?” he jé tóg ke mũ. ³² Ky tóg pã'i ù ẽn mỹ vễnh vĩ jẽnễnh mũ, ti tỹ kór há tá nĩ hã ra. Ky tóg ti mỹ: “inh ã mỹ ne nĩm mũ, ã tỹ isovãnh jé?” henh ke mũ,” he tóg.

³³ “Hã ky inh mré mũ pẽ han ke to jykrén nĩ. Iso há kãfór nỹtĩm nĩ, ãjag tũ kar kri. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag pijé inh mré mũ pẽ han mũ',” he tóg.

Sa to vễjyre

(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ “Sa vỹ há nĩ. Hã ra ti kãhór nĩn ky ẽg tỹ ne tỹ tỹ kajã' he mãn ke tóg tũ tĩ,” he tóg. ³⁵ “Ti kãhór nĩn ky tóg kórég nĩ. Fón ẽg tóg tĩ. Èg pijé ẽg japỹ ki ti fón tĩ', ẽg jakré tỹ tóg há' henh ke tũ nĩ gé. Ti fón pẽ han jé ẽg tóg ke mũ. Ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ inh mré mũ pẽ han tũ nĩn ky. Jẽmẽ há han nĩ, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg.

15

Ovelha vãfor kãme

(Mt 18.12-14)

¹ Kejên ù tỹ *imposto* mãg tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, Topẽ vĩ mranh tĩ ag ke gé. Ag tỹ ti vĩ mẽ sór vễ. ² Ky tóg *Fariseu* ag mỹ kórég nỹ, Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag mỹ ke gé. Ky ag tóg ti to vĩ vĩ he mũ sir. “Topẽ vĩ

mranh tĩ ag to tóg há nĩgtĩ. Ag mré tóg jěg tĩ mȳr,” he ag tóg mũ.

³ Kĩ tóg fag mré ag mȳ: “ũ tȳ Topě vĩ mranh mũ tȳ ti jykre kórég tovãnh kȳ tóg ge nȳnh mũ, ha mẽ,” he mũ. ⁴ “Ũ mẽg tȳ mé vȳ tȳ ũ tȳ 100 (ke) nȳtĩ. Hã ra kejěn ti mẽg pir tóg vãfor mũ. Kĩ tóg ti kaněnh tĩ mũ sir, ũn e ên ag ré kȳ. ⁵ Ti tȳ ti ve kȳ ti fe tóg mrin ke mũ sir. Kĩ tóg ti nunh kri ti fi kȳ kãtĩ mũ sir. ⁶ Kĩ tóg ti ĩn tá jun mũ. Tá tóg ti kanhkã fag jé prěr mũ, ti rã hã nȳtĩ fag kar. Kĩ tóg fag mȳ: “inh mré ti to mȳ sér,” he mũ. “Inh mẽg vȳ vãfor ja nĩ, hã ra sóg ti ve mãn mũ,” he tóg. ⁷ “Kĩ tóg ge nĩ, ha mẽ. ũ tȳ 99 (ke) ag tȳ vějykre kuryj han kȳ tóg há tĩ sir. Kĩ tóg kanhkã tá ke ag mȳ sér tĩ sir. Hã ra tóg sér kãfór tĩ, ũn pir tȳ ti jykre kórég tovãnh kȳ, ti tȳ ti tȳ Topě vĩ mranh mũ ên tovãnh kȳ,” he tóg *Jesus* ti.

Jãnkamy vãfor kãme

⁸ “Kĩ ũn tȳtã fag tóg ge nȳtĩ tĩ gé, ha mẽ. ũ fi tóg jãnkamy tȳ 10 (ke) tȳ tũ nĩ. Kejěn ũn pir tóg fi mȳ vãfor mũ. Kĩ fi tóg néj grug kȳ fi ĩn kã mũ prun kãn mũ gé, jãnkamy ên kaněn jé. ⁹ Vãhã fi tóg ve mãn mũ sir. Kĩ fi tóg fi mré ke kar fag jé prěr mũ. Kĩ fi tóg fag mȳ: “inh mré to mȳ sér,” he mũ. “Inh jãnkamy vȳ vãfor ja nĩ, hã ra sóg ve mãn mũ,” he fi tóg mũ. ¹⁰ Kĩ tóg ge nĩ, kanhkã tá, ha mẽ. Topě tȳ jěgně jafã ag mȳ tóg sér tãvĩ tĩ, ũ fi tȳ fi tȳ Topě vĩ mranh ên tovãnh kȳ, ha mẽ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ũ kósın vãfor kãme

¹¹ Kĩ tóg: “ũ vȳ tóg kósın régre ja nĩgtĩ gé,” he mũ. ¹² “Kĩ ti kósın tȳ ěgno tóg ti panh mȳ: “ha ũri inh mȳ isũ nĩm, ã tȳ inh mȳ nén nĩm ke mũ ên ti,” he

mũ. Kĩ ti panh tóg ti krẽ mỹ ti tũ vãnh kãpãm mũ sir. ¹³ Kãnhmar ti kósin kyrũ tóg ti tũ mãn kỹ ãmã ù ra tĩ mũ. Tá tóg vãm kãn mũ, nén ù kórég kar to. ¹⁴ Kejẽn tóg tá prỹg han mũ sir, ãmã ãn tá. Kỹ tóg kókĩr mũ sir. ¹⁵ Kỹ tóg tá ke ù mré vēmén mũ, ti tỹ ti mỹ vãnh rãnhrãj nĩm jé. Kỹ tóg ti tỹ ti mỹ ti mễg tỹ porko ki rĩr jé ti jẽnég mũ sir, ti *saфра* ra. ¹⁶ Kỹ tóg ti mễg jẽn ko sór mũ, ti kókĩr tãvĩ nĩn kỹ. ¹⁷ Kỹ tóg kejẽn krĩ há han mũ. To jykrén tóg mũ sir. “Inh panh mỹ rãnhrãj tĩ ag vỹ ãmĩ ko mág tĩ. Ag jẽn tóg ag mỹ kén tĩ. Jo sóg kókĩr kỹ ter sór mũ ha,” he tóg. ¹⁸ “Inh jé hỹn inh panh kukãm tĩg mãn ha,” he tóg. “Kỹ sóg ti mỹ: ‘panh’,” henh ke mũ. “Kanhkã tá nĩ ãn vỹ mranh inh, ã vỹ ti ke gé. ¹⁹ Kỹ sóg vãnh mỹ tỹ ã kósin tũ nĩ. Vẽnhmỹ sóg tỹ ã *camarada* nĩnh ke nĩ ha,” he jé sóg ke mũ,” he tóg mũ, to jykrén kỹ. ²⁰ Kỹ tóg tĩ mũ sir, ti panh kukãm.

Hã ra ti panh tóg kuvar há tá ti kãtĩ ãn vég mũ. Kỹ tóg ti kato tĩg kỹ ti ki póm ke mũ sir. Ti ki nhun ke tóg mũ gé sir. ²¹ Kỹ ti kósin tóg ti mỹ: “panh’,” he mũ. “Kanhkã tá nĩ ãn vỹ mranh inh, ã vỹ ke gé. Hã kỹ sóg vãnh mỹ tỹ ã kósin tũ nĩ ha,” he tóg.

²² Hã ra tóg ti mỹ: “vó, vãnh pãte fón kỹ tóg nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ti *camarada* ag mỹ: “kur há tãvĩ ãn gé kãmũjég,” he mũ. “Ti nĩgé kã rãg gé, nĩgé kã nĩm jafã tỹ, pẽn né ãn ke gé. ²³ Monh tãgy ãn venh mũjég. Ti tãnh ra, ãg tỹ ko jé. ²⁴ Inh kósin vỹ inh mỹ ter ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ja ti nĩ vễ, hã ra tóg kãtĩg mãn mũ,” he tóg. Kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir, ag tỹ fénhta han kỹ.

²⁵ Hã ra ti kósin sanh tóg ti japỹ tá rãnhrãj tĩ. Kỹ tóg vãhã tá kãtĩg kỹ ti ãn tá jun kỹ vãkyr mễg mũ. Fag

vênh gringrén ên vég tóg mũ. ²⁶ Kĩ tóg ti *camarada* mĩ: “fénhta tỹ ne nê hỹn'?” he mũ. ²⁷ Kĩ tóg ti mĩ: “ã jãvy vỹ jun, kỹ ã panh vỹ monh tăgy ên tãnh,” he mũ. “Ti mĩ tóg sér tĩ, ti tỹ ti ve mãn kỹ. Kaga tũ tóg jê, há tóg jê, hã kỹ tóg ã panh mĩ sér tĩ,” he tóg. ²⁸ Kĩ tóg jũ mũ sir. Kỹ tóg ãn kã ra rã tũg mũ, jũ kỹ.

Kỹ ti panh tóg ti mĩ jã han tĩ mũ. Ti mĩ tóg: “êg mré fénhta venh kãrã,” he mũ. ²⁹ Hã ra tóg ti mĩ: “nejé,” he mũ. “Prỹg tỹ hên ri ke ki sóg ã rãnrãj ti han, ha mẽ. Inh pijé ã vỹ mranh ja nĩgtĩ'. Ge ra ã tóg inh mĩ nén ù nĩm ja tũ nĩ. ã pijé inh mĩ *cabrito* fêg tĩ', sỹ inh mré ke ag mĩ fénhta han jé. ³⁰ Hã ra ã kósin ên tóg jun mũ sir, kỹ ã tóg ti mĩ monh tăgy ên tãnh. Kórég ti nĩ. ã tũ fón kãn tóg mỹr, ùn týtá kórég fag to, hã ra ã tóg fénhta mág han mũ, ti kãtĩg kỹ,” he tóg.

³¹ Hã ra ti panh tóg: “vó,” he mũ. “Inh mré ã tóg jê nĩ, kỹ tóg inh mĩ sér tĩ. Kỹ isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. ³² Hã ra fénhta tag vỹ há nĩ, ha mẽ. Êg mĩ tóg sér tãvĩ tĩ. ã jãvy vỹ inh mĩ ter ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ja ti nĩ vê, hã ra tóg kãtĩg mãn mũ,” he tóg, ti panh ti, ti kósin sanh mĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

16

Êg tỹ êg tũ vênh kãpãm ke

¹ Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ, fag mỹ: “kejên ùn riko tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Kỹ ti tũ ki rĩr tĩ tóg nĩgtĩ gé. Kejên ag tóg ti tũ ki rĩr tĩ ên to vĩ mũ. Ti *lograr* he mẽ ti nêji nĩ. ² Kĩ tóg ti mĩ: “ã tỹ han mũ mẽ inh,” he mũ. “Sỹ ã rãnrãj tugnỹm ke vê. Ki rĩr mãn ke tũ ã tóg nĩ ha,” he tóg mũ. ³ Kĩ tóg to jykrén kỹ: “inh hỹn hê

ri kenh mũ ha?” he mũ. “Inh *patrão* tỹ inh kutẽm kỹ inh hỹn ne konh ke mũ ha? Inh ẽpỹ jé sóg krój nĩ. Kỹ sóg vẽn̄h kar mỹ: “inh mỹ nén ù nĩm, inh mỹ jãnkamy nĩm,” he sór tũ nĩ gé. Inh mỹ'a tóg tĩ,” he tóg. ⁴Kejẽn tóg: “vãhã inh ki kanhró nĩ ha,” he mũ. “Sỹ tag han kỹ ag tóg iso há nỹtĩnh mũ, kỹ ag tóg inh mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” henh ke mũ,” he tóg. ⁵Kỹ tóg ù tỹ ti *patrão* mỹ néve nỹtĩ ẽn ag jé prẽr kãn mũ sir. Kỹ tóg ù mỹ: “ã néve tỹ hẽ ri ke nĩ?” he mũ. ⁶Kỹ tóg ti mỹ: “*azeite lata* tỹ 100 (ke) ki inh néve jẽ,” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vẽn̄h rãn ti, sỹ ã mỹ ã néve térem kỹ 50 (ke) rãn jé,” he mũ. ⁷Kỹ tóg ù mỹ: “jo ã?” he mũ gé. Kỹ tóg ti mỹ: “*trigo* sako tỹ 100 (ke) vẽ,” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vẽn̄h rãn ti, sỹ ã mỹ térem kỹ 80 (ke) rãn jé,” he mũ gé.

⁸Kỹ ti *patrão* tóg mẽg mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “jykre mẽ ã tóg nĩ, kỹ ã tóg ù tỹ hẽn ri ke tỹ ã to há nĩ han, ã tỹ ag mỹ ag néve rem kỹ,” he mũ,” he tóg.

“Kỹ hã vẽ. Û tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ag tũ to jykrén há han tĩ, inhhã, ha mẽ. Tỹ ag ẽprã ke nỹtĩ, hã kỹ ag tóg tag ki nén to jykrén há han tĩ, ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag kãfór,” he tóg.

⁹“Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. ãjag tũ tỹ vẽn̄h kãpãm nĩ, Kỹ ag tóg ãjag to há nỹtĩnh mũ. Kejẽn ãjag tóg ãjag tũ ré kỹ mũnh mũ. Ẽn kã ãjag tóg mũ há han ke mũ gé. Kanhkã tá ag tóg ãjag mỹ: kunĩg, henh ke mũ.

¹⁰Û tỹ nén ù sĩ ki rĩr há han kỹ tóg nén ù ki rĩr há han kãn ke mũ gé. Jãvo ù tỹ nén ù sĩ ki rĩr kónãn kỹ tóg nén ù ki rĩr kónãn kãn ke mũ gé sir. ¹¹Ẽg tỹ ga kri nén vég mũ vỹ kãnhmar tũ' henh ke mũ. ãjag tỹ hã ra ga kri ãjag tũ ki rĩr há han tũ nĩn kỹ ãjag tóg kanhkã tỹ tỹ nén ù tũ nỹtĩnh mũ gé. ¹²ãjag tỹ ẽprã

nén vég mũ vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ. Ti hã mỹ ãjag tóg ki rĩr ke mũ. ãjag tỹ ti tũ ki rĩr há han tũ nĩn kỹ tóg sir ãjag mỹ ãjag tũ pẽ ãn nĩm ke tũ nĩ gé, kanhkã tá,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg jagrẽ régre
(Mt 6.24)

¹³ “Ã jagrẽ régre nĩn kỹ tóg vẽn h mỹ tĩ. ã tỹ Topẽ hã tỹ jagrẽ nĩn kỹ jãnkamy tân ãn tỹ jagrẽ nĩ sór tũg nĩ. ã tỹ jãnkamy e ve sór kỹ ti hã vỹ tỹ ã jagrẽ nĩnh mũ. Kỹ ã tóg Topẽ tỹ ã mỹ nén tó mũ ãn to jykrén há han ke tũ nĩ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Topẽ jykre
(Mt 11.12-13; 5.31-32; Mc 10.11-12)

¹⁴ Hã ra *Fariseu* ag tóg mễg mũ. Jãnkamy mág hã to ag tóg há nỹtĩ. Hã kỹ ag tóg ag tỹ *Jesus* vĩ mẽ kỹ ti to é he mũ. ¹⁵ Hã ra tóg ag mỹ: “ẽprã ke ag mỹ ãjag tóg tỹ ãn jykre há nỹtĩ ve nĩ,” he mũ. “Hã ra Topẽ vỹ ãjag tỹ nén to jykrén mũ ãn vég nĩ, ti mỹ ãjag tóg kavéj nỹtĩ,” he tóg. “Ëprã ke mỹ nén sĩnvĩ nĩ ve tóg Topẽ mỹ kórég nĩ,” he tóg.

¹⁶ “*Moisés* tỹ ãg mỹ Topẽ vĩ tó ja ãn vỹ *João* tá krỹg, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ ãg mỹ nén tó ja kar ãn ti. *João* tá jun kỹ vỹjyre tãg vễ sir, hã vỹ: Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ, he mũ. Kỹ ã tỹ hẽn ri ke ag tóg vãsãnsãn tĩ, ag tỹ ve jé.

¹⁷ Hã ra Topẽ jykre si ãn tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé, *Moisés* tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn ti. Ga vỹ tũ' henh ke mũ, kanhkã ti ke gé. Jãvo Topẽ jykre vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg.

¹⁸ “Ëg prũg kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ. ã tỹ ã prũ fi fón kar kỹ ã fi tỹ prũg mãn kỹ ã prũ tũ fi vễ sir. Kỹ ã tỹ

ã prũ fi fón kar ký ù tỹ fi tỹ prũg mǎn ký fi mén tũ vĕ gé sir,” he tóg, *Jesus* ti.

Ů tỹ Topĕ vĭ mĕ jāvānh ag tỹ nũgme ki vár ke

¹⁹ Ký tóg ag mỹ: “kejĕn ù tóg nĭgtĭ, ùn riko pĕ,” he mũ. “Kur kaja e tu ti tĭgtĭ, kur hapĕ. Kurã kar ki tóg vĕjĕn há ko tĭ. Fénhta ri ke han tóg tĭ, kurã kar ki.

²⁰ Ký ùn jagtar tóg nĭgtĭ gé. Ti jiji hã vỹ: *Lázaro*, he mũ. Vĕnh kaga fugfo han vānh ĕn han ký tóg nĭ, ký tóg nỹ nĭ, ùn riko ĕn ĭn jānkā kā. ²¹ Ĕn vỹ kókĭr tĭgtĭ, ti kaga to. Ký tóg ùn riko jĕn vár ko sór tĭgtĭ, hã ra tóg ti mỹ nĭm tũg tĭ. Kasor hã ne ti pĕnĭn e nỹtĭ. Vĕnh fugfo han vānh ĕn tugmāg ag tóg tĭ. ²² Kejĕn tóg ter mũ, ùn jagtar ĕn ti. Ký Topĕ tỹ jĕgnĕ jafã ag vỹ ti va mũ mũ, ti kuprĭg ti, kanhkā ra. Tá *Abraão* tóg nĭ nĭ, ĕg jóg' jóg ve ti, ký tóg ti mré nĭ nĭ sir, ti tỹ tỹ ti krĕ'krĕ nĭn ký.

Kar ùn riko tóg ter mũ gé sir. Ký ag tóg ga kā tá ti péju mũ. ²³ Hã ra tóg nũgme ki kutĕ mũ, ti kuprĭg ti. *Inferno* tá ti vĕsýrĕnh jagy han mũ sir. Kejĕn tóg kanhkā ki ĕvānh mũ, ký tóg tá *Abraão* vĕg mũ, *Lázaro* ke gé, kuvar há tá. ²⁴ Ký tóg ag mỹ prĕr mũ. “!..Ijóg' ..! !..*Abraão*'..!” he tóg. “!..Ijagāgtān ra..!” he tóg. “*Lázaro* jĕnĕ ra, ti tỹ ti nĭjuja junun mrān ký inh nũnĕ mrān sĭ han jé. Inh mỹ tóg rỹjgy tāvĭ tĭ, pĭ kā ki,” he tóg.

²⁵ Ký *Abraão* tóg ti mỹ: “inh kósin,” he mũ. “Ā tỹ ga kri tĭ ja ĕn ki ĕkré. Tá Ā tóg há tĭ ja nĭgtĭ, jāvo *Lázaro* tóg jagtar ja nĭgtĭ. Ký tóg tag ki há tĭ nĭ, jo Ā tóg vĕsýrĕnh jĕ nĭ, Ā tỹ ti jagāgtān ja tũ nĭn ký. ²⁶ Ký ĕg kaju ki tóg tỹ kāgnó nĭ, ký ù tóg pāte rĕg ke tũ nĭ. Tag ki ke pijé ĕn ra tĭg mũ', ĕn tá ke pijé tag ra kãtĭg mũ gé', kāgnó tag tugrĭn',” he tóg.

27 Kĩ ùn riko ja tóg ti mĩ: “kĩ sóg ã mĩ nén ù tó sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Á mĩ inh jóg ãn ra *Lazaro* jẽnẽnh ke tũ? Tá inh mré ke ag vỹ nỹtĩ. 28 5 (ke) ag nỹtĩ, inh mré pygfa ja ag. Ti tỹ ag mỹ tónh tĩg jé, ag tỹ tag ki junjun tũ nĩ jé, ag tỹ inh mré vễsỹrẻnh tũ nĩ jé,” he tóg.

29 Kĩ *Abraão* tóg ti mĩ: “vó, tá ag tóg *Moisés* tỹ ẻg mỹ nẻn tó ja ẻn mẽnh mũ, Topẻ vỹ tó tĩ kar ag vỹ ke gé. Hả kĩ ag tóg Topẻ vỹ jẻmẻnh mũ, ag tỹ mẽ sór kĩ,” he mũ.

30 Hả ra tóg: “vó, vẻser tỹ ag tá jun kĩ ag tóg jẻmẻ há han ke mũ vẻ, kĩ ag tóg ag jykre pỏno ẻn tovỏnh ke mũ vẻ,” he mũ.

31 Hả ra tóg: “vó, ag tỹ *Moisés* vỹ jẻmẻ sór tũ nẻn kĩ ag tóg vẻser vỹ mẽnh ke tũ nĩ gé, ag tỹ Topẻ vỹ tó tĩ ag vỹ mẽ jỏvỏnh nỹtĩn kĩ,” he mũ, *Abraão* ti, ùn riko ja ẻn mỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

17

Topẻ vỹ mranh tỹ jagy nĩ
(*Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42*)

1 Kĩ tóg ti mrẻ mũ tĩ ag mỹ: “ủ tỹ hẻn ri ke ag vỹ ù tỹ iso há ẻn tỹ isovỏnh han sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Hả ra ag tóg tag to vẻsỹrẻnh tỏvỹ han ke mũ. Topẻ vỹ ag ve kỏnỏn tỏvỹ han ke mũ. 2 Ủ tỹ ùn sỡ tỹ inh ki rỏ tovỏnh han mũ mỹ tóg há tĩ vẻ, ẻg tỹ pỏ mág tỹ ag nunh to sa kĩ goj nig mág kuju ki ag vỏm jẻ. Tag vỹ ag mỹ jagy tĩ vẻ. Hả ra ag tóg ti jagy tag kỏfỏr venh ke mũ. 3 To jykẻn, vẻnh ki rỏr kĩ.

Kejẻn ã rẻgre vỹ Topẻ vỹ mranh mũ. Kĩ ti mỹ tỏm nĩ, ti tỹ kygnẻ ti. Ti tỹ tovỏnh sór kĩ ti mỹ vẻnh pỏte fỏn nĩ. 4 Hẻn ri ke mũn tóg ti tỹ Topẻ vỹ mranh ẻn

han mǎn', han mǎn', he sór mũ. Kurã pir ki tóg mranh tỹ hên ri ke han sór mũ, hên ri ke mũn. Hã ra tóg tónh kãtĩg mǎn', tónh kãtĩg mǎn', he mũ gé. Kỹ ti mỹ vênh pãte fôn to krónh ke tũg nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg tỹ Topẽ ki rã há han ke

⁵ Kỹ *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag tóg ti mỹ: “Ēg tỹ Topẽ ki ge há han há tóg tĩ,” he mũ. “Kỹ to Ēg tar han nĩ,” he ag tóg. ⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ Topẽ ki ge kỹ tóg há tĩ,” he mũ. “Ka tỹ krén to jykrén nĩ,” he tóg. “Sĩ ti nĩ, Ēg tỹ ti krãn ve ki. Hã ra tóg mog há han tĩ. Tag ri ke han nĩ, Topẽ ki rã kỹ. Kỹ ãjag tóg nén ù kar to tar nỹtĩnh mũ. Ka tag ve ra ha. Ājag tỹ ti mỹ: “ã jĕgja ki kã kãkutẽ kỹ goj ki vênh krãn,” hen kỹ tóg kenh mũ, ãjag tỹ Topẽ ki rã há han kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Tỹ Ēg Topẽ camarada nỹtĩ

⁷ “Ājag camarada jykre to jykrén nĩ,” he tóg. “Ājag japỹ ki tóg rĩr tĩ, ke tũ nĩ kỹ ãjag mĕg ki. Rãkãnh kỹ tóg ti rãnrãj ja tá kãtĩ tĩ. Kỹ ãjag pijé ti mỹ: “kunĩg, jĕn jé,” he tĩ. ⁸ Ti mỹ ãjag tóg: “inh mỹ vĕjĕn han, ijĕn jé, isỹ kron jé,” he tĩ. “Kar kỹ ã tóg jĕn ke mũ gé, kron ke mũ gé sir, ijĕn kar kỹ,” he ãjag tóg tĩ, ãjag camarada mỹ. ⁹ Kỹ ãjag tóg ti mỹ vĩ há han tũ nĩ gé, ti tỹ ãjag vĩ ki króm mũ ra. Ājag camarada vĕ mỹr, hã kỹ tóg ãjag vĩ ĕn han ke mũ. ¹⁰ Kỹ ãjag camarada ag ri ke han nĩ, Topẽ mỹ, ha mĕ. Ājag tỹ Topẽ tỹ Ēg mỹ nén tó mũ ĕn han kãn kỹ, jagnĕ mỹ: “Topẽ camarada vĩ tỹ Ēg nỹtĩ,” hem nĩ. “Ēg tỹ ti tỹ Ēg mỹ nén tó mũ ĕn han mũ ra tóg ver tỹ nén ù tũ nĩ,” hem nĩ, jagnĕ mỹ. “Ti vĩ han kãn tugrĩn Ēg tóg há nỹtĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ùn kagyga e ag tỹ há' he

¹¹ Kỹ tóg *Jerusalém* ra tĩg sór mũ. Hã kỹ tóg ga tỹ *Samaria* mré ga tỹ *Galiléia* fyr mũ tĩ mũ. ¹² Tá tóg ãmã ù ki rã mũ. Hã ra ù tỹ 10 (ke) ag tóg ti kato kãmũ nĩ, vãnh kaga kren vãnh hynhan kỹ nỹtĩ ag. Ag tỹ ti ve kỹ ag tóg kór há tá nỹtĩ nĩ. ¹³ Kỹ ag tóg jamã há ra prênprêr kỹ: “!..*Jesus*'..!“ he mũ. “!..*Senhor*'..! !..Ëg jagãgtãn ra..!“ he ag tóg mũ. ¹⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “Topê tũ ki rĩr tĩ ag mỹ vãnh ven mũjêg,” he mũ.

Ag mũn kỹ ag tóg hághá' he kãn mũ sir, ag tỹ tá junjun to hã. ¹⁵ Kỹ ag kã ùn pir tóg kyrã mũ, ti to. Topê mỹ tóg vĩ há han mũ, ti tỹ há' hen kỹ. Kỹ vãnh kar vĩ ti vĩ mẽg mũ. ¹⁶ Ti tỹ tá jun kỹ tóg ti krêm mũg ke mũ. Ti mỹ tóg: “inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ isỹ há' hen kỹ,” he mũ. *Samaria* tá fóg ù vễ, ù tỹ *Jesus* to kyrã mũ ên ti.

¹⁷ Kỹ tóg: “ù tỹ 10 (ke) ag vĩ há' he kãn,” he mũ. “Hã ra ùn pir ne kyrã'. Hỹn, ù ag, ù tỹ 9 (ke) ên ag?” he tóg. ¹⁸ “Fóg tag hã vĩ ti pir mỹ kyrã, Topê to: ùn mág vĩ tỹ ti nĩ, he jé,” he tóg. ¹⁹ Kỹ tóg fóg ên mỹ: “jêgnê ra,” he mũ. “Ha tĩg,” he tóg. “Ã tỹ inh ki rã hã kỹ ã tóg há' he mũ,” he tóg.

Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ to vễjykre
(*Mt 24.23-28, 37-41*)

²⁰ Kejẽn *Fariseu* ag tóg *Jesus* ki jêmẽnh kãmũ mũ. “Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ ên mỹ ver kór gy nĩ?” he ag tóg. Kỹ tóg ag mỹ: “ti vég tũ êg tóg nĩ, êg kanê tỹ,” he mũ. ²¹ “Hã kỹ êg tóg ti to: tag kã ti nĩ, tãtá ti nĩ, henh ke tũ nĩ gé. Ha mẽ, ãjag kã mũ ti hur vãnh ven, ãjag tỹ ti vég tũ hã ra,” he tóg.

22 Kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag mÿ: “kejën tóg ãjag tÿ Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh hapê tĩnh mũ,” he mũ. “Tĩ tÿ kurã pir ki ãjag mÿ vënh ven ra tóg ãjag mÿ há tĩnh mũ vë, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ ver,” he tóg. 23 “Kejën ag tóg ãjag mÿ: “tag ki ti jun,” henh ke mũ. “Ën tá tóg jë,” he jé ag tóg ke mũ gé. Kÿ venh mũ tũg nĩ hã ra. 24 Inh kătĩg măn ke vÿ tÿ ta tÿ kóm kóm ke ri ke nĩnh mũ. Vënh kar vÿ inh ve kãn ke mũ. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nĩ,” he tóg. 25 “Inh kătĩg măn ke to hã sóg hã ra vësÿrénh mág han ke mũ ver. Ûri ke ag vÿ iso é henh ke mũ ver,” he tóg.

26 “Kÿ inh kătĩg măn ke kurã ên kã êprã ke ag tóg han kãn ke mũ, ag tÿ Noé tÿ ga mĩ tĩ mũ kã nén han ja ên ti. 27 Ta kutê to hã ag tóg jën ja nĩgtĩ. Kronkron ja ag tóg nĩgtĩ gé. Vënh prũg kutêm ja ag nĩgtĩ gé. Ën kã Noé tóg kejën *canoa* tÿ ãn kã ra rã ja nĩgtĩ. Ti tÿ kã ra rã kar kÿ, ta tóg sir kutê ja nĩ, kÿ ag tóg goj var ki kãgter kãn ja nĩ. 28 Ló tÿ ga mĩ tĩg ki tóg hã ri ke pë ja nĩ gé. Jën ja ag tóg nĩgtĩ gé. Kronkron ja ag tóg nĩgtĩ gé. Nén vëne he ja ag tóg nĩgtĩ gé. Ëkrãn ja ag tóg nĩgtĩ gé. Đn hynhan ja ag tóg nĩgtĩ gé. 29 Ën kã Ló tóg kejën êmã tÿ *Sodoma* tá kãkutê ja nĩ, kÿ pĩ tóg kanhkã tá kătêre ja nĩ, êmã ên kri, pó tÿ *enxofre* nĩja ke gé. Kÿ ên tóg ag kãgtén kãn ja nĩ. Topê tÿ ag vóg kónãn ke to jykrén ja tũ ag tóg nĩgtĩ. 30 Ge ti nĩnh mũ gé, êprã ke fi kósin tÿ vënh ven măn ke kurã ên kã. To jykrén ke tũ ag tóg nĩ gé, ti to há tũ ag. 31 Û tÿ kurã ên kã ti ãn to hã tĩn kÿn jé ti tũ măn rã sór tũg. Û tÿ êpÿ tá tĩ ên jé ti tũ to vÿn ke tũg. 32 Ló prũ fi to jykrén nĩ, ãjag tÿ fi tÿ vësÿjãm êvãnh ên ri ke han tũ nĩ jé. 33 ãjag tÿ ãjag jykre hã han sór kÿ ãjag tóg

nũgme ki vár ke mũ, ha vem nĩ. Ājag tỹ isugrĩn ājag jykre fi mǎn kỹ ājag krenkren ke vễ, ha vem nĩ,” he tóg.

³⁴ “Hǎ kỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Kuty ẽn kǎ, inh kǎtĩg mǎn ke kǎ kuty ẽn kǎ ũn régre ag vỹ jagně mré nũgnũr nỹtĩnh mũ. Kỹ sóg ag kǎ ũn pir jé prěr ke mũ, kỹ tóg inh mré tĩg mũ, jǎvo ti régre vỹ kǎ nỹnh mũ, ha vem nĩ. ³⁵ Ừn régre fag vỹ ẽgtynyn nỹtĩnh mũ, jagně mré, ẽn kǎ. Kỹ sóg ũn pir fi jé prěr ke mũ, kỹ fi tóg inh mré tĩg ke mũ. Jǎvo fi régre fi vỹ kǎ jěnh ke mũ, ha vem nĩ. ³⁶ Ừn régre ag vỹ ẽpỹ tá rǎnhrǎj mũnh mũ, ẽn kǎ. Kỹ sóg ũn pir jé prěr ke mũ, kỹ tóg inh mré tĩg ke mũ. Jǎvo ti régre vỹ tá tĩnh ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

³⁷ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg: “hǎ ra tag vỹ tỹ hẽ tá ke nĩnh mũ hỹn'?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “kurǎ ẽn kǎ ājag tóg ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he mũ. “Nén ũ ter nỹg ja ri ke ti nĩ. Hǎ tá tóg vễnh mǎn tĩ, jǎtǎ ti. Tag ri ke ti nĩnh mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

18

Ĕg tỹ Topě mré vĩ to krónh kenh ke tũ

¹ Kỹ tóg ag kanhrǎn mũ, ag tỹ kurǎ kar ki Topě mré vễmén jé, to krónh ke tũ nĩ jé. Kỹ tóg: ² “kejěn pǎ'i tóg nĩgtĩ, ẽmǎ ũ tá,” he mũ. “Topě kaměg vǎnh tóg nĩ, ti jykre pǎno nĩn kỹ. Kỹ tóg ti mré ke ag kaměg vǎnh pẽ nĩgtĩ gé. Kórég pẽ ti nĩgtĩ. ³ Ẽn jamǎ tá ũ fi tóg nĩgtĩ gé, ũn mén ter ja fi. Ẽn fi vỹ kejěn ti mỹ: “inh *lograr* he sór mũ ẽn ag jo inh ki rĩr,” he mũ. ⁴ Hǎ ra tóg mẽ jǎvǎnh nĩ. Jatun mỹ tóg nĩ nĩ, kysǎ tỹ hẽn ri ke ki. Kỹ fi tóg ti tá jun tỹ hẽn ri ke han mũ gé. To krónh ke tũ fi nĩ. Kỹ tóg kejěn to

jykrén mŭ. “Topě kaměg vānh inh nĭgtĭ,” he tóg. “Ū kaměg vānh inh nĭgtĭ gé. ⁵ Hã ra fi tóg isovānh tŭ pě nĭ. Kurã kar ki fi tóg inh mŷ to vĭnh kătĭ mŭ. Kŷ inh hŷn fi jy nĭgān mŭ ha, ke tŭ nĭ mŭ ra fi tóg ijŭ han ke mŭ, fi tŷ inh venh kătĭg to krónh ke tŭ nĭ kŷ, ha vem nĭ,” he tóg, pã'i kórég ti,” he tóg.

⁶ Kŷ tóg ag mŷ: “ti vĭ jēmē ra,” he mŭ. “Jykre pāno ti nĭ, hã ra tóg fi tŷ ti mŷ vĭ e ěn to fi kren han sór mŭ,” he tóg. ⁷ “Hã kŷ Topě vŷ ājag krenkren han ke mŭ gé. Ājag kuprēg ja tóg nĭ mŷr, kŷ ti mré vēmén nĭ. Kurã ki ti mré vĭm nĭ, kuty tá ke gé. Ājag kren han tŭ nĭ ve ti nĭ, kejĕn. ⁸ Hã ra tóg ājag krenkren han ke mŭ, kānhmar, ha vem nĭ. Ki hã sóg tó mŭ,” he tóg. “Hã ra ag mŷ ěprã ke fi kósin ěn kătĭg mǎn kŷ ti mré mŭ sór mŭ vŷ?” he tóg.

Ĕg tŷ: “tŷ inh ũn há nĭ,” henh ke tŭ

⁹ Ū tŷ ti vĭ mēg mŭ ěn ag kã mĭ ũ ag tóg vēso: “tŷ ěg tóg ũn há nŷtĭ,” he tĭ. “Jo ũ ag ne kórég nŷtĭ', inhhã,” he ag tóg tĭ. Ĕn ag kanhrān sór tóg mŭ. Kŷ tóg ag mŷ: ¹⁰ “kejĕn *Fariseu* ũ tóg nĭgtĭ,” he mŭ. “Topě ĩn ra tóg tĭ mŭ, tá ti mré vĭ jé. Ti mré ũ tóg ra tĭ mŭ gé, ũ tŷ *governo* mŷ jānkamy mǎg tĭ ti. Ti mré vĭ sór tóg mŭ gé. ¹¹ Kŷ *Fariseu* tóg: “Topě,” he mŭ. “Inh mŷ tóg há tĭ, isŷ jykre kórég tŭ nĭn kŷ. Ū ag tóg nĕn ũ péju tĭ, ũ ag tóg nĕn ũ vēnh mŷ han tĭ inhhã, jāvo inh pijé han tĭ'. Ag prŭ tŭ fag mré ag tóg nŷgnŷ tĭ. Kŷ *governo* mŷ jānkamy mǎg tĭ tag ti vŷ kórég nĭ gé, inhhã. ¹² Ag jāvo sóg vējykre há han tĭ. *Semana* kar ki sóg vākre régre han tĭ, jĕg tŭ nĭn kŷ. Isŷ kar tŷ sóg *dízimo* han tĭ, ā mŷ,” he tóg, *Fariseu* ti, Topě mŷ. ¹³ Hã ra *governo* mŷ jānkamy mǎg tĭ ěn tóg kuvar há

tá jě nĩ, mÿ'ãg kÿ. Kÿ tóg kanhkã ki ěvãnh tũ nĩ gé. Tĩ fe kri tóg kãgmÿg mũ, kÿ tóg: “Topě,” he mũ gé. “Ã vĩ mranh inh mÿr. Ā mÿ inh jagãgtãn ke tũ hã ra?” he tóg.

¹⁴ “Ha mẽ, Topě vÿ ti mÿ vėnh pãte fón, hã kÿ tóg jatun mÿ vyr. Jãvo tóg *Fariseu* ěn mÿ vėnh pãte fón tũ nĩ. Ge ti nĩgtĩ. Ěg tÿ vėso: “há inh nĩ,” hen kÿ Topě tóg ěg mÿ vėnh pãte fón ke tũ nĩ. Ěg tÿ hã ra vėso: “jÿkre kórég inh nĩ,” hen kÿ Topě vÿ ěg to há nĩ, kÿ tóg ěg tÿ ũn mág han ke mũ gé sir, ěg jÿkre kuryñh kÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tÿ gÿr to há

(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Kÿ fag tóg gÿr tatĩ kãmũ mũ ti to, ti tÿ ag.kri ti nĩgé fi jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ.

¹⁶ Hã ra tóg fag jé prěr kÿ ag mÿ: “gÿr mÿ vĩ tũg nĩ,” he mũ. “Fag tÿ iso kãmũ kaměg tũg nĩ,” he tóg. “Ũ tÿ ge hã vÿ tÿ ěg *Senhor* tÿ Topě tũ nÿtĩ,” he tóg. ¹⁷ “Sÿ ke há vė. Gÿr ag vÿ iso há nÿtĩ. ũn kãsir tag fag ri ke nÿtĩm nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg Topě tÿ tÿ ěg pã'i nĩ venh ke tũ nĩ mÿr,” he tóg.

Ũn riko ag

(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)

¹⁸ Kÿ kejėn pã'i ũ tóg ti mÿ: “*Senhor*’, há ã tóg jě,” he mũ. “Sÿ rÿr krÿg ja tũ venh há tóg tĩ. Sÿ ve jé inh hÿn vėjÿkre há tÿ ne han ke mũ?” he tóg. ¹⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “inh mÿ: “há ã tóg jě,” he sór tũg nĩ. Ěg pijé há nÿtĩ’. Topě hã ne ti pir mÿ há nĩ’,” he mũ. ²⁰ “Topě tÿ nén to ěg jÿvėn mũ ěn ki kanhró ã tóg nĩ, hã vÿ: ã prũ tũ fi mré nÿ tũg nĩ, ũ tén tũg nĩ, nén ũ péju tũg nĩ, ũ to ón tũg nĩ, ã nÿ mré ã jóg kaměg nĩ, he mũ,”

he tóg. ²¹ Hã ra tóg: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ. ²² Kĩ tóg ti mẽ: “nén ù pir vỹ tũ nĩ ver,” he mũ. “Ã tũ vãm kãn nĩ, ã tỹ ùn jagtar ag mẽ vin jé, jãnkamy ti. Kỹ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩnh mũ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg. ²³ Kĩ tóg ti mẽ vẽn mẽ tĩ, ti riko pẽ nĩn kỹ.

²⁴ Hã ra *Jesus* tóg ti mẽ vẽn mẽ ãn ki kanhrãn mũ. Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mẽ: “jagy ti nỹ, ùn riko tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he mũ. ²⁵ “Kãvãru pãĩ sór vỹ prẽj nor fĩn kutẽn h ke tũ nĩ,” he tóg. “Ti tỹ fĩn kutẽ há nĩ ra tóg há tĩ vẽ, ùn riko tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kỹ ti vĩ mẽg mũ ag tóg jagnẽ mẽ: “kỹ ù hỹn kren ke tũ pẽ nĩ,” he mũ. ²⁷ Kỹ tóg ag mẽ: “ẽprã ke ag vỹ tá junjun ke tũ nĩ vẽ,” he mũ. “Hã ra Topẽ hã tóg ãg tỹ tá junjun han ke mũ,” he tóg.

²⁸ Kỹ *Pedro* vỹ: “ha vé, ãg tỹ nén ù kar ré kỹ ãg tóg ã mré mũ mũ,” he mũ. ²⁹ Kỹ tóg ag mẽ: “sỹ ke há vẽ. Û tóg kejẽn ti jamã ré kỹ tĩ mũ, ti prũ fi, ti kãke, ti jãvy, ti han mũ fag, ti krẽ ré kỹ tóg tĩ mũ, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ tugrĩn, ti tỹ ti vĩ ki króm jé,” he mũ. ³⁰ “Ën vỹ tóg sir vẽn kaja jé nén kar ãn venh ke mũ, ag jẽgja kã, ga kri, kar kỹ tóg vãhã sir ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé sir, kanhkã tá,” he tóg.

Jesus tỹ ti ter ke tó mãn

(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ Kỹ tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ, vyrmỹ. “Ha vé, *Jerusalém* ra ãg mũnh mũ, kỹ sóg tá ve kãn ke mũ, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ iso nén rán ja ãn ti,” he tóg. ³² “Fóg ag mẽ ag tóg inh fẽg ke mũ, *Jerusalém* tá, ha vem nĩ, ag tỹ iso é he jé, ag tỹ inh vóg kónãn jé, ag tỹ iso sug jé gé, ³³ ag tỹ inh mrãnmrãn jé. Ag

tỹ isén ke vễ. Hã ra sóg kurã tãgtũ tũg kỹ rĩr mãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ³⁴ Hã ra ag tóg ti vĩ tag to jykrén tũ nĩ. Ti vĩ tóg ag mỹ vễnh mỹ tĩ. “Ti tỹ ne tó nễ hỹn’?” he ag tóg mũ sir.

*Jesus tỹ ùn kyvó tỹ há' he
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)*

³⁵ Ag mũn kỹ ag tóg Jericó to hã mũ nĩ. Hã ra ùn kyvó tóg êpry kri nĩ nĩ. “Inh mỹ jãnkamy nĩm,” he tóg tĩ, vễnh kar mỹ. ³⁶ Ên vĩ vễnh kar tỹ êpry jagma mũ mễg tĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “ũ nễ?” he mũ. ³⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “Jesus vễ, Nazaré tá ke ên vễ,” he mũ. ³⁸ Kỹ tóg prěr mũ sir. “!..Jesus'..! !..Davi krẽ'krẽ'..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg mũ. ³⁹ Kỹ ti jãmĩ mũ ag vĩ ti mỹ vĩ jũ han mũ, “mễ kã nĩ nĩ,” hen kỹ. Hã ra tóg prěr mãn', prěr mãn' he mũ. “!..Davi krẽ'krẽ'..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁰ Kỹ Jesus tóg krỹg he kỹ: “ti jé prěr,” he mũ. Ti tỹ ti ki jun kỹ tóg ti mỹ: ⁴¹ “inh ã tỹ hễ ri kenh mũ?” he mũ. Kỹ tóg: “sỹ venh há tóg tĩ,” he mũ. ⁴² Kỹ tóg ti mỹ: “he, ha tã mĩ vé,” he mũ. “Ã tỹ inh ki rã kỹ ã há' henh ke mũ,” he tóg. ⁴³ Kỹ tóg vễsỹmér êvãnh há' he mũ sir. Ti hã mré tóg tĩ mũ sir. Topễ mỹ tóg vĩ há han mũ. Kỹ tóg vễnh kar mỹ há tĩ. Topễ mỹ ag tóg vĩ há han mũ gé sir.

19

Jesus tỹ Zaqueu venh tĩg

¹ Kỹ tóg êmã tỹ Jericó ki rã kỹ fĩn rãm kỹ tĩg sór mũ. ² Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, ti jiji hã vĩ: Zaqueu, he mũ. Governo mỹ jãnkamy mãng tĩ ag pã'i vễ. Kỹ tóg riko tãvĩ nĩ. ³ Ên tóg Jesus ve sór mũ. Hã ra tóg rur

jě, hã ký tóg vĕnh e ag tugrĭn ti vĕg tũ nĩ. ⁴ Hã ký tóg ti jy vĕnhvãg tĩ mũ, ký tóg ka tỹ kren to tãpry mũ, ti tỹ kri nĩg ký ti ve jé. ⁵ Ký tóg ka ěn tá jun mũ. Ký tóg kri ěvãnh ký ti vĕg mũ. Ký tóg ti mỹ: “*Zaqueu*,” he mũ. “Kur kãtére to fũrũn. Isỹ ã ĩn krĕm nũr ke vĕ,” he tóg. ⁶ Ký tóg tere tỹ mrãnh ke mũ sir. *Jesus* mỹ tóg: “mũ jé ha,” he mũ. Ti mỹ tóg sér tĩ, *Jesus* tỹ ti ĩn krĕm nũr sór ký.

⁷ Hã ra vĕnh e ěn tóg *Jesus* to jũ ký ti mỹ: “Topĕ vĩ mranh tĩ vĕ, hã ra tóg ti ĩn krĕm nũr sór mũ,” he mũ.

⁸ Ký tóg ti ĩn krĕm nĩ nĩ. Ký *Zaqueu* tóg vĕso jykrĕn ký ti mỹ vĕnh kãmén mũ. “Ha vé, isũ kuju vin jé sóg ke mũ, ũn jagtar ag mỹ. Ũ ag *lograr* he ja sóg nĩgtĩ, ag tũ ki, hã ra sóg ag mỹ ti kãfór nĩm sór mũ ha. Sỹ jãnkamy pir ki ũ *lograr* he jan ki sóg ti mỹ ũ tỹ 4 (ke) vin sór mũ,” he tóg mũ.

⁹ Ký tóg ti mỹ: “ũri ã tóg kren ke mũ, ã mré ke fag mré hã. *Abraão* krĕ'krĕ vỹ tỹ ã nĩ gé,” he mũ. ¹⁰ “Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Ũn vãfor mũ ěn jãvãnh jé sóg kãtĩg, sỹ ag krenkren han jé, ũn jykre pãno ěn,” he tóg.

Jãnkamy kãme
(Mt 25.14-30)

¹¹ Hã ra ũn e ag tóg ti vĩ mĕg mũ. *Jerusalém* to hã tóg nĩ, hã ký ag tóg ti to: “Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ hỹn vĕnh ven ke mũ, ti tỹ tá jun ký,” he mũ. Ký tóg ag mỹ. “hã tũ vĕ,” he sór mũ. Hã ký tóg: ¹² “kejĕn pã'i tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Ěn tóg ga ũ ra tĩg sór mũ, kór há ra, tá ke ag tỹ ti tỹ pã'i mág han jé. Tag pãte tóg tá vỹn ke sór mũ. ¹³ Tĩ tĩg ke to hã tóg ti *camarada* tỹ 10 (ke) ag mỹ jãnkamy pir nĩm' nĩm' he mũ. Ag mỹ

tóg: “ha inh mÿ tÿ rãnrãj,” he mÿ. “Kejën sóg vÿn kenh mÿ, kÿ sóg ãjag rãnrãj tugnyÿm ke mÿ, ti,” he tóg. Kar tóg tÿ mÿ sir.

¹⁴ Hã ra ti krēm ke ù ag vÿ ti to há tũ nÿtÿ. Kÿ ag tóg ti nón vënh vÿ jënëg mÿ. “Á tÿ ãg kri tÿ pã'i nÿn kÿ tóg vënh mÿ nÿ. Ëg tÿ tag ve jãvãnh tóg tÿ,” he ja ag tóg nÿgtÿ. ¹⁵ Kejën tóg, vësÿ pã'i mág han kÿ vÿn ke mÿ. Kÿ tóg ti *camarada* ag jé prër mÿ sir, ti tÿ ùn mÿ jãnkamy vin ja ãn ag. ¹⁶ Kÿ ù tóg ti tá jun kÿ ti mÿ: “jãnkamy pir nÿm ã tóg. Hã ra sóg kri ù tÿ 10 (ke) gÿjÿ hé,” he mÿ. ¹⁷ Kÿ tóg: “jykre há tãvÿ ã tóg nÿ,” he mÿ. “Nén sÿ ki rÿr há han ã tóg, hã kÿ ã tóg ãmã tÿ 10 (ke) ki rÿr ke mÿ ha,” he tóg. ¹⁸ Kÿ ù tóg ti mÿ: “jãnkamy pir nÿm ã tóg, hã ra sóg kri ù tÿ 5 (ke) gÿjÿ hé,” he mÿ gé. ¹⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “ãmã tÿ 5 (ke) ki rÿr jé ã tóg ke mÿ ha,” he mÿ gé.

²⁰ Kÿ ù tóg: “ha vé, ã tũ ti,” he mÿ. “Inh krÿ pãgja kã ki vin kÿ sóg kri tógfÿn kÿ nÿm han. ²¹ Á kamëg ja inh nÿ, ã vÿ tar to. Á tÿ nén vin ja tũ ãn mãn sór ã tóg tÿ. Á tÿ nén krãn ja tũ kunÿnh sór ã tóg tÿ,” he tóg. ²² Kÿ tóg ti mÿ: “ã vÿ tóg ã jykre pãno han mÿ, ha mÿ,” he mÿ. “Inh mÿ vÿ tar han tÿ? Inh mÿ sÿ nén vin ja kãfór mãn sór tÿ? Inh mÿ sÿ nén krãn ja tũ kunÿnh sór tÿ? ²³ Kÿ ã tÿ ne jé inh jãnkamy tÿ *banco* tá nÿm ja tũ nÿ nÿ? Á tÿ tá nÿm han ra sóg ti *juro* venh ke mÿ vë, kÿ sóg isÿ kãfór mãn ke mÿ vë,” he tóg. ²⁴ Kÿ tóg tá nÿtÿ ag mÿ: “ti nÿgã ti tũ mã,” he mÿ. “Û tÿ jãnkamy tÿ 10 (ke) mãn ja ãn mÿ nÿm, ti tũ pir ti,” he tóg mÿ sir. ²⁵ Kÿ ag tóg ti mÿ: “mÿ. Hã ra tóg tũ mág nÿ ha,” he mÿ. ²⁶ Kÿ tóg: “hÿ,” he mÿ. “Hã kÿ sóg tó mÿ. Ûn tũ mág vÿ mãn mãn ke mÿ. Û tũ sÿ

nĩ ãn tũ mãn kãn jé ag tóg ke mũ gé,” he tóg. ²⁷ “Kỹ inh kato tẽ mũ ag taĩ kãmũm nĩ, ã tỹ iso: “ti tỹ ãg kri tỹ pã'i jẽn kỹ tóg ãg mũ kórég nĩ,” he mũ ãn ag. Ag kãgtén ra, inh rĩnve,” he tóg, pã'i ti,” he tóg.

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

²⁸ Kar tóg tá kãkutẽ kỹ ãmã tỹ *Jerusalém* ra tĩ mũ. ²⁹ Kỹ tóg ãmã tỹ *Betfagé* to hã jun mũ, ãmã tỹ *Betânia* tá, pãnónh tỹ *Oliveiras* he mũ ãn tá. Tá jun kỹ tóg ti mré mũ tĩ régre ag mũ: ³⁰ “ãmã ãn ra mũm nĩ, ãg jo ãmã nĩ ãn ra,” he mũ. “Tá junjun kỹ ãjag tóg *burrica* fi kósín venh mũ. Kri nĩ ja tũ tóg jẽ ver. ãn kavãn kỹ ti pére kãmũm nĩ,” he tóg. ³¹ “Hẽn ri ke mũn ag tóg ãjag mũ: “ãjag tỹ ne jé ti kavãn nẽ?” henh mũ. Kỹ ag mũ: “ãg *Senhor* vỹ ti ve sór mũ,” hem nĩ,” he tóg.

³² Kỹ ag tóg mũ mũ. Ti tỹ ag mũ tó mũ ve kãn ag tóg mũ sir. ³³ Kỹ ag tóg ti kavãg mũ. Kỹ tỹ ãn mẽg mũ ag tóg ag mũ: “ãjag tỹ ne jé *burrica* kósín tag kavãn nẽ?” he mũ. ³⁴ Kỹ ag tóg: “ãg *Senhor* vỹ ti ve sór mũ,” he mũ. ³⁵ Kỹ ag tóg ti pére kãmũ kỹ ag kur tỹ ti kri vin mũ, *Jesus* tỹ kri nĩ jé. ³⁶ Ti tĩg kỹ ag tóg ag kur kugjén mũ sir, ãpny jagma. ³⁷ Gen kỹ ag tóg, pãnónh tỹ *Oliveiras* to re kỹ *Jerusalém* to hã mũ nĩ sir.

Kỹ vãhã ag kar ãn tóg Topẽ mũ vĩ há han mũ, jamã há ra, fag mré hã. *Jesus* tỹ nén han mũ ve ja ag tóg nĩgĩ. Hã kỹ ag tóg ãn mũ ãkrén kỹ Topẽ mũ vĩ há han mũ sir. ³⁸ “!..Sér tóg tĩ, ãg mũ..!” he fag tóg mũ. “!..ãg *Senhor* vỹ ãg ki jun..! !..ãg jóg mág tỹ ti jẽnẽn kỹ..!” he ag tóg. “!..Kanhkã tá ke ag mũ tóg sér te..! !..Topẽ mũ ãg tóg vĩ há han sór mũ, kynhmỹ nĩ ãn mũ..!” he ag tóg, prẽnprẽn kỹ.

³⁹ Hã ra *Fariseu* ù ag tóg tá nýtĩ gé, vènh e ãn kãmĩ. Kĩ ag tóg: “ã mré mũ tĩ ag mĩ: prẽnprẽn tũg ra, hé,” he mũ. ⁴⁰ Hã ra *Jesus* tóg ag mĩ: “vó, ag prẽnprẽn tũ nĩ ra pó hỹn prẽnprẽn mũ vè, ag mỹn sér tĩnh mũ vè,” he mũ.

Jesus tỹ Jerusalem to fỹ

⁴¹ Gen kũ ag tóg *Jerusalem* tá junjun mũ sir. Êmã ãn ve kũ tóg fỹ mũ. ⁴² “*Jerusalém* tá ke’,” he tóg. “Ki kanhrãn sór tũ ãjag tóg nĩ,” he tóg. “Ãjag tỹ ùri ki kanhrãn há tóg tĩ vè, hã ra ãjag tóg ke jãvãnh nýtĩ. ãjag tỹ ki kanhrãn ra ãjag tóg krĩ kuprã nýtĩnh mũ vè, mỹr, ha mẽ. Hã ra ãjag tóg jẽmẽ sór tũ nĩ. Kutu ãjag tóg nýtĩ. ⁴³ Hã kũ ãjag tóg vãhã kurã kórég pẽ venh ke mũ. ãjag kato tẽ ag vỹ ãjag to ráránh ke mũ. Komẽr hã ag tóg ãjag to grẽngrẽn kenh ke mũ. Kũ ag tóg ãjag êmã jy ró pẽnĩn vỹrỹn kenh ke mũ sir. ⁴⁴ ãjag tỹ tũ' he kãn jé ag tóg ke mũ, ãjag krẽ ke gé. ãjag ãn kókén kãn jé ag tóg ke mũ gé. Kũ ãn tỹ pó pijé jagnẽ kri nýtĩnh mũ'. Kurã há ki ãjag tóg Topẽ ví mẽ jãvãnh nýtĩ, ùri. Hã kũ ãjag tóg ti kórég venh ke mũ,” he tóg. Fỹ pẽ han kũ tóg tó mũ, êmã mũ tĩg kũ.

Jesus tỹ Topẽ ãn tá ag pan

(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)

⁴⁵ Kũ tóg Topẽ ãn tá jun kũ ti jy ró kã ra rã mũ sir. Kũ tóg ù tỹ tá nén ù vène he tĩ ag pan mũ. ⁴⁶ “Topẽ ví rá to jykrén nĩ,” he tóg. “Inh ãn jiji vỹ tỹ Topẽ mré ví jafã nĩ, hã ra ãjag tóg krẽm nén kar pigju mũgtĩ,” he tóg. Ag pan kũ tóg ag mỹ tó mũ.

⁴⁷ Hã ki tóg kurã kar ki ag kanhrãn mũ, Topẽ ãn krẽm. Hã ra tóg Topẽ tũ to pã'i ag mỹ kórég nĩ, pã'i kar ag mỹ. Hã kũ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir.

48 Hã ra tóg ag mÿ ki króv tũ nĩ. Vẽnh kar mÿ tóg mẽ sér tĩ, ti vĩ ti, hã kÿ tóg vẽn h mÿ tĩ sir, pã'i ag tÿ ti tén sór mũ ra.

20

Ûn nÿ Jesus jẽnẽ

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

¹ Kurã kar ki tóg Topẽ vĩ tó jẽ nĩ, vẽn h vĩ sér ẽn, Topẽ ãn krẽm. Kejẽn Topẽ tũ to pã'i ag tóg ti to kãmũ mũ, kófa ag ke gé. ² Ti mÿ ag tóg: “ẽg tÿ ã ki jẽnẽn h há tóg tĩ,” he mũ. “Ã vẽn jkre tÿ ne tÿ tag han tĩ? Û nÿ ã jẽnẽn?” he ag tóg. ³ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ki sóg jẽnẽn h ke mũ gé, vẽn h kato,” he mũ. ⁴ “*João* vĩ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Kÿ ti mÿ kanhkã tá vẽn jkre han', ẽprã vẽn jkre vó?” he tóg. “Û nÿ ti jẽnẽn? In h mÿ tó,” he tóg. ⁵ Kÿ ag tóg jagnẽ mré to jykrén mũ sir. “Ëg tÿ ti mÿ: Topẽ tÿ ti jẽnẽn vẽn, hen kÿ tóg ẽg mÿ: ãjag tÿ ne jé ti vĩ kri fi ja tũ nĩ nẽn? hen h ke mũ,” he ag tóg. ⁶ “Ëg tÿ hã ra ti mÿ: ẽprã ke jykre ja vẽn, hen kÿ vẽn h kar vĩ ẽg pin sór ke mũ, pó tÿ, ha vem nĩ. *João* to ag tóg: Topẽ vĩ tó tĩ pẽn ja vẽn, he tĩ, hã kÿ ag tóg ẽg to jũnh ke mũ,” he ag tóg. ⁷ “Topẽ jykre han ja ti nĩ,” he sór tũ ag nĩ, kÿ ag tóg: “ẽprã vẽn jkre han ja ti nĩ,” he sór tũ nĩ gé. Hã kÿ ag tóg ti mÿ: “ẽg pijé ki kanhró nÿtĩ,” he mũ. ⁸ Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “kÿ sóg ãjag mÿ ù tÿ ijẽnẽn h mũ tónh ke tũ nĩ gé,” he mũ.

Ûn camarada kórég ag

(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)

⁹ Kÿ tóg vẽn h kar mÿ: “ẽg tÿ Topẽ kato tẽn kÿ tóg ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg *uva* krãn ja nĩ, tÿ *vinho* han jafã ẽn. Kÿ tóg ù tÿ ki rĩr tĩ ag mré

to jykrén ký ag mý tovãnh mũ sir. Kar tóg ga ù ra tĩ mũ. Hã ra tóg kãtĩg vãnh han mũ. ¹⁰ Uva ên kanẽn ký tóg ag mý ti *camarada* ù jẽnẽg mũ, ù tỹ ki rĩr tĩ ag mý, ag tỹ ti mý ti tũ jẽnẽ jé, êkré kanẽ ên ti. Hã ra ag tóg ti mý vin tũg mũ. Ti mrãnmrãn ag tóg mũ. Ký ag tóg ti mý: “ha tĩg, nén ù mãng mẽ kã ã tóg vỹn kenh mũ,” he mũ. ¹¹ Ký tóg ti *camarada* ù jẽnẽ mãn mũ gé sir. Hã ra ag tóg ti mrãnmrãn mũ gé. Ti mý féfén kar ký ag tóg ti mý: “ha tĩg, nén ù mãng mẽ kã ã tóg vỹn kenh ke mũ,” he mũ gé sir. ¹² Ký tóg ag mý ù jẽnẽ mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti mrãnmrãn ký ti rỹnrỹnh ký ti tĩn mũ gé sir.

¹³ Ký *uva* kré tỹ tũn mũ tóg to jykrén mũ. “Inh hỹn hẽn ri kenh ha,” he tóg. “Inh kósin jẽnẽ jé sóg ke mũ ha, inh fe pẽ ên, hẽn ri ke mũn ag tóg ti kamẽg ke mũ,” he tóg. ¹⁴ Ti kósin tỹ ag tá jun ký nén kré ki rĩr tĩ ag tóg ti vég mũ. Ký ag tóg ti to jykrén mũ, jagnẽ mré. “Kejẽn êkré tag vỹ tỹ ti tũ nỹnh mũ,” he ag tóg. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ êg tũ nỹn jé,” he ag tóg. ¹⁵ Ký ag tóg ró mã ra ti pére mũ ký tá ti tén mũ sir. Kỹn hỹn hẽn ri kenh ke mũ', êkré tỹ tũn mũ ên ti'?” he tóg, ¹⁶ “Kãtĩg jé tóg ke mũ, êkré ki rĩr tĩ ag kãgtén jé. Ký tóg *camarada* ù ag mý finh mũ sir, ti jakré ti,” he tóg.

Ký ag tóg mẽg mũ, ti vĩ ti. Ký tóg ag mý e tĩ. “Êg jé hã ra tag vég tũ nĩgtĩ,” he ag tóg mũ. ¹⁷ Hã ra tóg ag ki êvãnh ký ag mý: “Topẽ vĩ rá tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Pó fón ag tóg, pó tỹ ãn han tĩ ag. Ag mý tóg kórég ja nĩ. Hã ra Topẽ tóg pó ên hã tỹ ãn nũna han mũ,” he tóg. ¹⁸ Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mũ, ký ag tóg kri vár ký tũ' henh ke mũ. Ký pó tag vỹ ù tỹ hẽn ri ke ag kri kutẽn h ke mũ gé,

kỹ tóg ag tỹ nám nám ke kãn mũ sir, ag kri kutẽ kỹ,” he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg tỹ imposto kajãm

(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)

¹⁹ Kỹ Topẽ tũ to pã'i ag vĩ ti vĩ mẽg mũ. Kỹ ag tóg: “ëg hã to tóg kãmén ja nĩ, ãg tỹ Topẽ kato vãsãn tag vĩ ge nỹnh mũ, he mũ ãn ti,” he mũ. Hã kỹ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg vẽn e ãn kamẽg mũ. ²⁰ Kỹ ag tóg hã ra ti tỹ rĩr mũ. Ti to ag tóg vãng mũ, ag tỹ ti vĩ to fóg tỹ pã'i mỹ: “ha ti vóg kónãn,” he jé. Hã jé ag tóg ãn jykre kuryj nỹtĩ ve ag jëgnëg mũ, ag tỹ *Jesus* ki jëmẽ jé. ²¹ Kỹ ag tóg ón kỹ *Jesus* mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Vëjykre kuryj hã tó ã tóg tĩ, hã kãmén ã tóg tĩ. Hã kỹ ãprã ke ag ve tóg ã mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Hã kỹ ã tóg Topẽ japry to ãg kanhrãn há han tĩ,” he ag tóg. ²² “Kỹn mỹ há nỹ, ãg tỹ fóg tỹ pã'i mág tỹ *imperador* mỹ jãnkamy nĩm ti, *imposto* kajãm jé? Ëg mỹ hỹn nĩm mũ', nĩm ke tũ nĩ vó?” he ag tóg. ²³ Hã ra tóg ag jykre régre nỹtĩn ki kanhró nĩ. Hã kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg ón kỹ inh ki jëmẽ sór mũ',” he mũ. ²⁴ “Inh mỹ jãnkamy ven. Û jiji nỹ kã nĩ? Û kãgrá nỹ kã nĩ?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “pã'i mág kãgrá vẽn,” he mũ. ²⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ pã'i mág mỹ ti tũ nĩm, jo Topẽ mỹ ti tũ nĩm gé,” he mũ. ²⁶ Hã kỹ ag tỹ ne to ti senh ke tóg tũ tĩ, ti vĩ há han tĩn kỹ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Vẽn kar vĩ ti vĩ mẽg nỹtĩ nĩ. Kỹ ag tóg ti mỹ vĩ mãn tũ nĩ sir.

Ûn kãgter mũ ag tỹ rĩnrĩr mãn ke

(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Kỹ *Saduceu* ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jëmẽ jé. Hã ra *Saduceu* ag tóg: “ãg ter ja tá ãg tóg vỹn ke

mãn ke tũ nĩ. Rĩr mãn ke tũ ěg tóg nĩ,” he tĩ. ²⁸ Ěn ag vỹ ón kỹ *Jesus* ki jẽmẽ sór mũ gé. Kỹ ag tóg ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ gé. “*Moisés* vỹ ěg mỹ vỹjkre tag nĩm, hã vỹ: ã régre tỹ ti krẽ tũ ra ter kỹ ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vẽ, he mũ. Ā tỹ ã régre mỹ ã krẽ han ke vẽ, fi ki, he tóg mũ,” he ag tóg. ²⁹ “Kỹ ũ tỹ jagnẽ mré pafa ja tỹ 7 (ke) ag vỹ nỹtĩgtĩ. Ag kãke vỹ prũg mũ, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ. ³⁰ Kỹ ti jãvy vỹ fi tỹ prũg mũ sir, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ gé. ³¹ Kỹ ti jãvy ũ tóg fi tỹ prũg mũ gé, hã ra tóg ter mũ gé, ti kósin tũ ra. Gen kỹ ag tóg kãgter kãn mũ kejẽn, ũ tỹ 7 (ke) ěn ag. ³² Kỹ vãhã ag prũ fi vỹ ter mũ gé sir. ³³ Kỹ fag tỹ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kỹ fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vẽ. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nỹtĩgtĩ. Hã kỹ tóg vẽn h mỹ nỹ, ag tỹ: “rĩnrĩr mãn jé ěg tóg ke mũ,” hen kỹ,” he ag tóg.

³⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ěprã ke ag vỹ kyprũg tĩ, kỹ fag vỹ ag tỹ mén tĩ gé,” he mũ. ³⁵ “Ag kã ũ ag tóg ag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn ke mũ, ti kurã tá krỹg kỹ. Ěn ag vỹ prũg mãn ke tũ nĩ sir, mén mãn ke tũ fag tóg nĩ gé sir, rĩnrĩr mãn kỹ. ³⁶ Ter mãn ke tũ ag tóg nĩ gé, mỹr, ha mẽ. Hã kỹ ag prũg mãn ke tũ nĩ. Kỹ fag mén mãn ke tũ nĩ gé. Topẽ tỹ jěgnẽ jafã ag ri ke fag nỹtĩnh mũ. Topẽ krẽ vỹ tỹ fag nỹtĩ sir, fag tỹ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kỹ. ³⁷ Rĩnrĩr mãn jé ag tóg ke mũ, ũn kãgter mũ ag, ha vem nĩ. Hã kỹ *Moisés* tóg Topẽ to tag tó ja nĩ, ha mẽ. Ti tỹ vãnh pũr nĩ ěn tá ti mré vēmén kar kỹ tóg Topẽ to: “*Abraão* mré *Isaque* mré *Jacó* ag tỹ ũn to: Topẽ, he mũ ěn vẽ,” he ja nĩ. ³⁸ Kãgter ag huri, *Abraão*, *Isaque*, *Jacó*, hã ra *Moisés* tóg Topẽ to: “*Abraão* tỹ ũn to: Topẽ, he mũ ěn vẽ,” he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ag Topẽ nĩn kỹ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ, ha

mẽ, ag kãgter mũ ra. Ûn kãgter mũ ag kar vỹ Topẽ mỹ rĩnrĩr nỹtĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

³⁹ Kĩ ù tỹ Topẽ vĩ rán tĩ ù ag tóg ti mỹ: “vĩ há han ã, ãg tỹ ãg ter ja tá vỹn kenh ke mũ tag to,” he mũ.

⁴⁰ Kĩ ù tóg ti ki jẽmẽ mãn sór tũ nĩ sir. Ti kamẽg ag tóg mũ. Hã kĩ ag tóg ti ki jẽmẽ mãn sór tũ nĩ ha.

*Cristo mỹ tỹ ãprã ke nĩ, Topẽ kósin mỹ vó
(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)*

⁴¹ Kĩ *Jesus* tóg ag ki jẽmẽg mũ gé sir. Kĩ tóg ag mỹ: “Topẽ vĩ rán tĩ ag ne tóg: “*Cristo* vỹ tỹ *Davi* krẽ'krẽ nĩ,” he tĩ,” he mũ. ⁴² “Hã ra *Davi* tóg *Cristo* tó ja nĩ, ti tỹ Topẽ mỹ jãn kĩ. Kĩ tóg: “ãg jóg mág tỹ Topẽ vỹ inh *Senhor* mỹ: “nĩ ra ver, inh pẽgja tá,” he ja nĩ.

⁴³ “Isỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag tỹ ã krẽm ag vin ke vẽ, kĩ ag sigse ri ke vẽ sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topẽ ti, he ja tóg nĩ, *Davi* ti,” he tóg, *Jesus* ti. ⁴⁴ “Hã kĩ *Davi* tóg *Cristo* to: “inh *Senhor*,” he ja nĩgtĩ. Kĩ ti krẽ'krẽ mỹ tỹ ti kri ke nĩ nĩ?” he tóg mũ.

Hã ra ti kato tẽ ag tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ.

*Ón kĩ Topẽ vĩ tó tĩ ag kamẽg jé ãg ke mũ
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)*

⁴⁵ Vẽnh kar tóg mẽg mũ, *Jesus* vĩ ti. Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: ⁴⁶ “ón kĩ Topẽ vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag kamẽg nĩ,” he mũ. “Kur téj rĩg ag tóg tĩ,” he tóg. Kĩ tóg vẽn kar tỹ ag mỹ: “ã mỹ há?” he kĩ ag mỹ sér tĩgtĩ, ag tỹ ãmã kuju kã mĩ mũn kĩ. Vẽn kanhrãn jãfã krẽm ag tóg vẽn kãpãm kĩ nỹtĩgtĩ. Fénhta ki ag tóg jẽn vén tĩ, ag tỹ tỹ pã'i nỹtĩn kĩ,” he tóg. ⁴⁷ “Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Kar kĩ ag tóg ón kĩ Topẽ mré vĩ mág han mũgtĩ, ãg tỹ ag to:

“ũn há vỹ tỹ ag nỹtĩ,” he jé. Hã to ag vėsỹrénh mág távĩ han ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

21

Ũn mén ter ja fi tỹ fi tũ vin.

(Mc 12.41-44)

¹ Kĩ tóg Topẽ ãn tá jẽ kĩ tã mũ ěvãnh kĩ ãn riko ag vigvég mũ. Jãnkamy vin jafã ki ag tóg ag tũ vin tĩ. Topẽ mũ ag tóg vin mág tĩ. ² Kĩ ãn mén ter ja fi vỹ tá jun mũ gé sir. Tỹ nén ù tũ fi tóg nĩ, hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre vin mũ, Topẽ mũ. ³ Kĩ tóg fi to: “ve ra ha,” he mũ. “Ũn riko tỹ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ hã ra. Tỹ nén ù tũ fi tóg nĩ. Fi mén vỹ hur ter. ⁴ Kĩ fi tóg fi tũ vin kãn ja nĩ, fi jẽn mré hã. Jãvo ãn riko ag vỹ ag tũ ke hã tỹ Topẽ mũ vin mág tĩ. Hã ki fi tóg ag tỹ nĩm kãfór han, fi tỹ nĩm sĩ pẽ han mũ ra. Ki hã sóg tó mũ mỹr,” he tóg.

Topẽ ãn kókén kĩ nĩnh ke

(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵ Ěn kã ù ag tóg Topẽ ãn to vĩ há han mũ. “Sĩnvĩ pẽ ti jẽ,” he ag tóg mũ. “Ti pó ve ra ha. Mág ti nỹtĩ. Ti sĩnvĩ tóg e nỹtĩ gé,” he ag tóg.

⁶ Kĩ tóg: “mỹ ãjag mũ sĩnvĩ?” he mũ. “Kejẽn tóg kókén kãn kĩ nỹnh mũ, ha vem nĩ, kĩ pó vỹ jagnẽ kri nỹtĩ mãn ke tũ nĩ ha. Gũm ke kãn jé tóg ke mũ, tag ti,” he tóg.

Vẽnh jagtar to rã

(Mt 24.3-14; Mc 13.3-13)

⁷ Kĩ ag tóg ti mỹ: “kurã tỹ ne kã ke nẽ hỹn’?” he mũ. “Ěg hỹn hẽn ri ken kĩ ti kurã ki kanhró nỹtĩnh

mũ? Topê hÿn ne han vén ke mũ, ãg tÿ kurã ãn ki kanhró nÿtĩ jé?“ he ag tóg.

⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “ker ù vĩ jêmẽ hẽ’,” he mũ. “Û tÿ hẽn ri ke ag vÿ ón kÿ ijiji tónh kãmũnh mũ. “Cristo vÿ tÿ inh nĩ. Inh kurã vÿ hur jun,” he jé ag tóg ke mũ. Ag nón mũ tũg nĩ. ⁹ Jagnẽ kato vãsãnsãn mũ ag tÿ vẽn h gẽn mẽgmẽ jé ãjag tóg ke mũ. Kamẽg tũg nĩ hã ra. Vẽn h gẽn tÿ hẽn ri ke han jé ag tóg ke mũ, kurã tÿ ãgno to hã. Ti kurã kã ke pijé’,” he tóg.

¹⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “*povo* ag tÿ jagnẽ kato vãsãnsãn ke vẽ, pã'i krẽm ke ag tÿ pã'i ù krẽm ke ag to jũnh ke vẽ,” he mũ. ¹¹ “Ga tÿ ragrag ke jagy tÿ hẽn ri ke han ke vẽ gé, ãn kã. Kÿ vějẽn tóg tũ' henh ke mũ gé. Vẽn h kaga kórég vÿ vẽn h vinven ke mũ, ãn kã sir. Nén ù vẽn h mÿ vÿ vẽn h vinven ke mũ gé, kanhkã tá, kÿ vẽn h kar vÿ kanẽ junjur ke mũ,” he tóg.

¹² “Tag to hã ag tóg ãjag sigsenh ke mũ gé. ãjag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ gé. Vẽn h kanhrãn jafã krẽm ag tóg ãjag jykre vigvenh ke mũ gé. Pã'i mág ag mÿ ag tóg ãjag venven ke mũ, pã'i tÿ *governador* ag mÿ ke gé, ãjag tÿ ijiji tó ja tugrĩn. ¹³ ãjag tÿ inh vĩ tó jé, hã jé ag tóg ãjag tÿ genh ke mũ. ¹⁴ ãn kã ãjag tÿ nén ù tónh ke to jykrén tũg nĩ, to krĩ kufy han tũg nĩ gé. ¹⁵ Inh hã vÿ ãjag vĩ han ke mũ. Inh jykre nĩm jé sóg ke mũ ãjag mÿ, ãjag tÿ ag mÿ tó há han jé. Kÿ tóg ag tÿ ãjag vĩ kafãn sór mũ ra ag mÿ vẽn h mÿ tĩnh mũ, ãjag kato tẽ ag tÿ ne tónh ke tóg tũ tĩnh mũ, ha vem nĩ.

¹⁶ ãn kã ãjag han mũ ãn vÿ ãjag senh ke mũ, ãjag mré pafa mũ ag ke gé, ãjag mré ke ag ke gé, ãjag to há kar ag mÿr. ãjag kã mĩ ù ag kãgtén jé ag tóg ke mũ gé, ha vem nĩ. ¹⁷ Vẽn h kar vÿ ãjag to kórég tãvĩ

nýtĩnh mũ, ijiji tigrĩn. ¹⁸ Hã ra ãjag véké vėsýrénh ke tũ nĩ, ãjag gãnh pir vỹ fagrĩnh mỹ kuténh ke tũ nĩ, ha vem nĩ. ¹⁹ To tar nýtĩm nĩ, ãjag vėsýrénh ke to, kỹ ãjag tóg rĩr krỹg ja tũ ên venh ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jerusalém kókén kỹ nỹnh ke
(*Mt 24.15-21; Mc 13.14-19*)

²⁰ “Kejẽn *soldado* ag tóg *Jerusalém* jy nýtĩnh mũ, ag tỹ êmã ên kókén jé. ãjag tỹ tag ve kỹ ãjag tóg ki kanhró nýtĩnh mũ. Ag tỹ ti kókén kãn ke kurã vỹ jun ke mũ, kurã ên kã. ²¹ Kỹ vènh pigjunh mũm nĩ, pãnónh ra, ãjag tỹ *Judéia* ki nýtĩn kỹ. ãjag tỹ êmã tá nýtĩn kỹ pétèm nĩ, vãnh kã ra. ãjag tỹ vãnh kã tá nýtĩn kỹ êmã ra mũ tũg nĩ. ²² Topẽ tỹ ag vóg kónãn ke kurã vè sir, ag jykre kórég to, hã kỹ tóg vãsỹ rán kỹ nĩ. Vènh rá ên ve jé ãjag tóg ke mũ, kurã ên kã. ²³ Kỹ ùn kufy fag vỹ vėsýrénh mág han ke mũ, kurã ên kã, gĩr pygfãm mũ fag ke gé. Êprã ke ag vėsýrénh mág tãvĩ han ke vè, Topẽ tỹ *povo* tag to jũ jagy han ke vè, kurã ên kã. ²⁴ ãjag kã mũ ùn e tãvĩ kãgter ke vè, rógro tỹ. Kỹ ãjag kã mũ ù ag vỹ sigse kỹ mũnh mũ, *povo* kar kãmĩ. Kỹ *Jerusalém* vỹ kókén kãn kỹ nĩnh ke mũ. Fóg ag vỹ sãnsãn ke mũ, ãjag jamã ti. Kejẽn fóg ag tỹ tũ' henh ke kurã vỹ jun ke mũ gé hã ra,” he tóg, *Jesus* ti.

Topẽ kósin kãtĩg mãn ke
(*Mt 24.29-31; Mc 13.24-27*)

²⁵ “Kurã ên kã rá vènh mỹn ke vè, kysã ti ke gé, krĩg ti ke gé. Kỹ ga kri mũ ag vỹ kamègmèg kãn ke mũ. Kanẽ junjur mág jé ag tóg ke mũ, *povo* kar ên ag. Kỹ goj vỹ krém kenh mũ, goj kafã tũ vỹ jũnh ke

mũ, ti kurã jun kÿ. ²⁶ Kÿ ãprã ke ag fe vÿ vo kónãn ke mũ, ag tÿ jÿrũn ke vÿ ag kãgtén ke mũ, ag tÿ ag tÿ nén ve ja tũ ên ven kÿ. Ëg tÿ kanhkã tá nén végtũ kar ên vÿ ragrag ke kãn mũ mÿr, ha mẽ. ²⁷ Kÿ vãhã vãnh kar vÿ inh kãtĩg venh ke mũ. Kanhkã góg kã mĩ sóg kãtĩg ke mũ. Kÿ sóg tar nĩnh mũ, inh ve vÿ kókov nĩnh mũ. Æjag tÿ tag ve kÿ ãjag tóg isÿ tÿ ãpra ke fi kósın nĩ ên ki kanhró nÿtĩnh mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ka tÿ figueira

(*Mt 24.32-35; Mc 13.28-31*)

²⁸ “Æjag tÿ isÿ ãjag mÿ nén tó mũ ên ve sĩ han kÿ ãjag kanẽ nĩm nĩ, ti tÿ ãjag mÿ sér pẽ tĩn kÿ. Isÿ vãhã ãjag krenkren han ke vẽ sir, isÿ kurã ên kã jun kÿ,” he tóg.

²⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “inh kãtĩg mãn ke vÿ ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ka tÿ *figueira* to ki kanhrãn nĩ, ka ù to ke gé,” he tóg. ³⁰ “Ti pẽ tánh kÿ, ti féj tãg han kÿ êkré tygtánh kurã tóg kakó tĩ sir. ³¹ Ên ri ke ti nĩ, ãjag tÿ inh kãtĩg mãn ke kurã ki kanhró nÿtĩ ti. Æjag tÿ sÿ ãjag mÿ nén tó ja ên ve kÿ inh kãtĩg ke tóg kakó tãvĩ tĩ ha,” he tóg. ³² Sÿ ke há vẽ, hã kÿ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Û tÿ nén kar ên végtũ ag vÿ inh kãtĩg mãn ke venh ke mũ, ùri, ag kãgter ke to hã,” he tóg. ³³ “Kanhkã vÿ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vĩ vÿ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg tÿ vãnh ki ãmẽn h ke

³⁴ “Vãnh ki ãmẽ, ãjag tÿ fénhta tãvĩ to vãnh kutãn tũ nĩ je, vãnh kanhir e to ke gé. Kÿ vjẽn to krĩ kufy han tũg nĩ gé, kur to, tag ki nén ù kar to. Ke tũ nĩ mũ ra inh kãtĩg mãn ke kurã ên vÿ ãjag vatánh tá

jun ke mũ. ³⁵ Ājag tỹ to vãnh kãn kỹ nỹtĩ tũ nĩn kỹ tóg ãjag mỹ sēsĩ tỹ ěgie tỹ sa ri ke nĩ. Vãnh vatánh tá tóg tỹ sa tĩ. Ge ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn ke ti. Ga kri mũ ag kar vatánh tá sóg jun ke mũ. ³⁶ Hã kỹ ãjag kanẽ nĩm nĩ, nũr sór tũg nĩ. Inh kãtĩg ke kã jatu to ken hã vễ, hã vỹ: nũr, he mũ. Topẽ mré vĩ to krónh ke tũg nĩ, ãjag tỹ nén ù jagy ěn vég mũ ra tar nỹtĩ jé. Kỹ ãjag tóg ěprã ke fi kósĩn rĩnja tá nỹtĩnh ke mũ sir. Mỹ'ãg ke tũ ãjag nĩn sir, isỹ vãnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn kã,” he tóg, *Jesus* ti.

³⁷ Hã ki tóg kurã kar ki Topẽ ĩn krẽm ag kanhrãn tĩ. Kutyg kỹ tóg ěmã tá kãkutẽ kỹ pãnónh tỹ *Oliveiras* ra tĩ tĩ, tá nur jé. ³⁸ Ti tỹ tỹ vaj kỹ Topẽ ĩn tá jun mãn kỹ ag tóg tá ti vĩ jẽmẽnh kãmũ tĩ, ù tỹ hẽn ri ke ag.

22

Ag tỹ Jesus se sór

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)

¹ ěn kã fénhta tóg kakó tĩ sir, ěmĩ jãgja tũ konh ke ti. Fénhta ěn jijin hã vỹ: *Páscoa*, he mũ. ² Kỹ Topẽ tũ to pã'i ag vỹ ěg kanhrãn tĩ ag mré *Jesus* to jykrén mũ. Ag tỹ ti tén sór vễ. Hã ra ag tóg *povo* kamẽg mũ.

Judas tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven sór

(Mt 26.14-16; Mc 14.10-11)

³ ěn kã *Judas Iscariotes* he mũ ěn vỹ *Satanás* tỹ ti jagrẽ vég mũ sir, *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag kã ù ěn ti. ⁴ Kỹ tóg Topẽ tũ to pã'i ag venh tĩ mũ sir. Ti tỹ ag mỹ *Jesus* ven sór vễ, ag tỹ ti se jé.

⁵ Kỹ tóg ag mỹ sér pẽ tĩ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ jãnkamy tó mũ. ⁶ Kỹ tóg: “he,” he mũ. Kỹ tóg to jykrén mũ,

ag mÿ: “ha ti kãgmĩ,” henh ke to. Ag tÿ vënh kar vatánh tá ti se sór vë.

*Pedro tÿ João mré fénhta tÿ Páscoa han
(Mt 26.17-25; Mc 14.12-21; Jo 13.21-30)*

⁷ Kÿ tóg ãmĩ jãgja tũ ãn konh ke kurã tá krÿg mũ sir. Kurã ãn ki ag tóg mé sÿ tãnh tĩ, ag tÿ kurã tÿ Páscoa kã ko jé. ⁸ Kÿ tóg *Pedro* jënëg mũ, *João* mré. Kÿ tóg ag mÿ: “ha fénhta kãn mũjëg,” he mũ. ⁹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ ãg hë tá mé tãnh mũ hÿn’?” he mũ. ¹⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “ãmã ãn tá ãjag tóg ù venh mũ. Goj vyn kÿ tóg tĩnh mũ. ãn hã nón mũm nĩ,” he mũ. “Ti ãn tá junjun kÿ ti nón gem nĩ. ¹¹ Kÿ tá nĩ ãn mÿ: “ãg *Senhor* vÿ ã mÿ vënh vÿ jënëg mũ,” hem nĩ. “Inh hÿn hë tá *ovelha* konh ke mũ, inh mré mũ tĩ ag mré?” he ti, ãg *Senhor* ti,” hem nĩ. “Mÿ ki vënh kánkán jafã tũ’?” hem nĩ. ¹² Kÿ tóg ãjag mÿ, krogrog tÿ kynhmÿ nÿ ãn ven ke mũ sir. Éhé ti nĩ, kÿ *mesa* to nÿtĩ jafã vÿ tá nÿtĩ gé. ãn tá ti kãn nĩ ãg mÿ,” he tóg. ¹³ Kÿ ag tóg mũ kÿ tá mé tãnh mũ sir.

*Santa Ceia
(Mt 26.26-30; Mc 14.22-26; 1 Co 11.23-25)*

¹⁴ Kÿ tóg ag tÿ konh ke óra tá krÿg mũ. Kÿ tóg, ti tÿ ãn vin ja ag mré tá nĩ nĩ. ¹⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “sÿ *ovelha* tag konh hapë tóg tĩ vë ãjag mré, ãnh vësÿrénh ke to hã,” he mũ. ¹⁶ “Hã ra sóg ko mãn ke tũ nĩ ha, ha vem nĩ. Topë tÿ tÿ ãg pã’i nĩ vÿ vënh ven ke mũ. ãn kã sóg ko mãn ke mũ, kejën,” he tóg.

¹⁷ Kÿ tóg kópa vãg mũ sir. To tóg Topë mré vÿ mũ, kÿ tóg ag mÿ: “ha kron,” he mũ. “Ha vënh kãpãm,” he tóg. ¹⁸ “Tag kron mãn ke tũ ãnh nĩ ha, ke gé, ha

vem nĩ. Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke ẽn hã kã sóg kron mãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

¹⁹ Kĩ tóg ẽmĩ mäg mũ sir. To tóg Topẽ mré vĩ mũ. Kupãn kĩ tóg ag mỹ kãnhkrég mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “inh hã vẽ,” he mũ. “Ajag jagfy sóg vẽnh fẽg ke mũ. Kĩ inh mĩ ẽkrén nĩ, ajag tỹ ẽmĩ tag konh ken kĩ,” he tóg.

²⁰ Ag tỹ ko kar kĩ tóg kópa vãg mũ gé. Kĩ tóg ag mỹ: “kópa ki jẽ tag vỹ tỹ inh kyvénh ri ke nĩ,” he mũ. “Ajag jagfy tóg inh ki kãkutẽnh mũ. Inh jykre tãg to ken hã vẽ, isỹ inh kyvénh tugrĩn ajag mỹ vẽnh pãte fón jé,” he tóg.

²¹ “Hã ra ajag kã ù tóg inh vatánh tá isónh ke mũ, inh kato tẽ ag mỹ. Inh mré tóg mesa tag to nĩ nĩ.

²² Tĩg jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ẽprã ke fi kósín nĩnh kĩ. Vãsy Topẽ tóg to jykrén ja nĩ, hã kĩ sóg tĩg mũ. Hã ra tóg ù tỹ isónh ke mũ ẽn mỹ vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg. ²³ Kĩ ag tóg jagnẽ mỹ: “ẽg kã ù tỹ hẽ nẽ hỹn’?” he mũ sir.

Û tỹ hẽ nẽ tỹ ùn mág nĩ

²⁴ Ẽn kã ag tóg jagnẽ kãfór nĩ sór mũ. Hã kĩ ag tóg jagnẽ to jũ mũ. ²⁵ Kĩ *Jesus* tóg ag mỹ: “fóg ag pã'i ag vỹ ag krẽm ke ag mỹ vĩ tar han tĩ, kĩ ag tóg ù tỹ ag kãfór ag mỹ: “ẽg jóg,” he tĩ, ti tỹ ag mỹ vĩ tar han mũ ra,” he mũ. ²⁶ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ajag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ? Kĩ tỹ ùn kãsir ri ke nỹtĩm nĩ, jagnẽ mré,” he tóg. “Û tỹ inh jykre ki tỹ pã'i nĩnh kĩ tóg tỹ ti krẽm ke ag camarada ri ke nĩnh ke mũ, ag ki rĩr kĩ. ²⁷ Kejẽn ẽg tóg mesa to nỹtĩ, kĩ ù tóg mesa ki rĩr tĩgĩ. Û tỹ hẽ nỹ hỹn mesa ki rĩr tĩ? Ag patrão mỹ', ti camarada mỹ vó'? Ti camarada vỹ ki

rĩr tĩgtĩ. Jo sóg ãjag ki rĩr tĩgtĩ, ãjag *camarada* ri ke.
²⁸ ãjag hã ne inh mré mũgtĩ!. Isovãnh ja tũ pẽ ãjag tóg nỹtĩ. Isỹ nén ù jagy vég mũ ěn ve kãn ãjag tóg tĩ, inh mré. ²⁹ Inh panh vỹ isỹ pã'i han ke mũ, kỹ sóg ãjag tỹ pã'i han ke mũ gé, ti kóm, ³⁰ ãjag tỹ inh mré jẽn jé tá. Kỹ ãjag tóg ãjag nĩgia kri nĩgnĩ kỹ nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ *povo tỹ Israel* ag jykre tugnỹm jé, *povo tỹ 12* (ke) ěn ag,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ Pedro mỹ tó

(*Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38*)

³¹ Kỹ tóg *Pedro* mỹ: “*Simão'*, *Simão'*,” he mũ. “*Satanás* vỹ ãjag to vĩ, Topẽ mỹ. Ti tỹ ãjag jykre ve sór vẽ. *Trigo* tỹ ěg tóg *peneira* ki kãkag tũ, ěg tỹ ti fár pan jé. ěn ri ke han jé tóg ke mũ, ãjag tỹ, *Satanás* ti. ³² Hã ra sóg hur ã jagfy vĩ, ã tỹ inh ki rã tovãnh pẽ han tũ nĩ jé. Kỹ ã tóg kejẽn ã jykre si to jykrén mãn ke mũ, ã tỹ inh jykre hã han jé. ěn kã ã tóg ã mré ke ag jyvẽn kỹ ag tỹ tar' henh ke mũ,” he tóg.

³³ Hã ra *Pedro* tóg ti mỹ: “ã mré sóg se kỹ jẽn h mũ, ã mré sóg ter ke mũ gé,” he mũ. ³⁴ Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Ha vé, ũri ã tóg iso: “ti ki kagtũg sóg nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, *galo* kyr ke to hã, ha vem nĩ,” he tóg.

Jesus tỹ ag mỹ ti jagy tĩnh ke tó

³⁵ Kỹ tóg ag kar mỹ: “ãjag jěgně ja inh nĩ. Kỹ ãjag tóg nén ù ma mũ ja tũ nĩgtĩ, *bolsa* tũ, pẽn né tũ. ěn kã ãjag mỹ jagtar ja nĩgtĩ?” he mũ. Kỹ ag tóg: “vó,” he mũ. ³⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “hã ra tóg ũri ke tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Hã kỹ ãjag jãnkamy ma mũjěg, ãjag *bolsa* ma mũjěg. ãjag tỹ nén ù tũ nỹtĩn kỹ ãjag kur vẽn h em nĩ, rógro kajãm jé sir. ³⁷ Nén ù tóg iso rán kỹ nĩ, hã

vỹ: ag mỹ tóg tỹ ùn jykre pãno nĩ, he mũ. Sỹ vãhã tag venh ke vễ ha. Sỹ iso nén rán kỹ nĩ ẽn ve kãn ke vễ ha, vãhã,” he tóg.

³⁸ Kĩ ag tóg ti mỹ: “rógro régre vỹ ki nỹtĩ,” he mũ. Hã ra tóg ag mỹ: “hã tũ vễ,” he mũ.

Jesus tỹ ti panh mré vĩ

(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Kĩ tóg ag mré ti tĩg jafã ẽn ra tĩ mũ sir, hã vỹ: pãnónh tỹ *Oliveiras*, he mũ. ⁴⁰ Tá jun kỹ tóg ag mỹ: “ẽg tỹ nén jagy venh ke nễ ha. Topẽ mré vĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé,” he mũ.

⁴¹ Kĩ tóg tĩg sĩ han mũ, kỹ tóg ti jakrĩ tỹ jẽ kỹ Topẽ mré vĩ mũ sir. ⁴² Kĩ tóg: “panh', mỹ ã tỹ inh vễsỹrénh ke tag tỹ tũ' he jãvãnh? Hã ra isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ. ã tỹ nén han ke mũ ẽn hã han nĩ,” he mũ.

⁴³ Kĩ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù vỹ ti mỹ vễnh ven mũ sir, kanhkã tá, kỹ tóg ti tar han mũ. ⁴⁴ Hã ra tóg ti ter ke to kanẽ jur mũ, hã kỹ tóg Topẽ mré vĩ mãn', vĩ mãn', he mũ. Kĩ ti kãrãn vỹ kyvénh mũ sir, kỹ tóg ga kri nãg' nãg' he mũ.

⁴⁵ Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag to kãtĩ mũ. Hã ra ag tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ. Krónh' krónh' ke ja ag tóg nĩ, ag fe kaj tugrĩn. ⁴⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ'. Nĩgnĩ ra, Topẽ mré vĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ãjag tỹ nén ù jagy ve kỹ,” he mũ.

Ag tỹ Jesus se

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)

⁴⁷ Ti tỹ ver tỹ vêmén jẽ ra ùn e ag tóg junjun mũ sir, *Judas* mré, ù tỹ 12 (ke) ag kã ù ẽn ti. Ti tỹ ag tatĩn kãtĩg hã vễ, ag tỹ ti se jé. Kĩ tóg sir *Jesus* to grẽn ke kỹ ti ki nhun ke mũ. ⁴⁸ Kĩ tóg ti mỹ: “*Judas*,” he

mũ. “Ã ne tóg inh ki nhun ke kÿ iso: “ti hã vễ,” he mũ', inh kato tễ ag mÿ,” he tóg.

⁴⁹ Kÿ ti mré mũ ag tóg ti mÿ: “ẽg mÿ rógro tÿ ag fynh ke tũ'?” he mũ. ⁵⁰ Kÿ ag kã ù tóg porisa ù fynh mũ. Ti nĩgrẽg tÿ tóg rãm ke mũ, ti pẽgja tá. Topẽ tũ to pã'i krêm ke ù vễ. ⁵¹ Hã ra tóg: “ag vóg tũg ra, há ti nĩ,” he mũ. Kÿ tóg ti nĩgrẽg mãn kÿ to tÿ grên ke mũ sir.

⁵² Pã'i tÿ hẽn ri ke ag vÿ tá junjun ja nĩ, Topẽ tũ to pã'i ag, kófa ag ke gé. Ag kar tÿ ti senh kãmũ ja vễ. Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg rógro génh kÿ iso kãmũ mũ', ka kyv génh kÿ ke gé',” he mũ. “Inh pijé tÿ *bandido* nĩ,” he tóg. ⁵³ “Kurã kar ki sóg Topẽ ãn krêm ãjag mré nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá ise sór ja tũ nĩ, ãjag tÿ ag kamẽg kÿ. Hã ra tóg ùri jun, ãjag kurã ti, Japo tÿ ti tÿ nén han sór mũ ên han jé, ãjag tÿ. Jykre ki kuty ti nĩ,” he tóg.

Pedro tÿ Jesus to ón

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jo 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Kÿ ag tóg ti ség mũ sir. Ag tÿ ti pére mũ kÿ ag tóg Topẽ tũ to pã'i mág ãn tá junjun mũ.

Hã ra *Pedro* vÿ kuvar há tá ag nón kãtĩ mũ. ⁵⁵ Đn vãso tá *soldado* ag tóg pĩ grug mũ, kÿ ag tóg tugtón nÿtĩ nĩ. Kÿ *Pedro* vÿ ag mré tón nĩ nĩ. ⁵⁶ Kÿ pã'i *camarada* ù fi vÿ tá ti vég mũ. Kÿ fi tóg ti tugnÿm kÿ ag mÿ: “inh mÿ ti mré tũ tũ ù vễ,” he mũ. ⁵⁷ Hã ra *Pedro* tóg: “vó,” he mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, jÿ,” he tóg.

⁵⁸ Kar kÿ ù tóg ti tugnÿm mũ gé, kÿ tóg ti mÿ: “ag kã ù vÿ tÿ ã nĩ,” he mũ. Hã ra tóg ti mÿ: “inh hã tũ vễ, vÿ,” he mũ gé.

⁵⁹ Tag kar kÿ, óra pir tũg kÿ hÿn ri ke mũn, ù tóg ti tugnÿm mũ gé. Kÿ tóg tá nÿtĩ ag mÿ: “ha vé, *Galiléia* tá ke vÿ tÿ ti nĩ,” he mũ. “Inh mÿ tóg tÿ ti mré ke ù nĩ,” he tóg mũ gé. ⁶⁰ Hã ra *Pedro* tóg ti mÿ: “inh pijé ti ki kanhró nĩ, vÿ'. Æ tÿ ne tó nÿ?” he mũ. Ti tÿ ver tÿ vÿmén nĩ ra *galo* vÿ kyr mũ sir. ⁶¹ Kÿ ãg *Senhor* vÿ vÿsÿjãm *Pedro* ki ãvãnh mũ. Kÿ *Pedro* vÿ to jykrén mũ, ãg *Senhor* tÿ ti mÿ: “iso ã tóg: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, *galo* kyr ke to hã,” he ja ãn mĩ. ⁶² Kÿ tóg tá kãkutẽ mũ, kÿ tóg fÿ mág han mũ sir.

Ag tÿ Jesus vóg kónãn
(*Mt 26.67-68; Mc 14.65*)

⁶³ Kÿ ù tÿ *Jesus* ség mũ ag vÿ ti to é he mũ. Ti tãnh ag tóg mũ gé. ⁶⁴ Ti kanẽ pãg kÿ ag tóg ti kakã ki tãnh kÿ ti mÿ: “ã mÿ ãg kã ù tÿ hÿ nÿ ã tãnh?” he mũ. “Æ tÿ nén kar ki kanhró nĩn kÿ ã hÿn ki kanhró nĩ,” he ag tóg ti mÿ. ⁶⁵ Gen kÿ ag tóg ti mÿ vĩ kónãn tÿ hÿn ri ke han mũ, ti to é he kÿ.

Pã'i ag tÿ Jesus ki jẽmẽ
(*Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24*)

⁶⁶ Tÿ vaj kÿ kófa kar ag tóg vÿnh mãn mũ, Topẽ tũ to pã'i ag mré hã, Topẽ vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag mré hã. Ag vÿnh mãn kÿ ag tóg ti jé prÿr kÿ ag rĩnja tá ti fÿg mũ, ag tÿ ón kÿ ti jykre ve jé. Ag tÿ ti tén sór vÿ. ⁶⁷ Hã kÿ ag tóg ti mÿ: “ã mÿ tÿ *Cristo* nĩ?” he mũ. “Ha ãg mÿ tó,” he ag tóg. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag pijé inh vĩ kri fig tĩ', isÿ ãjag mÿ tó mũ ra,” he mũ. ⁶⁸ “Isÿ ãjag ki jẽmẽ sór mũ ra ãjag tóg inh mÿ tó tũ nĩgtĩ gé. Kÿ ãjag tóg isovãnh tũ nĩ gé,” he tóg. ⁶⁹ “Hã

kỹ ěprã ke fi kósín vỹ Topě pĕgja tá nĩnh ke mũ ha. Topě vỹ tar nĩ. Sỹ ti pĕgja tá nĩnh ke vĕ ha,” he tóg.

⁷⁰ Kỹ ag kar tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ tỹ Topě kósín nĩ?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ki hã ãjag tóg tó mũ,” he mũ. “Inh hã vĕ,” he tóg ag mỹ. ⁷¹ Kỹ ag tóg: “ti ki ěg tóg nén ũ jĕmĕ măn ke tũ nĩ ha,” he mũ. “Ti jĕnky ki kãkutĕ mĕ ěg tóg huri. Topě to vĩ kónãn ti huri. Ti ter ke vĕ ha,” he ag tóg mũ sir.

23

Pilatos tỹ Jesus ki jĕmĕ

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Hã ra tá ke kar ag vỹ Jesus pére mũ mũ, fóg tỹ pã'i tỹ Pilatos mỹ. ² Tá ag tóg ti mỹ: “vĕnh kar krĩn kónãn tóg tĩ, ag tỹ vĕjykre há tovãnh jé,” he mũ. “Kỹ tóg ěg mỹ: “pã'i mág tỹ *imperador* mỹ *imposto* nĩm tũg nĩ,” he tĩ gé. Kỹ tóg vĕso: “tỹ inh *Cristo* nĩ, pã'i mág ti,” he tĩ gé,” he ag tóg mũ. ³ Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ *Judeu* ag pã'i mág nĩ?” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ.

⁴ Kỹ Pilatos tóg ag kar mỹ: “ti tỹ nén ũ kórég han ja vég tũ sóg nĩ,” he mũ. ⁵ Hã ra ag tóg ti tovãnh jãvãnh pĕ nỹtĩ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hã ra tóg vĕnh kar krĩ rỹ han tĩgtĩ,” he mũ. “Ga tỹ *Judéia* kar mĩ tóg tĩg ja nĩ, ga tỹ *Galiléia* mĩ ke gé, tag mĩ ke gé. Tĩg kỹ tóg vĕnh kar krĩn kónãn tĩgtĩ,” he ag tóg.

Herodes tỹ Jesus ki jĕmĕ

⁶ Kỹ Pilatos tóg: “ti mỹ tỹ *Galiléia* tá ke nĩ?” he mũ. ⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. Hã ra Herodes vỹ tỹ ga tỹ *Galiléia* tá pã'i mág nĩ. Hã kỹ Pilatos tóg ti hã mỹ ti jĕnĕg mũ. Ěn kã tóg *Jerusalém* tá nĩ gé, *Herodes* ti.

⁸ Kÿ tóg *Herodes* tá jun mũ sir. Ti tÿ ti ve kÿ tóg ti mÿ sér tĩ. Ti tÿ ti ve sór ja vē. Ti kãme mẽ ja tóg nĩ, hã kÿ tóg ti ve sór ja nĩgtĩ. “Hẽn ri ke mũn tóg nén han vãnh han ke mũ, sÿ ve jé,” he tóg.

⁹ Ti tÿ tá jun kÿ tóg ti ki nén tÿ hẽn ri ke jẽmẽ sór mũ, hã ra tóg ti mÿ vĩ tũg mũ. ¹⁰ Hã ra pã'i ag vĩ tá nÿtĩ nĩ, kÿ ag tóg ti kato vĩ mág han mũ sir, Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag ke gé. Hã ra *Jesus* tóg ag mÿ vĩ tũg mũ gé. ¹¹ Kÿ *Herodes* vĩ ti to é he mũ gé, ti mré ke kar ag ke gé, kÿ ag tóg ti nyg mũ. Kur kupri pẽ tÿ tóg ti kri fón mũ, ón kÿ. Kÿ tóg *Pilatós* mÿ ti jẽnẽ mãn mũ sir.

¹² Kurã ẽn kã *Pilatós* vĩ *Herodes* mÿ vĩ há han mũ. Jagnẽ to há' he mãn ag tóg mũ. Ag tÿ *Jesus* venh ke jo ag tóg jagnẽ kato tẽ ja nĩgtĩ.

Ag tÿ Jesus tén sór

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39–19.6)

¹³ Kÿ *Pilatós* vĩ pã'i ag jé prẽr mũ sir. ¹⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne inh mÿ ti fẽg',” he mũ, “kÿ ãjag ne ti to: “vãnh kar krĩn kónãn tóg tĩ,” he mũ'. ãjag rĩnve sóg ti ki jẽmẽ huri, hã ra sóg ve ja tũ nĩ, ãjag tÿ ti to nén tó ja ti. Nén ù kórég han ja tũ tóg nĩ. ¹⁵ Kÿ *Herodes* vĩ vég tũ nĩ gé. Sÿ ti mÿ ti jẽnẽ ja vē, ãjag ke gé. Hã ra tóg inh mÿ ti jẽnẽ mãn mũ gé. Ẽg hẽn ri ken kÿ ti tén mũ hÿn'? Sÿ ki kagtĩg tóg tĩ. ¹⁶ Hã kÿ sóg ti mrãnmrãn kar ti tovãnh ke mũ,” he tóg.

¹⁷ Fénhta tÿ *Páscoa* ki tóg ag mÿ vese pir tovãnh tĩ, prÿg kar ki. Ti jykre vē. Hã kÿ tóg: “*Jesus* tovãnh jé sóg ke mũ,” he mũ. ¹⁸ Hã ra vãnh kar ag tóg vãnh prẽnprẽn mũ sir. “!..Ti tén ra..!” he ag tóg mũ. “!..*Barrabás* tovãnh ra..!” he ag tóg. ¹⁹ *Barrabás* vĩ

věnh génh to se kŷ jě nĩ. Ěmã tá tóg věnh génh han ja nĩgtĩ, ěn kã tóg ũ tén ja nĩgtĩ, hã to tóg se kŷ jě nĩ.

²⁰ Kŷ *Pilat*o vŷ ag mŷ vĩ mãn mũ. Ti tŷ *Jesus* tovãnh sór vễ. ²¹ Hã ra ag tóg prĕnprĕr kŷ: “!..krunh to ti sã, krunh to ti sã..!” he mũ. ²² Kŷ tóg ag mŷ vĩ tãgtũ han mũ gé. “Ti kórég tŷ ne han ti? Sŷ vэг tũ tóg tĩ. Ti tŷ ne to ter ke nễ? Sŷ ki kagtĩg tóg tĩ. Hã kŷ sóg ti mrãnmrãn kar kŷ ti tovãnh ke mũ,” he tóg. ²³ Hã ra ag tóg prĕnprĕr tãvĩ han mũ sir, hã kŷ ag tóg ti kutãn mũ. Ti mŷ ag tóg: “!..krunh to ti sã..!” he tãvĩ han mũ. Kŷ tóg ag prĕnprĕr to ag mŷ han sór mũ sir. ²⁴ To tóg jykrén mũ, kŷ tóg ag mŷ: “he,” he mũ, ag tŷ ti kutãn to. ²⁵ Kŷ tóg ũ ěn kavãg mũ sir, ũ tŷ věnh génh to se kŷ jě ěn ti, ũ tŷ ũ tén ja ěn ti. Kŷ tóg ag mŷ *Jesus* ti fĕg mũ sir, ag tŷ ti ki ag tŷ nén han sór mũ ěn han jé. ²⁶ Kŷ ag tóg ti pére mũ mũ, krunh to ti sa jé.

Jesus tŷ krunh to sa

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

Ag mũn kŷ ag tóg ũ kãtĩg vэг mũ. Ěpŷ tá tóg kãtĩ mũ. Ti jijin hã vŷ: *Cirene tá Simão*, he mũ. Ti kri ag tóg *Jesus* krunh ti fig mũ, ti tŷ ti jé va tĩg jé, ti nón.

²⁷ Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag vŷ *Jesus* nón mũ mũ, ũn tŷtã fag ke gé. Ěn fag vŷ vĕsŷrénh mũ. Kygfŷ mág han fag tóg mũ sir. ²⁸ Hã ra *Jesus* tóg vĕsŷjãm ěvãnh kŷ fag mŷ: “*Jerusalém* tá ke’,” he mũ. “Ijé kygfŷ tũg nĩ,” he tóg. “Vĕjé kygfŷm nĩ, ãjag krĕ jé kygfŷm nĩ,” he tóg. ²⁹ “Ha vé, kurã kórég pĕ vŷ jun ke mũ, ãjag mŷ. Ěn kã ũ ag tóg: “ũn kurĩ fag mŷn pãgsĩ nĩnh mũ, fag tŷ fag krĕ ter vэг tũ nĩn kŷ,” henh mũ. “Ũn krĕ tũ fag mŷn pãgsĩ nĩnh mũ, ũ tŷ gĩr pygfãm tũ fag mŷ ke

gé,” he jé ag tóg ke mũ. ³⁰ Ën kã ag tóg pãnónh mÿ: “inh kri tÿ tam ké,” henh ke mũ gé, kÿ ag tóg sór mÿ: “inh péju ra, vènh krêm,” henh ke mũ gé. ³¹ Ëg kato tẽ ag tÿ ka tánh gÿn kÿ ag hÿn ka tóg tovãnh ke tũ pẽ nĩ. Ka tánh ãn ri ke sóg nĩ. Jo ãjag tóg ka tóg ri ke nÿtĩ. Hã kÿ ãjag tóg inh vèsÿrénh kãfór venh ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. *Jerusalém* fĩn rãm kÿ tóg ke mũ.

³² Ag tÿ *Jesus* pére mũn kÿ ag tóg ãn régre ag pére mũ mũ gé, ãn jykre pãno ag. Ag tÿ ka to ag sanh ke vè gé. ³³ Kÿ ag tóg pãnónh tá junjun mũ sir, ti jijin hã vÿ: Krĩ Kuka, he mũ. Tá ag tóg krunh to ti sãg mũ sir. Ën jykre pãno ag tÿ ag tóg krunh to ag sãg mũ gé, ti kóm, kÿ ù vÿ ti pègja tá sa, jo ù vÿ ti jakãnh tá sa.

³⁴ Kÿ *Jesus* vÿ: “panh’, ag mÿ vènh pãte fón nĩ,” he mũ. “Ag pijé ki kanhró nÿtĩ’, ag tÿ nén han mũ tag ki,” he tóg.

Kÿ *soldado* ag tóg ti kur tÿ jagnẽ mÿ vènh ken mũ, to ag tóg joga he mũ sir. ³⁵ Kÿ vènh e ag vÿ tá vég nÿtĩ. Hã ra pã’i ag tóg ti nyg mũ. Kÿ ag tóg jagnẽ mÿ: “ũ ag krenkren han ja tóg nĩgtĩ,” he mũ. “*Cristo* jé vènh kren han, Topẽ tÿ ti fèg ja nĩn kÿ, ti tÿ ti kuprèg ja nĩn kÿ. Hã ra tóg vènh kren han ki kagtĩg nĩ,” he ag tóg mũ, ti to é he kÿ. ³⁶ Kÿ *soldado* ag vÿ ti nyg mũ gé. Ti rã hã nÿtĩ kÿ ag tóg ti mÿ *vinagre* ven mũ sir. ³⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã mÿ tÿ *Judeu* ag pã’i mág nĩ’?” he mũ. “Vènh kren han ra, ã tÿ tÿ pã’i nĩn kÿ,” he ag tóg mũ, ti to é he kÿ. ³⁸ Hã ra ag tóg ti to rán ja nĩ, ti tÿ krunh to sa ãn ti. Ti to rán hã vè, hã vÿ: “*Judeu* ag pã’i mág hã vè,” he mũ. Ti kri tóg krunh to rán kÿ sa.

39 Kÿ ti kóm krunh to sa ù tóg ti to é he mũ gé, ùn jykre pãno ãn. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ tÿ *Cristo* nĩ?” he mũ. “Vẽnh kren han ra, kÿ ãg krenkren han nĩ gé,” he tóg mũ. 40 Hã ra ti kóm krunh to sa ù tóg ti mÿ vĩ jũ han mũ. Ti mÿ tóg: “kÿ ã mÿ *Topẽ* kamẽg tũ?” he mũ. “Vẽsÿrénh ã tóg mũ gé, ti kóm. 41 Ëg tÿ ãg tÿ nén han ja kajãm vẽ jãvo. Ëg jykre pãno to ãg vẽsÿrénh nÿtĩ nĩ. Ëg jãvo tóg jykre kuryj nĩ. Ti pijé nén ù kórég han ja nĩ!” he tóg. 42 Kÿ tóg *Jesus* mÿ: “*Senhor*’, inh ki ãkrén nĩ, ã tÿ tÿ pã’i ki rãn kÿ,” he mũ. 43 Kÿ tóg ti mÿ: “ha mẽ, ùri ã tóg inh mré ãmã há ãn tá nĩnh mũ, *Paraíso* he mũ ãn tá, kanhkã tá. Ki hã sóg tó mũ,” he mũ, *Jesus* ti.

Jesus ter

(*Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30*)

44 Kejë n rã tóg ãg nĩno kã sa nĩ sir. Hã ra tóg kuty’ he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kuty ãn tóg óra tãgtũ han mũ. 45 Hã ra *Topẽ* ãn krẽm kur mág pẽ vÿ jãnkã kã sa nĩ. Ën vÿ jaran ke mũ. Kuju mĩ tóg jaran ke kãtére mũ sir, fĩn rãm kãn tóg mũ.

46 Kÿ *Jesus* vÿ prẽr mág pẽ han mũ. Kÿ tóg: “!..panh’..!” he mũ. “!..Sÿ ã mÿ vẽn h fẽg vẽ, inh kuprĩg ti..!” he tóg. Tag tó kar tóg hun ke mũ sir.

47 Hã ra fóg tÿ *capitão* tóg ti ter vég mũ. Kÿ tóg *Topẽ* mÿ vĩ há han mũ. “Vẽn h vĩ ja vẽ, ùn há ja vẽ,” he tóg mũ. 48 Kÿ vẽn h e ãn vÿ ti ter vég mũ gé. Kÿ ag tóg ag tÿ nén han ja to jykrén mũ sir. Vãhã tóg ag mÿ e tĩ. “*Topẽ* hÿn ãg tÿ hẽ ri kenh mũ ha, ãg tÿ ti tén kÿ?” he ag tóg mũ sir. Tag tó kÿ ag tóg ag ãn ra vÿnvÿn ke mũ.

49 Hã ra ti to há ag vỹ ti vэг nỹtĩ nĩ, kakó ki, ùn týtá fag ke gé. *Galiléia* tá ke fag tóg ti mré kãmũ ja nĩgtĩ gé. Ti ter ve kãn fag tóg mũ sir.

Ag tỹ vènh kej tá Jesus fi

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)

50 Kỹ ù tóg tá nĩ gé, vènh jyvèn tĩ ù. Ti jiji hã vỹ: *José*, he mũ. Tỹ tóg ãmã tỹ *Arimatéia* tá ke nĩ, ga tỹ *Judéia* tá. Jykre kuryj tóg nĩ, jykre há. 51 Ti pijé ag tỹ *Jesus* tén ke to jykrén mũ ãn kã: “he,” he ja nĩgtĩ'. Topê tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke ve sór tóg mũ gé. 52 ãn vỹ *Pilatos* venh tĩ mũ. Kỹ tóg ti mỹ *Jesus* to vĩ mũ, ti ter kar kỹ. 53 Kỹ tóg krunh to ti kãtérem mũ. Kỹ tóg kur há tỹ ti pãg mũ sir. Kỹ tóg pãró nor kã ki vènh kej ãn tá ti fig mũ. Vènh kej tãg vè, ag pijé ver kã kã ù fi ja nĩgtĩ'. 54 Hã ra *sexta-feira* vè sir. Vènhkãn ke kurã ki tóg rã ha, *sábado* ki. 55 Kỹ ùn týtá fag vỹ ag nón mũ mũ, ti kej ve jé, ag tỹ ti finh mũ ja tá. Ti mré *Galiléia* tá kãmũ ja ãn fag vè. 56 Ve kar kỹ fag tóg kyrãgrã kỹ nén ger há han mũ sir, ti tãg jafã ti, ti to tĩn jé. Hã ra fag tóg vènhkãn mũ ver, vènhkãn ke kurã kã, Topê tỹ *Judeu* ag mỹ kurã nĩm ja ãn ki króm jé.

24

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10)

1 Kỹ *semana* kurã ve tóg tá krỹg mũ sir. Kỹ fag tóg kusãg pẽ ki ti kej venh mũ mũ. Vèser ger há han jafã ãn ma fag tóg mũ mũ. 2 Hã ra fag tóg pó tỹ ti kej nĩfe kunũnh kỹ nĩ vэг mũ. 3 Kỹ fag tóg ti kej tá junjun kỹ kã ra ge mũ. Hã ra fag tóg vèser vэг tũ nĩ, ãg *Senhor* ti. 4 Kỹ tóg fag fe kaj tĩ sir. Kỹ

vãhã ùn régre ag vỹ kãge mũ gé, kur kupri rĩnh kỹ, kur kókov. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag vẽ. ⁵ Kỹ fag tóg kanẽ junjur mũ sir. Ëprã fag tóg êvãnh mũ. Hã ra ag tóg fag mỹ: “ãjag ne tóg vẽser jãvãnh mũ', ti rĩr ja ra',” he mũ. ⁶ “Ki ti tũ nĩ, rĩr ti jẽ ha. Hã kỹ tóg ãjag mỹ tó ja nĩgtĩ, ãjag tỹ *Galiléia* tá nỹtĩ ên kã. ⁷ Kỹ tóg ãjag mỹ: “êprã ke fi kósin ên fêg jé ag tóg ke mũ, ù tỹ Topẽ vỹ mranh tĩ ag mỹ,” he ja nĩ. “Ka to ag tóg ti sanh ke mũ, hã ra tóg kurã tãgtũ ki rĩr mãn ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, vẽso,” he ag tóg mũ.

⁸ Kỹ fag tóg *Jesus* tỹ nén tó ja ên mĩ êkrén mãn mũ sir. ⁹ Kỹ fag tóg ti kej tá kãpa kỹ mũ mũ sir, ù tỹ 11 (ke) ag mỹ tó jé, ti mré mũ tĩ kar ag mỹ ke gé. ¹⁰ *Maria Madalena* fi vẽ, kar kỹ *Joana* fi ke gé, *Maria* ù fi ke gé, *Tiago* mỹnh tag fi, ù fag ke gé. Fag hã ne *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag mỹ kãmén mũ, *apóstolo* ag mỹ. ¹¹ Hã ra tóg ag mỹ tỹ vãnh ó nỹ ve nĩ, hã kỹ ag tóg kri fi ja tũ nĩgtĩ.

¹² Kỹ *Pedro* vỹ jêgnẽ kỹ ti kej ra vãnh vãg tĩ mũ. Tá jun kỹ tóg kã tá pãnh ke kỹ ti kur hã vég mũ sir, ti pãg ja ti. Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykrén tũ tóg tĩ sir. Kỹ tóg tĩg mãn mũ.

Ag tỹ Emaús ra mũ (*Mc 16.12-13*)

¹³ Kurã ên kã ti mré mũ tĩ régre ag tóg êmã sĩ ra mũ mũ. *Jerusalém* tán kakó nĩ, 12 (ke) *quilômetros* hỹn. Êmã ên jijin hã vỹ: *Emaús*, he mũ. ¹⁴ Ag mũn kỹ ag tóg jagnẽ mré vēmén mũ nĩ sir, ag tỹ nén ve ja ên to.

¹⁵ Vãhã *Jesus* tóg ag mré tĩ mũ. ¹⁶ Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩ, ag tỹ ti vég mũ hã ra. ¹⁷ Kỹ tóg ag mỹ:

“ãjag tỹ ne tó nẽ?” he mũ. “Vēmén mág ãjag tóg mũ nĩ,” he tóg.

Kỹ ag tóg krỹg he mũ sir. Ve ù han ag tóg mũ, ag fe kaj tigrĩn. ¹⁸ Kỹ *Cleopas* he mũ ěn tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ mẽg tũ? Û tỹ fénhta venh kãmũ ja ag vỹ mẽ kãn. Ā hã mỹ ã pir mỹ mẽg tũ?” he mũ. ¹⁹ “Ne nẽ?” he tóg. Kỹ ag tóg: “*Jesus* ti, *Nazaré* tá ke ěn,” he mũ. “Topẽ vĩ tó tĩ vē. Ěg tỹ nén han vãn hynhan ja tóg nĩgtĩ. Topẽ vĩ tó há han ja tóg nĩgtĩ, kỹ Topẽ vĩ ti mré han tĩ, *milagre* kar ti. Kỹ *povo* kar ag vỹ végtĩ, kỹ tóg ěg kar mỹ e tĩ. ²⁰ Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag vỹ ti fẽg, ěg pã'i kar ag, fóg tỹ pã'i tỹ ti tén jé, krunh to ti sa jé, hã kỹ tóg tũg mũ. ²¹ Ěg tỹ ti ve kỹ ěg tóg ti to: “ti hỹn ěg *povo* tỹ *Israel* ag krenkren han ke mũ,” he ja nĩ vē. Hã ra tóg ter ja nĩ. Ûri tóg kurã tãgtũ han, ti ter kri,” he ag tóg. ²² “Kỹ ěg kã ù fag vỹ ěg mỹ nén ù tó gé, kỹ tóg ěg mỹ e tĩ gé. Kusã pẽ ki fag tóg ti kej ra mũjẽg. ²³ Hã ra fag tóg ti végtũ nĩ, ti tỹ tá nỹ tũ nĩn kỹ. Kỹ fag tóg: “nén nẽ ve ěg,” he mũ gé. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã nẽji, kỹ tóg nẽji fag mỹ: “rĩr ti jẽ nĩ,” hé. ²⁴ Kỹ ěg kã ù ag vỹ ra mũ mũ, ti kej ra. Kỹ ag tóg végtũ mũ gé. Hã ra ag tóg ti végtũ pẽ nĩ,” he ag tóg.

²⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ kri fi ja tũ nĩ nẽ?” he mũ. “Krĩ tũ ãjag nỹtĩ, to jykrén há han tũ ãjag tóg nĩ,” he tóg. ²⁶ “*Cristo* vėsỹrénh ke vē, vėsỹrénh kar kỹ tóg tỹ ùn mág nĩnh ke mũ vãhã,” he tóg. ²⁷ Kỹ tóg ti to nén rán ja kãmén kãn mũ sir, *Moisés* tỹ rá ti, Topẽ vĩ tó tĩ ag kar tỹ rá ti.

²⁸ Ti tỹ ag mỹ kãmén tĩ ki ag tóg ěmã ěn tá junjun mũ sir. Kỹ tóg mã ra tĩg sór mũ. ²⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ:

“ĕg mré nřm nř. Răké tóg nř ha. Kutyg tóg ră ha,” he mř. Kř tóg ag mré ră mř. ³⁰ Ag mré řen ke jo tóg ěmř măg mř. Kř tóg Topě mré vř mř, kar tóg kupăn kř tř vĕnh ken mř. ³¹ Kř ag tóg văhă ti ki kanhrăn mř. Ti ve há han ag tóg mř sir. Hă ra tóg ki tř nř ha, ti ve măn tř ag tóg nř.

³² Kř ag tóg jagně mř: “ti tř ĕg mré vĕmĕn kř tóg ĕg fe ki ră,” he mř. “Ĕg mř tóg ti to răn kř nř ěn kămĕn kăn, ĕg mřn kř. Ti hă ja vĕ,” he ag tóg mř.

³³ Kř ag tóg vĕsřmĕr *Jerusalĕm* ra vřnvřn ke mř sir. Tă ag tóg ũ tř 11 (ke) ag vĕg mř, ag mré ke ũ ag mré hă. ³⁴ Hă ra ěn ag tóg ag mř: “ĕg *Senhor* vř řřr măn,” he vĕn mř. “*Simăo Pedro* mř tóg vĕnh ven, mřr, ha mĕ,” he ag tóg mř sir. ³⁵ Kř ag tóg ag mř: “hř, ti ve ĕg ke gĕ,” he mř gĕ. Kř ag tóg ag mř ag tř nĕn ve ja ěn tó mř sir, ag tř ag mř ki ti ve ja ti, ti tř ag mř ěmř kupăn ja ti ke gĕ. “Hă ki ĕg tóg ti ki kanhrăn mř,” he ag tóg mř.

Jesus tř ag kar mř vĕnh ven

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

³⁶ Ag tř ver tř vĕmĕn nřtř ra *Jesus* tóg văhă ag mré řĕ nř, ti tř ěĕ tá kărănh ke tř hă ra. Kř tóg ag mř: “mř sér nřtřm nř,” he mř. ³⁷ Hă ra ag tóg řřrřn ke mř. Ti kamĕg ag tóg mř. “Vĕnh kupřřg hřn,” he ag tóg mř, ti to. ³⁸ Kř tóg ag mř: “ăjag ne tóg řřrřn ke mř,” he mř. “Ăjag tř ne jĕ: vĕnh kupřřg hřn, he nĕ, iso?” he tóg. ³⁹ “Inh nřgĕ ve ra, inh pĕn ve ra, inh hă vĕ. Inh mĕgmĕ ra, isugnřm han ra. Vĕnh kupřřg pijĕ făr nřgtř, ti pijĕ kuka nř. Inh făr ve ra, inh kuka ti,” he tóg. ⁴⁰ Vř kř tóg ag mř ti nřgĕ ven mř, ti pĕn ke gĕ. ⁴¹ Hă ra tóg ver ag mř e tř, ag fe tř mřn ke pĕ han kř. Hă kř tóg ag mř: “mř ki vĕřĕn tř?” he mř.

⁴² Kĩ ag tóg ti mĩ pirã grã nĩm mũ. ⁴³ Kĩ tóg mãn kĩ ko mũ, ag rĩnve.

⁴⁴ Kĩ tóg ag mĩ: “hã tó ja inh nĩ, ãjag mĩ, iser ke to hã, isĩ ãjag mré nĩ mũ ěn kã,” he mũ. “Vãhã sóg ve kãn ja nĩgtĩ, *Moisés* tĩ iso nén rán ja ti, Topẽ vĩ tó tĩ ag kar tĩ nén rán ja ti ke gé, Topẽ to jãn ki ke gé,” he tóg. ⁴⁵ Kĩ tóg ag mĩ kãmén há han mũ. Hã kĩ ag tóg ti to nén rán ja ki kanhrãn kãn mũ. To jykrén há han ag tóg mũ sir.

⁴⁶ Kĩ tóg ag mĩ: “hã kĩ *Cristo* vỹ vėsỹrénh kĩ rĩr mãn gé, ti ter kar kĩ, kurã tãgtũ tũg kĩ. Tag ve kãn sóg huri,” he mũ. ⁴⁷ “Kĩ ũ ag tĩ vėnh kar mĩ inh kãmén ke vė. Ijiji tó jé ag tóg ke mũ. Vėnh kar mĩ ag tóg: “ãjag jykre pãno tovãnh ra. Kĩ Topẽ vỹ ãjag mĩ vėnh pãte fón ke mũ, ãjag tĩ ti vỹ mranh ja ti,” henh ke mũ. *Povo* kar mĩ ag tóg tónh ke mũ, hã ra ag tóg tag ki tó vén ke mũ, *Jerusalém* ki.

⁴⁸ Ājag to ken hã vė. Ve kãn ãjag tóg mỹr, hã kĩ ãjag tóg tónh ke mũ. ⁴⁹ Ājag mĩ sóg inh panh tĩ ãjag mĩ ti kuprĩg tó ja ěn jėnėnh ke mũ. Hã kĩ tag ki nỹtĩm nĩ ver, ěmã tĩ *Jerusalém* tag ki. Hẽ ra mũ tũg nĩ. Ti kuprĩg tĩ kanhkã tá kãtĩg kĩ ãjag tar han ke ěn jãvãnh nĩ,” he tóg.

Jesus tĩ kanhkã ra tĩg
(*Mc 16.19-20; Hk 1.9-11*)

⁵⁰ Kĩ tóg ag jãmĩ tĩ mũ, ěmã tĩ *Betânia* ra. Tá tóg ti nĩgé tĩ ag kri ven mũ. Kĩ tóg ag mĩ vỹ há han mũ sir. ⁵¹ Ag mĩ vỹ há han kar tóg ag ré kĩ tĩ mũ. Kanhkã ra tóg tãpry mũ. ⁵² Kĩ ag tóg ti to: “Topẽ vỹ tĩ ti nĩ,” he mũ sir. Kĩ ag tóg *Jerusalém* mĩ kãmũ mãn mũ, vėsỹkã. Ag mĩ tóg sér pẽ tĩ vãhã, fag mré hã. ⁵³ Kurã kar ki ag tóg Topẽ ĩn ra mũ tĩ, tá Topẽ

mỹ vĩ há han jé, ti mỹ nén ã há kar tó jé, ti tỹ ag mỹ
sér tĩn kỹ, fag mré hã.
Hã vễ.

Topẽ vĩ rá **New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 26 Mar 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc